Primorske NOVICE

KOPER – NOVA GORICA, PETEK, 9. JULIJA 1965

ŠT. 28 — LETO III. — CENA 30 DINARJEV

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI

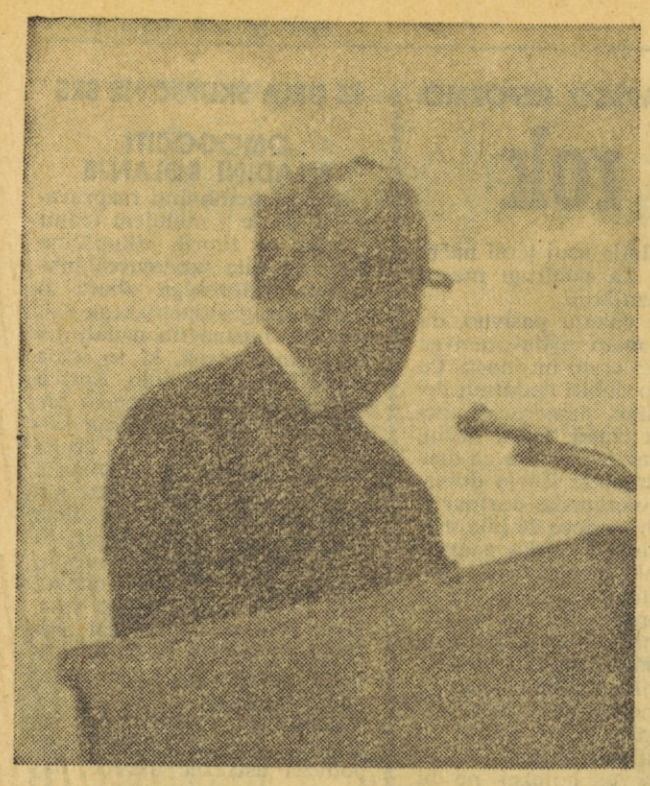

Politični sekretar Centralnega komiteja ZK Slovenije Miha Marinko je preteklo nedeljo na proslavi dneva borcev in prekmorskih brigad v Ilirski Bistrici govoril desettisočglavi množici o našem boju za svobodo in naporih za zgraditev lepšega življenja v naši socialistični domovini

PRAZNIK BORCA IN SLAVJE PREKMORCEV V ILIRSKI BISTRICI

Praznovanje svobodnih ljudi

Že v soboto se je zgrnila v Ilirsko Bistrico množica bivših borcev iz vrst prekmorcev, ki so se dolgo pripravljali na svojo veliko proslavo in pregled svojega doprinosa osvobodilnemu boju. Prihiteli so od vsepovsod, iz vse Jugoslavije. Mnogi so invalidi, mnogi še sredi polne moči, saj jih je fašistična okupacija še skoraj otroke pobrala od doma in vtaknila v tako imenovane posebne bataljone. Srečavali so se mnogi tudi po dvajset in več letih — vsi srečni in polni spominov na prehojeno borbeno pot. Največ je bilo med prekmorci prav naših primorskih fantov in mož, zato je proslava tudi bila v Ilirski Bistrici, kjer so prekmorci v glavnem zaključili svoj bojni pohod s popolnim poraženjem okupatorja, ki jim je tod zapiral pot v Istro in Trst. Na njihovo slavje in praznovanje dneva borcev pa so prihiteli tudi drugi borci iz vse Jugoslavije in v nedeljo napolnili zborni prostor pri novi osnovni šoli v Ilirski Bistrici.

Med velikim številom povabljenih gostov je bil tudi podpredsednik republike in predsednik ZZB NOV Jugoslavije Aleksander Ranković, bili so med njimi politični sekretar CK ZKS Miha Marinko, predsednik skupščine SRS Ivan Maček, predsednica Glavnega odbora SZDL Slovenije Vida Tomšičeva, predsednik GO ZZB NOV Slovenije Franc Leskošek, borci iz vse Jugoslavije in tudi iz Italije so prišli bivši prekmorci.

Komandant prekmorskih brigad, narodni heroj Stane Bobnar je raportiral pred postrojenimi prekmorskimi brigadami podpredsedniku Rankoviću in skupaj sta nato obšla vso dolgo vrsto prekmorskih borcev. Sekretar Kuret je nato v pozdravnem govoru zaželel v Ilirski Bistrici dobrodošlico in prijetno bivanje vsem gostom, orisal (sam tudi borec v prekmorski brigadi) kratko zgodovino nastanka in bojev prekmorskih enot, prebral pozdravno pismo, ki ga je prekmorcem poslal tovariš Tito, nato pa dal besedo glavnemu govorniku na zborovanju Mihi Marinku.

Zborovalcem je nato govoril politični sekretar CK ZKS Miha Marinko. Najprej je orisal razvoj in značilnosti antifašističnega gibanja ter narodnoosvobodilnega boja na Primorskem in v Istri, v katerem se je utrdilo medsebojno zaupanje ter skovala bojna enotnost nacionalno zatiranih Slovencev in Hrvatov ter italijanskih antifašistov. Skupna antifašistična borba je bila činitelj medsebojnega zbliževanja, premagovanja kasnejših težav in je ustvarila pogoje za današnje najboljše sodelovanje prebivalstva z obeh strani meje, za sožitje in medsebojno razumevanje. Ustvarili smo pogoje, da imamo danes tukaj mejo, ki je glede na razlike v družbenih sistemih ena najbolj odprtih meja. Desetletje politike miroljubnega sožitja je že dalo dobre rezultate v meddržavnih odnosih in gospodarskem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo, kar utrjuje upanje, da bomo ob nadaljnjem spoznavanju in polnem razumevanju te problematike vedno našli ustrezne rešitve tudi za vprašanja demokratičnih in kulturnih pravic nacionalnih manjšin, ki so še ostala odprta, ali pa jih bo prinašal nadaljnji razvoj.«

V drugem delu svojega govora je Miha Marinko govoril o naših notranjih problemih in nalogah. Podrobneje je prikazal zlasti namen in pomen predvidenih ukrepov za izpopolnitev našega gospodarskega sistema. Opozoril je na nesmiselnost ugibanj, ali ne bodo predvideni ukrepi povzročili brezposelnosti in znižanja življenjskega standarda, in je dejal: »Racionalnejša organizacija družbenega procesa proizvodnje bo privedla do smotrnejše razporeditve delovnih mest, kar ne pomeni odpuščanja, marveč zaposlovanje, usmerjeno na čim večji delovni učinek, s tem pa tudi ustvarjeni dohodek. Počasnejše naraščanje števila zaposlenih pomeni tudi bolj racionalno koriščenje delovne sile v družbenem procesu proizvodnje. Če bo tak razvoj prispeval tudi k povečanju delovne discipline in k zmanjšanju fluktuacije, je logično pričakovati vestnejše in kvalitetnejše delo, večjo produktivnost in porast osebnih dohodkov ob boljši organizaciji dela.

»Nenehno se moramo zavedati,« je zaključil svoj govor Miha Marinko, »da orjemo ledino pri graditvi resnično demokratične socialistične družbe. Zato bomo tudi v prihodnjem obdobju s spopolnitvijo našega gospodarskega sistema šli brez dvoma korak dalje, še bolj bomo utrdili in razvili take družbene odnose, ki bodo sprostili, spodbujali in angažirali vse naše ustvarjalne sile. To ni jamstvo samo za večje blagostanje naših delovnih ljudi, temveč tudi za še večji ugled naše socialistične skupnosti v mednarodnih odnosih.«

Po govoru tovariša Marinka so čez zborni prostor zadonele partizanske pesmi, zborovanje pa je bilo zaključeno z Internacionalo. Gostje so si nato ogledali še razstavo o prekmorcih v novi šoli, popoldne in pozno v noč pa je po vsej Ilirski Bistrici trajalo pravo partizansko veselje.

TITO PREKOMORCEM

Predsednik republike Josip Broz Tito je poslal osrednjemu odboru za proslavo prekomorskih brigad in enot v Ilirski Bistrici naslednjo brzojavko:

»Centralnemu odboru za proslavo prekomorskih brigad in enot se prisrčno zahvaljujem za vabilo, da bi prisostvoval vaši proslavi. Žal mi je, ker ne morem ustreči vaši želji in vam pošiljam tople tovariške pozdrave. Vaša proslava je pomemben jubilej, kakor je bil pomemben tudi prispevek, ki so ga pripadniki prekmorskih in drugih enot dali v borbi proti fašističnim zavojevalcem, posebno v končnih operacijah za osvoboditev naše domovine. V vaših enotah so bili pripadniki jugoslovanskih narodov, kakor tudi antifašisti drugih narodnosti, tako da so v širšem okviru kovali bratstvo in enotnost, tako pomembni za naše zmage v vojni in za naše uspehe v miru. Vem, da bo vaša, kakor tudi druge proslave, minila v znamenju oživljanja spominov na te slavne dni in vam pošiljam najlepše želje.«

RANKOVIĆ O SREČANJU PREKOMORCEV

Ob svečani proslavi prekmorskih enot v Ilirski Bistrici je predsednik Zveze borcev Jugoslavije Aleksander Ranković dal koprski radijski postaji naslednjo izjavo:

»Name je napravila proslava v Ilirski Bistrici globok vtis. Zlasti še zato, ker so se v tem mestu zbrali borci iz mnogih krajev naše dežele in ker so na proslavi sodelovali tudi tisti italijanski državljani, ki so se skupaj z našimi borci borili v naših enotah proti fašizmu in skupnemu sovražniku nas in italijanskega naroda.

Bil sem priča mnogim ganljivim srečanjem partizanov, starih borcev, ki so se po tako dolgem času srečali na tej proslavi ter obudili spomine iz partizanskega življenja in bojev.

Razen tega je napravila name globok vtis tudi razstava, ki je prirejena v tem mestu ob proslavi prekmorskih brigad in ki kaže precejšen napredek teh krajev kljub dolgoletni prejšnji zaostalosti. Menim, da bo dala proslava spodbudo, da bodo naši delovni ljudje prispevali še večje napore graditvi socializma, večanju produktivnosti dela, ustvarjanju pogojev za boljši življenjski standard.«

OB PROIZVODNI KONFERENCI V TOVARNI CEMENTA IN SALONITA V ANHOVEM

Dobri rezultati in vedre napovedi

Proizvodne konference v tovarni cementa in salonita Anhovo so vselej vredne posebne pozornosti. Na njih ni odvečnih besed. Pretežno suhe številke pričajo o nenehnem uspešnem prizadevanju 1700-članskega kolektiva. Taka konferenca je bila tudi sobotna. Generalni direktor tovarne inž. Jože Valentinčič je pred okoli 350 člani kolektiva, ki delujejo pretežno v samoupravnem organu ter družbenih organizacijah v podjetju, analiziral vso pestro problematiko zadnjega leta, premike v proizvodnji in poslovanju ter nakazal smer nadaljnjih prizadevanj, ki jih bodo pogojile in zahtevale bližnje ekonomske reforme.

Iz vrste številk, s katerimi je inž Valentinčič predočeval udeležencem konference premike, ki so bili doseženi v proizvodnji in poslovanju tovarne, naj takoj omenimo eno, ki je po svoje morda najbolj zgovorna: Vrednost proizvodnje na zaposlenega je v prvem letošnjem polletju presegla 4 milijone dinarjev, kar pomeni, da bo vsak delavec do konca leta ustvaril za več kakor 8 milijonov dinarjev proizvodov. Ta številka uvršča cementarno Anhovo med jugoslovanska podjetja z največjo delovno storilnostjo. Toda istočasno s to številko so prišle na dan tudi besede o tem, da so možnosti za nadaljnje večanje storilnosti zaposlenih. Ta ne bo več mogla rasti v takem obsegu, kakor je naraščala v zadnjih treh letih, ko se je dvignila kar za 74 odstotkov, vendar pa se bo dalo z nadaljnjim izboljševanjem organizacije dela in angažiranjem strokovnjakov še marsikaj doseči.

Da ne gre tukaj samo za deklarativnosti, priča akcija za večjo individualno produktivnost, ki so jo začeli pred nekaj meseci, katere cilj je med drugim ugotoviti normative potreb delovne sile za posamezne oddelke. V ta namen so osnovali pet grup, ki proučujejo razmere in pogoje v posameznih obratih tovarne. Na podlagi njihovih ugotovitev bodo pristopili k neposrednim notranjim premikom, kjer bodo potrebni.

Med letošnjimi poslovnimi prizadevanji velja pa prvenstveno omeniti izvoz, v katerem so dosegli naravnost neslutene rezultate. Narasel je namreč kar za 40,5 odstotka in se povzpel s 486,000.000 dinarjev v lanskem prvem polletju na letošnjih 673 milijonov dinarjev. Seveda se je ustrezno temu zmanjšala realizacija na notranjem trgu, ki je dosegla le 97,5 odstotka lanske. Taki premiki v realizaciji doma in v inozemstvu so bili pogojeni s sledečimi proizvodnimi rezultati: proizvodnja cementa je dosegla 90,8 odstotka lanske, pri čemer pa je treba upoštevati, da letos dosegajo boljšo kvaliteto, krovnega materiala so izdelali za 8,6 odstotka več kakor v minulem prvem polletju, kanalizacijskih cevi pa kar za 62,6 odstotka več kakor v istem obdobju lani, medtem ko so proizvodnjo fazonskih komadov povečali za skoraj 42 odstotkov.

Zanimivo je, da v tovarni cementa in salonita vzporedno z večanjem proizvodnje in produktivnosti dela tudi znižujejo cene posameznim artiklom, kar je za naše razmere prav gotovo nekaj nepričakovanega, zlasti zato, ker se nenehno dvigajo cene njihovemu reprodukcijskemu materialu od raznih surovin pa vse do energije.

Vzporedno z razvijanjem proizvodnje v tovarni skušajo dvigniti tudi standard zaposlenih. Povprečje osebnih dohodkov delavcev v tovarni se je približalo 60 tisoč dinarjem mesečno. Ob tem pa se zavedajo, da standard ni samo v osebnem dohodku delavcev, pač pa tudi v splošnih življenjskih in delovnih razmerah. Zato pa so v njihovem skladu skupne porabe vsako leto znatna sredstva za objekte družbenega standarda. Za letos so na primer namenili dobrih 173 milijonov dinarjev za gradnjo stanovanj, 76 milijonov dinarjev za druge objekte družbenega standarda, nad 30 milijonov dinarjev za počitniške domove, 8 milijonov za samski dom in jasli itd. Posebej velja omeniti tudi 10 milijonov dinarjev, ki jih je kolektiv namenil za gradnjo nove bolnišnice v Šempetru. Med te postavke lahko

(Nadaljevanje na 2. strani)

SPORAZUM O OPTANTSKEM PREMOŽENJU

Končno vendarle

V Rimu so te dni dosegli sporazum o odplačilu premoženja, ki so ga zapustili v sedaj jugoslovanskem delu bivše Julijske krajine tisti prebivalci, ki so optirali za Italijo in se odselili. Po doseženem sporazumu bo izplačala naša država prek italijanske vlade skupno 2 milijona 600 tisoč dolarjev. Ureditev odškodnine za optantsko premoženje, ki se je vleklo dolga leta neurejeno, bo nedvomno ugodno vplivalo na še večje in prijateljsko sodelovanje med našima državama.

PEREČ ŽIVLJENJSKI PROBLEM ZLASTI V OBALNIH MESTIH

Mleka preveč in premalo

Na Koprskem je pričelo v zadnjih dneh primanjkovati mleka in mlečnih izdelkov, zlasti jogurta, kar moramo dobavljati od drugod. Hkrati pa imajo na Vipavskem mleka preveč in ga zdaj pošiljajo vsak dan 3.000 do 5.000 litrov na Reko. Vipavska kmetijska zadruga oziroma njena mlekarna v Podnanosu zbere vsak dan do 11.000 litrov. Potrošnja na samem Vipavskem je sorazmerno majhna in mnogi potrošniki se mimo tega oskrbujejo z mlekom neposredno pri kmetih. Ob tem se moramo resno vprašati, zakaj ne poskrbimo za to, da bi krili svoj sedanji primanjkljaj, ki je nastal v prvi vrsti zaradi velikega pritoka turistov, iz viškov podnanoške mlekarne. Svojim potrošnikom dobavlja mlekarna mleko po 85 dinarjev liter.

POSVET O JUGOSLOVANSKEM PRISTANIŠKEM PROMETU

Skupen in enoten nastop

Po dogovoru med Zvezno gospodarsko zbornico v Beogradu in sindikatoma pomorskih prometnih delavcev Hrvatske in Slovenije je bilo pretekli teden v Kopru posvetovanje o položaju v našem pomorskem prometu, na katerem so bili zastopani poleg navedenih iniciatorjev predstavniki 18 pristaniških in z njimi povezanih podjetij od Bara v Črni gori do Kopra. Na posvetu so proučili položaj naših pristanišč in podjetij v celoti in v zvezi z našimi gospodarskimi reformami še posebej ter ob koncu sprejeli nekaj nujnih sklepov.

Podatki, ki jih je navajalo glavno poročilo, so se nanašali na leto 1964 in le deloma že na letošnje, pri tem pa je upoštevalo, da naša statistična služba ni niti zadosti ažurna niti dovolj točna. Po zbranih podatkih je znašal naš pristaniški promet lani okoli 9 milijonov 600 tisoč ton, z upoštevanjem manjših lokalnih pa okoli 10 milijonov. Daleč največji promet sta imeli pristaniški na Reki in v Splitu, medtem ko je Koper po fizičnem obsegu prometa na četrtem, po generalnem tovoru na drugem in po realizaciji na tretjem mestu. Porast prometa je znašal v primerjavi z letom 1963 v celoti 310.000 ton ali 3,3 odstotka. Napredka v nadaljnjem izgrajevanju in modernizaciji, razen v redkih izjemah, skoraj ni bilo, kar je imelo za posledico povečevanje števila delovne sile. To velja tudi za Koper, ki je v tem v zelo težavnem položaju, ki ga povečuje še pomanjkanje železniške povezave. In medtem ko pride v velikih svetovnih pristaniščih na meter operativne obale na leto komaj 600 do 700 ton tovora, dosega na Reki in v Splitu okoli 1000 ton, v Kopru pa presega celo 1500 ton.

Preseganje vseh norm v prometu na meter operativne obale ima , poleg še nekaterih vzrokov, za posledico močno fluktuacijo delovne sile, katero je treba dobivati tudi od daleč iz notranjosti države. S tem v zvezi se v nekaterih pristaniščih dviga število zaposlenih hitreje kakor storilnost in celotna realizacija. Težave imajo pristanišča, in z njimi zvezana podjetja, tudi glede obratnih sredstev, ki so premajhna. Glede samega Kopra je bilo ugotovljeno, da je v tem nekje na meji splošnih pokazateljev. Podjetje »Luka Koper« je v omenjenem letu povečalo skupne dohodke za 54 odstotkov, število delavcev za 20 odstotkov, obratna sredstva so pa ostala nespremenjena. Indeks ekonomičnosti je bil 96.

Z ozirom na naraščanje pomorskega prometa v svetu in šir-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Vremenska napoved

Sprva sončno in toplo. Proti koncu tedna ponovno nevihte.

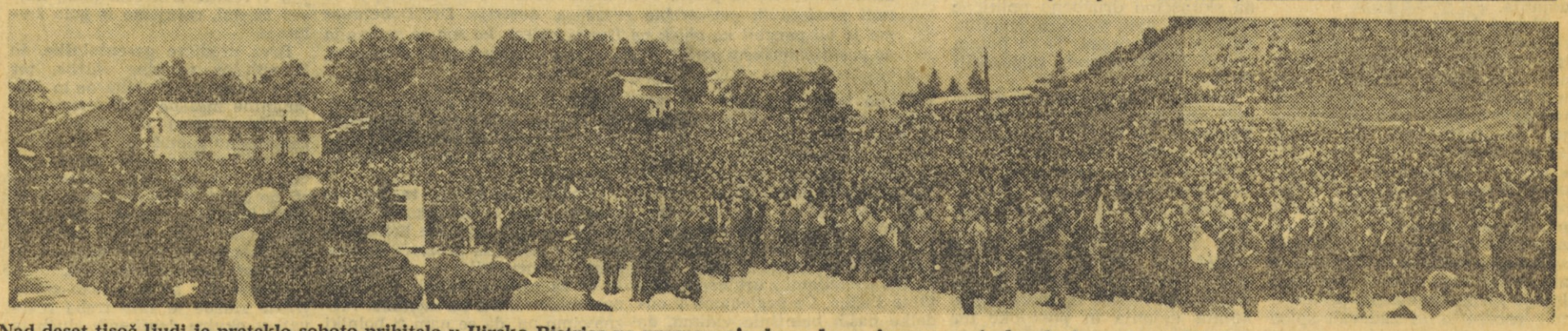

Nad deset tisoč ljudi je preteklo soboto prihitelo v Ilirsko Bistrico na praznovanje dneva borca in na spominsko slavje prekmorskih brigad in drugih prekmorskih enot. Na sliki je del udeležencev slavja med otvoritvenim nagovorom sekretarja občinskega komiteja v Ilirski Bistrici Albina Kureta

NAPOVED PRVIH ZAKONSKIH PREDLOGOV

za gospodarsko reformo

Na sestanku odborov zvezne skupščine je pretekli petek član zveznega izvršnega sveta Marin Četinić seznanil poslance o prvih zakonskih predlogih, s katerimi se bo začela oblikovati in uveljavljati napovedana gospodarska reforma. Med njimi je niz ukrepov, ki bodo bistveno vplivali na naš nadaljnji ekonomski razvoj.

UKINITEV PRISPEVKA IZ DOHODKA

Predvidena je popolna ukinitev prispevka iz dohodka delovnih organizacij. Po ukinitvi prispevka bodo ta sredstva (približno 250 milijard) ostala gospodarstvu in močno okrepila materialno osnovo samoupravljanja proizvajalcev.

DAVEK NA PROMET

bo v celoti in brez vsakršne izjeme prenesen iz proizvodnje na promet v potrošnji. Po predvidenem zakonskem predlogu bi imeli dve vrsti davka na promet: krajevni in zvezni. Krajevni bo omejen na največ 6 odstotkov, zvezni pa bo znašal 12 odstotkov od prodajne cene. Od sredstev, ki jih zbere federacija na račun davka na promet, bi pripadlo republikam 20 odstotkov.

OBVEZNE OBRESTI NA SKLADE V GOSPODARSTVU

Predvidene spremembe omogočajo, da se obresti na sklade v gospodarstvu uporabljajo na vseh področjih družbenega gospodarstva in v vseh dejavnostih. Ta davek naj bi bil element, ki garantira minimum družbene rentabilnosti določenih dejavnosti, torej nekaka mejna črta, pod katero je ogrožena osnova za gospodarjenje delovnih organizacij. Novi predpisi predvidevajo dve davčni stopnji: 4 odstotke praviloma, 2 odstotka izjemoma za nekatere dejavnosti. Sredstva, zbrana na račun obresti, naj v načelu služijo za razširjeno reprodukcijo. Obresti naj bi bile v osnovi edini instrument, s katerim bi osredotočali sredstva, ki bi vplivala na nadaljnji potek razširjene reprodukcije.

REVALORIZACIJA OSNOVNIH SREDSTEV

V pripravah na gospodarsko reformo se je tudi izkazalo, da bo treba revalorizirati osnovna sredstva v gospodarjenju. Vrednost osnovnih sredstev bi ponovno ocenili v začetku prihodnjega leta. Po uveljavljenju revalorizacije pa bo treba ponovno proučiti obresti na sklade, da bi zaradi revalorizacije ne obremenili gospodarstva z novimi izdatki.

NOV REŽIM AMORTIZACIJE

Eden izmed novih zakonov bo določeval tudi nov režim amortizacije. V sedanjih pogojih ni potrebe, da bi amortizacija služila kot nekakšen instrument delitve ali za katerikoli drugi namen, razen da zagotovi vire za nadomestilo porabljene vrednosti osnovnih sredstev. Z zakonom bo zatorej določena samo minimalna stopnja amortizacije — torej za osnovno zaščito nedotakljivosti osnovnih sredstev. Delovne organizacije pa bodo prosto določale končno višino teh stopenj, upoštevaje konkretne pogoje in potrebe.

NIŽJE CARINSKO POVPREČJE

Medtem ko je znašala lani povprečna carinska stopnja 23,3 odstotka, bo v prihodnje znižana na 11,8 odstotka. Z novo carinsko stopnjo se bomo približali razmeram, kakršne so v razvitih evropskih deželah. Carinska politika mora imeti pri nas zaščitni značaj in prispevati k realizaciji gospodarske politike v celoti. Skoraj povsem bomo opustili carinjenje surovin in reprodukcijskih materialov. Močneje pa bomo s carinjenjem obremenili uvoz delov za sestavljanje, da bi tako destimulirali razvoj sestavljajoče industrije. Z razmeroma visokimi carinskimi stopnjami (do približno 20 odstotkov) bi tudi obremenili opremo in nekatere predmete široke potrošnje.

NIŽJI PRISPEVKI IZ OSEBNIH DOHODKOV

V pripravi je tudi zakon o obveznosti gospodarstva, da zbere sredstva za splošno potrošnjo. Cilj tega ukrepa je, da se te obveznosti zmanjšajo, splošna potrošnja pa temu primerno uskladi. Namesto po stopnji 17 odstotkov, kolikor znašajo zdaj, se bodo prispevki iz osebnih dohodkov plačevali po stopnji 10,5 odstotka. Če bomo v splošni potrošnji bolj varčevali in racionalneje poslovali, potem bodo tudi ta sredstva zadoščala za bistvene potrebe splošne potrošnje.

Nekateri drugi ukrepi pa bodo urejali razne druge oblike prispevkov, ki obremenjujejo materialne stroške gospodarstva, kot npr. razne članarine, izdatki za zavarovanje, bančne storitve itd.

TUDI V AJDOVSKI TEKSTILNI TOVARNI SREDI PRIPRAV NA GOSPODARSKO REFORMO

Ne čakajo prekrižanih rok

V ajdovski tekstilni tovarni si v zadnjem času slišal dvoje protislovnih govoric: po prvi naj bi v tovarni pripravljali množične odpuste, po drugi pa naj bi sprejemali večje število novih delavcev. Razgovor v tovarni je pokazal, da ne drži ne eno ne drugo.

Govorice so verjetno nastale po našem, že skoraj narodnem običaju, da naredimo iz muhe slona. V približno 850-članskem delovnem kolektivu, v katerem je skoraj 70 odstotkov žensk, je fluktuacija precej normalen pojav. Prav tako normalno pa je, da izpraznjena mesta vedno znova nadomestijo z novimi delavkami. Ker so v smislu splošne težnje po intenzifikaciji gospodarjenja v zadnjih dveh mesecih močno poostrili kriterije za sprejem nove delovne sile in tako zavrli zaposlovanje na skrajno potrebo, nimajo v tovarni zaposlenih niti toliko, kolikor je predvidel plan. Ob približno 5% višji proizvodnji imajo samo isto število zaposlenih kot lani.

Kot v drugih gospodarskih organizacijah tudi v tekstilni tovarni ne čakajo, kaj jim bodo prinesli novi ukrepi. Treba je poudariti, da so že doslej dobro gospodarili. Proizvodnja teče že več časa v treh izmenah. Zaradi kratkoročnih in visokih anuitet je bila visoka storilnost in izkoriščenost kapacitet nad jugoslovanskim povprečjem že do sedaj nuina.

Najhujši problem, s katerim se ukvarjalo upravni in samoupravni organi, je vprašanje surovin. Tovarna namreč nima zagotovljenih toliko deviznih sredstev, kolikor potrebuje bombaža, ki ga mora vsega uvažati, da bi lahko v celoti izpolnila svoj letni načrt proizvodnje. Za poldrugi mesec jim ga primanjkuje.

Seveda ne čakajo pasivno, da jim nekdo ponudi rešitev, temveč so poiskali že vrsto možnosti. Če že ne morejo dobiti dodatnih deviznih sredstev, nameravajo pokriti grozeči izpad na ta način, da bodo opravljali usluge za druge. V ta namen že iščejo domače, pa tudi inozemske partnerje. Pravzaprav bi zadeva že bila urejena, če ne bi slovenska podružnica Jugobanke obravnavala vprašanje tako togo, namesto da bi tovarnam omogočila, da si pomagajo na ta nčin, kot je to n. pr. že omogočila hrvatska podružnica iste banke. Za tovarno je velike praktične važnosti, če bi lahko delala zase in še usluge za druge že zdaj vzporedno.

Pravzaprav te bojazni ne bi smelo biti več, saj je ista banka sklenila z ajdovsko tekstilno tovarno pogodbo za blizu pol milijona dolarjev direktnega in indirektnega izvoza. Prvotni plan je predvideval samo 380.000 dolarjev izvoza, seveda samo direktnega. Ob povečanem izvozu pa upravičeno pričakujejo tudi večje razumevanje za nabavo uvoznih surovin.

Med že sprejetimi ukrepi, ki jih je tovarna podvzela, je tudi specializacija. V predilnici so prej izdelovali 30 različnih številk preje, zdaj pa le še 5. Tudi v tkalnici so število osnovnih izdelkov skrčili na 12. Pač pa so poskrbeli za zelo pester izbor desenov.

V tovarni se zavedajo, da bodo novi ukrepi zahtevali predvsem doseganje večje storilnosti in da bo prišlo no selekcije med tistimi tovarnami, ki izdelujejo več in bolje, in tistimi, ki zaostajajo za njimi. Ajdovska tovarna ima ob vseh pokazanih uspehih in prizadevanjih vse pogoje, da se uveljavlja tudi v bodoče. Morda je trenutno v težjem položaju kot druge gospodarske organizacije, ker jo bremenijo visoke anuitete kratkoročnih kreditov, ta težava pa je izredna in jo bo prav gotovo treba prej kot slej reševati v interesu vse skupnosti s tem, da bo odplačevanje anuitet podaljšano v mejah rentabilnosti podjetja.

DOBRI REZULTATI IN VEDRE NAPOVEDI

(Nadaljevanje s 1. strani)

uvrstimo tudi okoli 50 milijonov dinarjev, ki jih bodo porabili letos za higiensko tehnično zaščito. Prišli so namreč do zaključka, da se sredstva, ki jih vlagajo v te namene, bogato obrestujejo s tem, da konstantno pada število nesreč pri delu.

Naša informacija o anhovskih prizadevanjih bi bila pomanjkljiva, če ne bi vsaj na kratko omenili tudi pozornosti, ki jo posvečajo vzgoji strokovnega kadra. V Anhovem jim ni težko priznati, da gre zasluga za navedene uspehe prav prizadevanju strokovnih kadrov in prav tako težijo, da bi njihovo število stalno povečevali. Trenutno štipendirajo 14 študentov na visokih šolah, 6 na višjih, 38 na srednjih ter okoli 75 na raznih drugih šolah.

In njihove perspektive?

Bližnja gospodarska reforma bo nedvomno povzročila mnoge premike tudi v poslovanju anhovske cementarne. Omejitev investicij bo vplivala na potrošnjo njihovih proizvodov, zato bodo morda potrebne določene spremembe v proizvodnji posameznih materialov. Vendar so v Anhovem prepričani, da bodo našli pot do domačih in tujih kupcev, ki jih bo za dober material po sprejemljivi ceni vedno dovolj. In ta dva aduta imajo v Anhovem že dolgo v svojih rokah. — (lk)

PROBLEM GRADITVE LETOVIŠKIH HIŠ NA NAŠI OBALI

Za smotrno izrabo prostora

So vprašanja, o katerih je bilo že veliko govora po raznih sestankih in v tisku, so pa tudi taka, o katerih nihče javno ne spregovori, čeprav se pomembno zajedajo v našo socialistično družbo. Mednje spada tudi gradnja takoimenovanih weekendov, ali kakor bi jim Slovenci morali reči — počitniških ali letoviških hiš, ki rastejo v zadnjih letih kakor gobe po dežju po naši slovenski morski obali in drugod, še bolj pa po hrvaški Istri. Kako je z njimi?

Slovenska morska obala je kratka, komaj tolikšna, da ne moremo reči, da smo ravno brez nje. In na tej obali želimo ustvariti vse, kar je kakemu obmorskemu ljudstvu potrebno v zvezi z morjem: pristanišče, morsko plovbo, ribištvo, turizem in industrijo. O potrebi po vsem tem ni dvoma, dvom pa je v vprašanju, kako naj to kratko obalo pametno izkoristimo, da bomo imeli od nje maksimalne koristi in ne bo ena podjetnost v napoto drugi. O tem spočetka sploh nismo premišljevali in smo želeli vse pomešati. Šele storjene napake so nas pričele opozarjati na zgrešena izhodišča. Posebno vidno so se pokazale napake pri projektiranju turizma, ki predstavlja v našem obmorskem gospodarstvu prav pomembno postavko in smo zato prav v turizem tudi sorazmerno veliko investirali.

Na to problematiko smo želeli opozoriti zato, da bi postalo razumljivejše vprašanje, ki smo ga navedli v uvodu — vprašanje zasebnih letoviških hiš. Nihče ne more biti načelno proti njim, če je poleg vsega drugega tudi zanje dovolj prostora in če ne nastajajo na škodo našega celotnega turističnega razvoja. Prav za to pa gre v naših primerih. Na našo obalo spada najprej tisto, kar nam je najbolj nujno potrebno: pristaniška, morskoplovna, turistična in ribiška dejavnost. To je treba razporediti tako, kakor teria zemljepisna razčlenjenost, katere sami ne moremo spreminjati. Prav zaradi tega je potrebno, da posvetimo v tem sklopu turizmu tisto mesto, ki mu gre in mu dopustimo vse možnosti za maksimalni razvoj. V sklopu tega turizma pa moramo vedeti najprej, katera zvrst turizma nam more največ koristiti, in ji dajati prednost.

Gospodarsko korist in devize nam dajejo turisti, ki se poslužujejo hotelskih in pato še kampinških uslug, zasebnih sob in delno tudi počitniških domov, medtem ko imamo najmanj koristi od zasebnih letoviških hiš in hišic. S tem, da se koristi za gradnjo weekendov že tako pičli prostor na naši obali, zmanišuje možnosti za nadaljnji razvoj gospodarskih turističnih objektov. Posebno viden primer tega je Fieso, kjer bo kmalu vse pozidano s takimi gradnjami. Prav tako je čedalje več zasebnih letoviških hiš v zahodnem delu Portoroža, in to prav blizu morja.

Urbanistične načrte za našo obalo delamo že nekaj let, pa še vedno nismo tako daleč, da bi točno vedeli, kje, kaj in kako naj se gradi. Tako so nastale gradnje, ki so vnesle v red nered in piranska občina je izdala prepoved za nadaljnje gradnje, ki naj bi veljala do časa, ko bodo zapleteni urbanistični problemi vsaj do neke mere dokončno rešeni. Vendar se še dogaja, da dobe iziemni prosilci lokacijo za weekende. Menimo, da bi končno le morali veljati taki in podobni odloki za vse občane. Pretežna večina ljudi, ki grade takšne hiše, stanuje v kraju stalnega bivanja in zaposlitve v hišah družbene lastnine. Logično in pravilno bi bilo, da bi si najprej doma oskrbeli lastni dom, in šele ko bi ga že imeli, naj bi mislili še na letoviško hišo, če imajo toliko razpoložljivih sredstev. Dogaja se nasprotno, da dobe za svoje letoviške hiše kredite celo iz stanovanjskih skladov svojih krajev.

Če si ogledamo našo morsko obalo v slovenski, in še posebno v hrvaški Istri, moremo ugotoviti, da so prav Slovenci zgradili tod sto in sto počitniških hiš in vil in investirali vanje stotine milijonov dinarjev. Koliko stanovanj bi bili mogli zgraditi po naših mestih s temi sredstvi!

Za obalo je turizem zelo važna, če že ne najvažnejša gospodarska dejavnost, prostor pa zelo bistven element in z njim bo treba vedno bolj gospodarno ravnati.

O vlogah in pritožbah občanov

Organ, ki sprejme vlogo občana, je dolžan nanjo odgovoriti, če je utemeljena ali ne

V odborih Zvezne skupščine je v razpravi osnutek temeljnega zakona o vlogah državljanov. Gre pravzaprav za konkretizacijo 7. točke 34. člena ustave, ki pravi: Občanu je zajamčena pravica dajati predstavniškim in drugim organom opozorila in predloge ter dobiti odgovor nanje in dajati politične pobude in druge pobude splošnega pomena.

Namen tega zakona, ki bo predvidoma sprejet jeseni, je zagotoviti regularen postopek glede vlog in pritožb, ki jih državljani pošiljajo Zvezni skupščini ali skupščinam ostalih družbeno političnih skupnosti, njihovim političnim izvršilnim in drugim organom, kar doslej ni bilo urejeno z nobenim ustreznim pravnim predpisom.

Po določbah napovedanega zakona imajo vsi pravico obračati se z vlogami na skupščine družbeno političnih skupnosti, politično izvršilne in druge organe, pri čemer ne sme biti zaradi tega nihče klican na odgovornost, razen če s tem ne stori kaznivega dejanja.

Občani in pravne osebe lahko dajejo pripombe na nepravilno in protizakonito poslovanje organov, organizacij, uradnih oseb ipd. Lahko opozarjajo na zlorabo položaja in pooblastil funkcionarjev in drugih oseb, na kršitev pravic delovnih ljudi, na birokratska, nehumana ravnanja uradnih oseb itd. Občani in drugi organi ter organizacije lahko predlagajo dopolnitev veljavnih zakonov in drugih predpisov skupščin, sprejetje novih zakonov ali aktov, prav tako lahko predlagajo javno razpravo o posameznih predpisih in zadevah splošnega pomena.

Že po ustavnem načelu so organi in organizacije bile dolžne odgovoriti na vsako vlogo občana. Vendar se v dosedanji praksi to načelo ni vedno dosledno upoštevalo. Dogajalo se je, da organi, na katere so bile vloge naslovljene, sploh niso ali pa niso pravočasno odgovarjali. To je imelo za posledico vedno večje nezaupanje občanov v odgovorne organe in so se vse bolj obračali na kabinet predsednika republike in druge zvezne organe, kjer so vloge stalno naraščale. Novi zakon o vlogah ima ravno namen obvezati organe, da odgovorijo na vlogo, ki so jo prejeli.

Seveda vloge po tem zakonu ne morejo zamenjati pritožb, ki so predvidene v rednih postopkih pred organi uprave in sodiščih. Fizična ali pravna oseba lahko naslovi vlogo na pristojna telesa in organe tedaj, ko je izčrpala vsa redna in izredna pravna sredstva pri omenjenih organih. Ko je občan izčrpal vse te poti, pa še vedno meni, da je kršena njegova pravica ali prizadet njegov pravni interes, se z vlogo obrne na skupščino družbeno politične skupnosti, njen politično izvršilni ali kak drug organ. Ti so potem dolžni prizadeti osebi odgovoriti po tem zakonu.

Predlog novega zakona o vlogah zasleduje še druge namene. Predvsem, da bi prekinili z dosedanjo prakso reševanja vlog občanov s strani administracije in najožjega kroga vodilnih oseb ali celo posameznika v delovni organizaciji, občini ali drugod, pri čemer so največkrat odločujoči subjektivni faktorji. Javni postopek pri obravnavi vlog bi pospešil njihovo rešitev in omejil nezakonita dejanja in postopke ter omogočil vsakemu občanu, da svobodno iznese svoje pripombe na delo posameznika, organov samoupravljanja in drugih družbeno političnih činiteljev. Če bi o vlogah, ki opozarjajo na kršitev zakonitosti, na nehumane odnose med ljudmi, na slabe odnose v kolektivu ipd., javno razpravljali ob udeležbi širokega kroga ljudi, bi prav gotovo bilo manj pritožb in ljudje bi imeli večje zaupanje v organe svoje delovne organizacije, komune itd.

SVITO VIŽINTIN

NEKAJ MISLI V ZVEZI Z OBISKOM NA DUNAJU

O splošni socialni službi

Dvomilijonski Dunaj ima poseben problem zaradi visokega odstotka starih ljudi. Že zdaj jih je okoli 300.000 v starosti nad 60 let, število pa še narašča. Zato me je zanimalo, kako je z njihovim splošnim zdravstvenim skrbstvom. Ugotovil sem, da je dunajska gerontološka služba zelo podobna skandinavski in angleški in je na ugledni višini. Občina daje zanjo veliko sredstev, kar je v glavnem zasluga agilnih geriatrov z znamenitim docentom in primarijem dr. Doberauerjem na čelu, ki je tudi predsednik geriatrične zveze za Avstrijo. Dr. Doberauer me je bil povabil na obisk na Dunaj potem, ko sva se seznanila na postdiplomskem geriatričnem tečaju v Glasgowu na Škotskem.

Če ob tem pomislimo, da ima Primorska v mejah bivšega okraja danes okoli 120.000 prebivalcev, bi bilo po primerjalnem dunajskem računu potrebnih pri nas okoli 600 bolniških postelj za staro prebivalstvo. Če smo zelo skromni, bi lahko zreducirali to število na polovico in bi za začetek morali razpolagati vsaj z 200 do 300 posteljami z urejeno hospitalno službo. Če pogledamo v oddelke naših bolnišnic vidimo, da leži ponekod po njih tudi prek 50 odstotkov bolnikov, ki so starejši od 60 let. To velja zlasti za interni oddelek, bolnišnico za tuberkulozo v Sežani, ortopedsko bolnišnico v Valdoltri in za kirurški oddelek

Družba plačuje za te bolnike oskrbne dneve, oziroma storitve, in zaradi njih so naše bolnišnice stalno v stiski za prostor. Mnogokrat jih neusmiljeno odpuščamo in se za njihovo nadaljnjo usodo zelo malo ali nič ne menimo. Priznavamo pa, da se nam ti bolniki vsako leto tudi do trikrat vrnejo v bolnišnico z isto boleznijo, ker zaradi osamelosti, nemočnosti ali splošno slabih življenjskih razmer ne dobivajo zdravil, si ne znajo dajati injekcij insulina itd., kakor tudi ne morejo uživati potrebne dietične hrane. Zaradi tega kmalu spet propadejo in se morajo zateči v bolnišnice, kjer jim v relativno kratki dobi, največ 30 dni, rešujemo le golo življenje.

Brez ureditve gerontološke, to je splošne socialne službe, ter brez ureditve domiciliarne in ambulantne mešane službe (socialne in zdravstvene) je rešitev čiste geriatrične pomoči za naše prebivalstvo iluzorna, ker s samim povečevanjem posteljnih zmogljivosti po bolnišnicah problema ne bi rešili tam kjer nastaja, ampak le tam, kjer se po navadi končuje: pri hiranju, pri hudih boleznih in pri smrti naših starih ljudi.

Vprašanje gerontološko-geriatrične službe je zato treba reševati v okviru družbenih služb in ga postaviti točno tja, kamor spada.

Dr. Karl Šumenjak

IZ DELA SKUPŠČINE SRS

OMOGOČITI MLADINI ŠOLANJE

Med pomembnimi razpravami, ki so se v minulem tednu zvrstile v zborih Skupščine SRS, so bile ugotovitve prosvetno kulturnega zbora o stanju drugostopenjskega šolstva ter možnostih nadaljnjega šolanja otrok, ki so letos končali osnovno šolo. Spričo novega zakona o vajencih ter nesmotrnega financiranja šolske dejavnosti, zlasti šol druge stopnje izgleda, da bo šolanje v omenjenih šolah lahko nadaljevalo le malo mladine. Podjetja namreč preklicujejo že razpisana vajenska mesta, podobno je tudi v obrtništvu, šole pa so tudi omejile vpis. Tako bi ostalo izven šol preko 10.000 mladih ljudi, ki so v večini sposobni in voljni nadaljevati šolanje.

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo SRS je že podvzel ustrezne ukrepe, naj bi vse drugostopenjske šole letos sprejele čimveč mladine, za vajence pa naj bi uveljavile sistem štipendiranja ter se naknadno dogovorile za njihovo praktično učenje v podjetjih. Kar pa se tiče finansiranja drugostopenjskega šolstva, je bilo poudarjeno, da se kljub sprejemu novega zveznega zakona, do 1. januarja prihodnjega leta ne more ničesar izpremeniti. Zato naj se občinske skupščine in delovne organizacije ne zanašajo, da bodo prevzeta bremena preložili na neka druga ramena. Do uveljavljanja novega zakona se ne more ničesar izpremeniti. Stremeti je treba predvsem za tem, da občinke skupščine, medobčinski skladi in šole sklenejo čimprej ustrezne pogodbe in da s tem razčistijo brezpravni položaj, ki je nastal in zaradi katerega živijo šole v resni negotovosti, kar zavira njihovo delo. Hkrati bo potrebno v celoti proučiti mrežo drugostopenjskega šolstva, uskladiti predmetnike in učne programe v istovrstnih šolah, stremeti za tem, da mladina v šolah ne bo pretirano obremenjena, hkrati pa bodo tudi podjetja morala prej ali slej prekiniti z dokaj kratkovidno politiko v odnosu do vajencev.

V nadaljevanju razprave o gradnji osnovnih šol, je med drugimi spregovorila poslanka Darinka Šušteršič ter se zavzela za gradnjo šole v Kobaridu. Kar pa zadeva prednostne liste izgradnje šol, konkretno izgradnjo šole v Kobaridu, kjer občina nima potrebnih sredstev za udeležbo pri najetju kredita, je republiški sekretar za prosveto in kulturo Tomo Martelanc odgovoril, da je že družbeni plan za letošnje leto predvidel določene kriterije za izgradnjo šol, po katerih morajo tudi občine dati svoj ustrezni delež.

PREVEČ NEZGOD

Gospodarski zbor je na svoji seji obravnaval problematiko nezgod pri delu in ugotovil, da je bilo lani v Sloveniji 62.685 nesreč, kar je za 5% več kot lani. Velik je bil tudi porast bolniških dni zaradi zdravljenja nezgod, materialna škoda pa je znašala okrog 30 milijard dinarjev. Zlasti delovne organizacije bodo morale temu problemu posvetiti več pozornosti kot doslej, organizirati bodo morale varnostno službo s strokovno usposobljenim kadrom ter biti doslednejše pri izvajanju omenjenih predpisov. Pomembnejšo vlogo bodo morale odigrati tudi inšpekcijske službe ter organi samoupravljanja, ki so doslej o teh problemih le redko razpravljali in ukrepali.

ZA USTREZNEJŠE FINANCIRANJE

Republiški zbor je na minulem zasedanju pretresal probleme socialnega zavarovanja ter ugotovil, da sedanji način financiranja zdravstvenega varstva ne spodbuja zavarovancev k boljšemu gospodarjenju s sredstvi. Socialno zavarovanje je pri nas med najaktivnejšimi družbenimi področji. Iz poročila je bilo razvidno, da je imelo lani že nad 257.000 občanov naše republike osnovni dohodek v obliki pokojnin, invalidnin in nadomestil za osebne dohodke. Otroški dodatek pa je prejemalo 307.000 otrok. Vse to dokazuje, da so dajatve v te namene vedno večje in da stroški socialnega zavarovanja naraščajo hitreje, kakor narodni dohodek. Poslanci so med drugim poudarili, da se občinske skupščine premalo zanimajo za potrošnjo sredstev socialnega zavarovanja, da zavarovanci nesmotrno izkoriščajo dane ugodnosti zdravstvenega zavarovanja, zavodi za socialno zavarovanje in zdravstveni zavodi pa se zavzemajo predvsem za povečanje prispevkov in storitev, mnogo manj pa za razvoj preventivne dejavnosti.

EDEN NAJBOLJ ZAPLETENIH PROBLEMOV OB UVELJAVLJANJU NOVIH GOSPODARSKIH UKREPOV

Smotrneje razporediti delovno silo

V delovnih organizacijah koprske občine že nekaj časa obravnavajo smotrnejšo razporeditev delovne sile. Občinski sindikalni svet jih je opozoril, da so v nekaterih doslej zaposlovali nove ljudi premalo premišljeno, zaradi česar prihaja v nekaterih delovnih kolektivih do viška delovne sile. Skupno gre v občini za okrog 200 takih zaposlenih, in sicer predvsem za režijske delavce in manj za delavce v neposredni proizvodnji.

V »Intereuropi« so že sprevideli, da bodo morali nekoliko skrčiti število zaposlenih in to na delovnih enotah po vsej državi, ker predvidevajo zmanjšanje obsega poslovanja. O tem so razpravljali že ob priključitvi bivšega podjetja »Intertrans-Globus«.

Tudi delavski svet »Luke Koper« je ob obravnavanju finančnega položaja za prvo trimesečje ugotovil, da je močno narasla režija na posamezno tono. Čeprav se je močno povečala produktivnost fizičnih delavcev, je režija še vedno previsoka, saj je na približno 700 fizičnih delavcev kar 300 režijskih. Delavski svet je sklenil, da bo 60 režijskih delavcev zaposlil na koristnejših delovnih mestih. Podjetje potrebuje že sedaj več ljudi v pretovoru.

Tudi po drugih delovnih organizacijah kaže, da ne bo večjega problema okrog razporeditve delovne sile, razen morda v gradbeništvu, ker se je močno zmanjšal obseg investicij. V tovarni »Lama« v Dekanih so povečali obseg dela v tretji izmeni in so na novo zaposlili celo nekaj delavcev iz »Stila«. Problema zaposlitve praktično ni, gre le za tistih nekaj režijskih delavcev s pomanjkljivo strokovno izobrazbo. Zaposliti se bodo pač morali pri delih, ki ustrezajo njihovi strokovni usposobljenosti.

Pač pa nastaja vprašanje zaposlovanja invalidov. Rešitev tega vprašanja bo bržkone treba iskati predvsem v popolnejši rehabilitaciji.

Ob vsem tem zastopa občinski sindikalni svet stališče, da je vsako krčenje števila zaposlenih mogoče izvesti samo na podlagi dobro proučenih analiz v kolektivih. Te analize naj upoštevajo možnosti večjega izmenskega dela, morebitne možnosti za preusmeritev proizvodnje, za dopolnitev asortimana in za učinkovitejše vključevanje v mednarodno menjavo in delitev dela in podobno.

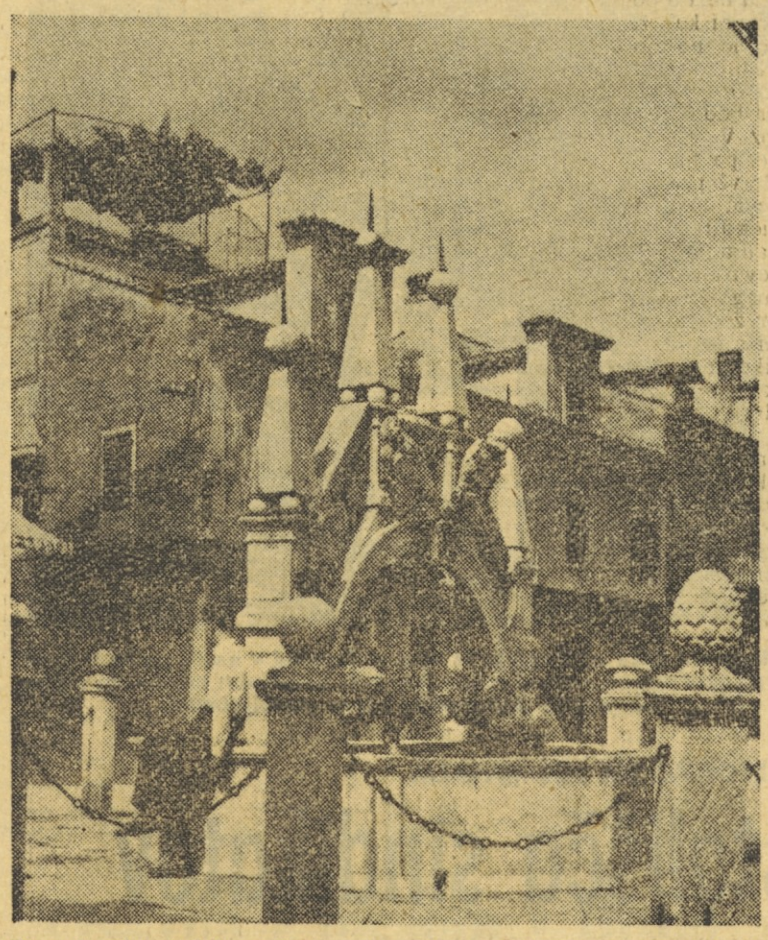

Starodavni vodnjak na Prešernovem trgu v Kopru je iz 15. stoletja

»Frenkov odred« mladincev predvojaške vzgoje iz Kopra na proslavi prekmorskih enot in dneva borca preteklo nedeljo v Ilirski Bistrici

ENOTNA SLOVENSKA GIMNAZIJA NA OBALNEM PODROČJU PRIMORSKE

Najboljša rešitev

z vidika skupnih potreb in koristi

Povedali smo že, v kakšni nenehni zadregi je strokovno šolstvo in nasploh šolstvo druge stopnje na Primorskem, zlasti pa še na obalnem področju, kjer je teh šol največ. S problemom so se posebej ukvarjale občinske skupščine obalnih občin in so predsedniki teh skupščin z ustreznimi strokovnimi sodelavci končno prišli do zaključka, da bi bila najboljša rešitev, okrepiti gimnazijo v Kopru — s tem, da se ji organizacijsko priključita gimnazija v Piranu in učiteljišče v Kopru.

Ob tem pa se seveda pojavlja še vedno kup problemov, med katerimi ni najmanjši odpor proti takšni rešitvi zaradi ozkega partikularističnega gledanja v kolektivih piranske gimnazije in koprskega učiteljišča. Piranska gimnazija se je mimo plana v občinskem proračunu zagotovljenih sredstev neodgovorno zadolžila za deset milijonov dinarjev, s čimer je hotela postaviti občinsko skupščino pred dejstvo. Pokazalo pa se je, da je to bumerang, ker mora občina vzeti prav gimnaziji nadaljnja sredstva zaradi izpada 20 milijonov dinarjev, ki jih ne bo mogoče realizirati za šolstvo iz gospodarstva, kot je to bilo predvideno.

Koprsko učiteljišče je sicer sklenilo, da ostane samostojna učna ustanova (čeprav več ne vpisuje prvih letnikov), ker se je namenilo postati pedagoška akademija. Vendar pa je temu namenu sledil razmeram ustrezen odgovor pedagoške akademije iz Ljubljane, ki je stvari postavil na pravo mesto in s tem vsaj za dogleden čas odpravil to težnjo. Za združitev učiteljišča z gimnazijo pa govorijo še dejstva, da sta obe ustanovi pod eno streho in skorajda v enih učilnicah, da si med seboj »posojujeta« učne kadre, da bi s tem odpravili stroške za eno upravo in podobno.

Čeprav verifikacija koprske gimnazije ni več vprašanje in bo po ureditvi novih prostorov to jesen mogoča še pred postavljenim rokom, pa je eden izmed bistvenih argumentov za to tudi število lastnih učnih moči v odnosu na zunanje sodelavce. Združitev z učiteljiščem bi pripomogla, da bi se to število zmanjšalo za pet profesorjev.

Gimnaziji so podaljšali pogojno verifikacijo do julija 1966, vendar bi že zdaj lahko dobila redno, posebno kar zadeva kadre in izvajanje učnega programa. Naša gimnazija je v Sloveniji znana po tem, da ima ves njen učni kader fakultetno izobrazbo in da so njeni dijaki dobro pripravljeni za nadaljnje šolanje.

Da bi šest občin (Ilirska Bistrica, Izola, Koper, Piran, Postojna in Sežana) pravočasno rešilo problem srednjih šol in še posebej strokovnega šolstva in dalo temu reševanju tudi potrebni poudarek, so občinske skupščine (in ne sveti za šolstvo) v teh dneh imenovale skupno komisijo svojih poblaščencev, ki naj probleme srednjega šolstva prouči in izdela ustrezne zaključke oziroma rešitve ter začrta tudi perspektivni razvoj šol druge stopnje glede na družbene potrebe ob upoštevanju predvidenega razvoja. O tem gradivu bodo potem razpravljale in sklepale o najboljših rešitvah občinske skupščine. (rb)

AKTUALNO VPRAŠANJE ZA VSO SPODNJO PRIMORSKO

Doklej še brez gledališča

Pred časom je bilo javno sproženo vprašanje obnovitve koprskega gledališča. Pobudo je sprožil položaj, ki je nastal po ukinitvi gostovanj Slovenskega gledališča iz Trsta in iz Ljubljane. »Potem pa vse tiho je bilo«. Nihče ni o pobudi dalje razpravljal, nihče ničesar storil. Tega smo v Kopru že vajeni, ni pa tako drugod. Kranj, ki je izgubil svoje gledališče hkrati kot Koper, se že nekaj časa resno pripravlja na obnovitev. Prav to nam služi za povod, da se pobude spomnimo.

Ob ukinitvi koprskega gledališča je bilo slovesno rečeno, da ga bodo nadomestila kvalitetna gostovanja drugih slovenskih ansamblov, v okviru »Svobode« pa dobimo diletantski oder. Gostovanj je bilo potem vsako leto manj, diletantske skupine pa sploh nismo obudili v življenje, medtem ko je nastala v mnogo manjši Izoli in je nekaj let prav dobro uspevala. Še manjša Nova Gorica je ustanovila svoje polpoklicno gledališče, ki živi in se razvija v smeri poklicnega. Tudi Kranj ni prekrižal rok. Poskrbel je za zelo številna gostovanja ljubljanskega Mestnega gledališča in za svojo diletantsko »Prešernovo gledališče«.

Koper raste in v njem raste in dorašča tudi nova mladina, ki v vsem času svojega šolanja sploh nima priložnosti, da bi slišala z odra slovensko gledališko besedo in se seznanila z gledališko umetnostjo, ki je važen del kulturne vzgoje. Starejši zopet nimajo priložnosti seznanjati se z razvojem gledališke kulture in njene sodobne problematike. Ne gre pa samo za Koper, gre za vsa tri obalna mesta in njihovo ožjo okolico z najmanj 35.000 prebivalcev. Končno pa gre tudi za to, da ostajajo brez gostovanj tudi Sežana, Ilirska Bistrica in Postojna. Tako je brez gledališča kulturno okrnjen ves ta naš del Primorske.

Kaj storej? Je res nemogoče zagotoviti obstoj medobčinskemu gledališču v Kopru, spočetka morda samo polpoklicnemu, kakršnega ima Nova Gorica? Računi nam pokažejo, da finančne žrtve niti ne bi bile posebno visoke, če bi zanje skrbele vse občine, katerim bi gledališče služilo. Bilo bi zato potrebno dano pobudo dalje razvijati in jo vsaj prihodnje leto uresničiti. (rr)

POCENITEV ELEKTRIČNIH APARATOV

Naraščajoči zastoj v trgovini z električnimi aparati in drugimi izdelki, ki je povzročil upadanje prodaje in naraščanje zalog, je imel za posledico znatno znižanje cen. Pričelo se je najprej v Beogradu in se je naglo razširilo po vsej državi. Znižanje je zajelo hladilnike, električne hladilnike, bojlerje, televizorje, radijske sprejemnike, gramofone, likalnike itd. Znižanje znaša pri posameznih aparatih in izdelkih od 3 tisoč do 50 tisoč. Največje je znižanje pri televizorjih. V Kopru smo opazili precej neenakomerno zniževanje. Medtem ko so bile v nekaterih trgovinah v začetku tedna še stare cene, so bile v drugih različno znižane. Pri televizorjih je znašala razlika med najvišjim in najnižjim znižanjem tudi do 50.000 dinarjev. Znižanja cen nekaterih predmetov so bila manjša od znižanj drugod. V Beogradu so znižali tudi cene fotografskim aparatom, kinokameram in fotografskemu materialu. Pri nakupu je treba dobro paziti na razlike cen v posameznih trgovinah.

Skupen in enoten nastop

(Nadaljevanje s 1. strani)

jenje mednarodne menjave bo pri nas potrebno pristanišča izpopolniti in jih usposobiti zlasti za večji tranzitni promet, ki gre zdaj v veliki meri mimo nas, čeprav imamo zemljepisno zanj najboljše pogoje. V tem in nasploh je potrebno izboljšati statistično službo in izdelovati analize, da bo ustvarjena podlaga za ugotavljanje potreb po nadaljnjem razvoju. Povečati bo dalje treba obratna sredstva, poskrbeti za večjo stalnost zaposlenih delavcev, za dvig storilnosti in za izboljšanje življenjskih pogojev, pri čemer bo zlasti treba ugotavljati realne življenjske stroške v posameznih pristaniških mestih, ki so močno različni. Da bi mogli podpreti ta prizadevanja, je potrebno tesnejše sodelovanje med našimi pristaniškimi podjetji in večkrat sklicati sestanke, kakršen je bil sedanji v Kopru.

Podjetje »Luka Koper« je predložilo zboroyalcem posebno poročilo, v katerem je prikazalo svoj nastanek in dosedanji razvoj, svoje uspehe in težave, ki so nastale zaradi izostanka zveznih sredstev za izgrajevanje, visokih anuitet za amortizacijo kreditov, nepovezave z železniškim prometom itd. Obenem je jasno prikazalo tudi svoj pomen in svoje perspektive v okviru celotnega jugoslovanskega pristaniškega prometa s posebnim ozirom na značaj svojih poslov in tranzit. Podatki so naši javnosti že dobro znani, zato jih podrobneje ne navajamo. Tako je bil koprski posvet koristen za celotno jugoslovansko pristaniško dejavnost in zlasti tudi še za Koper, zato smemo pričakovati, da se bodo tu navezani stiki v prihodnosti nadaljevali. (rr)

PRIPOMBA OB NAMERAVANI GRADNJI KOPRSKEGA PREDMESTJA BRESTJE

Odpravimo škodljivo prenagljenost

Zadnjič smo kritično osvetlili koprsko predmestje Šalaro in ugotovili, da je bilo lociranje na ustju Badaševiške doline prvič zato zgrešeno, ker smo s tem popolnoma po nepotrebnem uničili znaten del vrtniških in kmetijskih površin, ki imajo v ozadju namakalno jezero pri Vanganelu, drugič pa zato, ker je zidano tako nizko, da je v nevarnosti povodnji. Tema dvema ugotovitvama bi stanovalci Šalare dodali še tretjo — nepotrebno oddaljenost od koprskega središča, s katerim jih veže samo slaba avtobusna zveza, ki je po 22. uri sploh ni več. Te kritične ugotovitve bi nedvomno morale biti resen opomin tistim, ki projektirajo nadaljnji urbanistični razvoj Kopra, vendar vse kaže, da imajo zanje gluha ušesa. Dokaz je idejni načrt za graditev spet novega predmestja v Brestju (Omlo), to je v dolini zahodno od tovarne Tomos.

Po idejni zamisli naših urbanistov naj bi pripravili tamkajšnje ozemlje za zgraditev večjega naselja vrstnih hiš, stolpnic in zasebnih stanovanjskih zgradb. Tudi v tem primeru gre za uničenje rodovitne zemlje prav neposredno poleg Kopra, ki jo predstavlja razmeroma ravno dolinsko dno. Kakor v Šalari pa predstavlja lociranje novega naselja v Brestju tudi enako oddelitev od mestnega središča, kamor je nujno usmerjeno vse življenje prebivalstva, bodisi po zaposlitvi, bodisi po nabavljanju življenjskih in potrošnih predmetov in ne nazadnje tudi po kulturnih potrebah. Prebivalci novega naselja »za hribom« bi mogli biti spet povezani z mestom samo z avtobusom in tako prisiljeni, da bodo po 22. uri, če ostanejo v mestu, kinu, gledališču itd., domov pešačili, ali pa se bodo — kot Šalarci — takim dobrinam preprosto odpovedali.

Ustvarjanje takih »satelitskih« naselij, popolnoma ločenih od mesta in na novem terenu, ustvarja mimo vsega navedenega še potrebo po gradnji popopolnoma novih cest in ulic, nove kanalizacije, novih napeljav elektrike, telefona in vsega, kar je še treba. Prav tako bi morali dati novemu naselju lastne trgovine, obrtne obrate, šolo itd., pri čemer bi pa postala trgovina v mestu predimenzionirana. Izkušnja desetih let stare Semedele in nekaj let stare Šalare nas pa uči, da za vse to, kar bi nova naselja nujno potrebovala, preprosto ni sredstev. Ni jih niti za najpreprostejšo urbanistično ureditev. Okolica semedelskih hiš je še vedno puščava in mnoge nove ceste in ulice so bolj podobne hudournikom kakor človeškim komunikacijam.

Pred leti smo videli urbanistični načrt razvoja koprskega mesta, ki je nakazoval gradnjo tako imenovanega venca okoli starega mesta, zazidavo ozemlja vzhodno od Ljubljanske ceste itd. Pričakovali smo, da se bomo najprej lotili teh gradenj in bi šli v širšo okolico šele tedaj, ko tu ne bi bilo več prostora, kar bi se pa moglo zgoditi šele čez mnoga leta. Namesto tega hočemo zdaj izgrajevati daljšo mestno okolico, uničevati rodovitne površine, oddaljevati ljudi od mesta in nalagati jim poleg najemnine še voznino z avtobusi, ki znaša v najboljšem primeru po sedanjih cenah pri samo eni vožnji ene osebe v mesto in iz mesta na mesec 1.800 din, pri dveh 3.600 din in v družini z otroki še temu primerno več.

Proti nameri gradnje novega naselja v Brestju se ne pojavlja odpor samo med ljudmi, ki pričakujejo stanovanja, marveč tudi pri mnogih naših predstavnikih in organizacijah. Ker je urbanizem, kakor vedno naglašamo in kar določajo tudi predpisi, zadeva vseh občanov, strokovnjakov in laikov, spada vprašanje pred najširše forume, ki naj dobe priložnost, da javno povedo svoje mnenje. Vztrajanje pri odločanju za zaprtimi vrati bi zato bilo nasprotno volji koprskih občanov, ki žele, da bi izgrajevali Koper tako, kakor izgrajujejo vsa druga mesta v Sloveniji in Jugoslaviji. Prostora za izigravanje, in to takega, ki ga v vrtnarskem in poljedelskem oziru ni škoda, je okoli starega mesta in tudi v delih mesta, ki so potrebni asanacije, še za dolga leta zadosti. — (rr)

Delovni kolektiv koprskega pristanišča je znan po svoji pridnosti in v primerjavi z drugimi lukami po najhitrejšem razkladanju ladij, čeprav v Kopru manjka še veliko do mehanizacije in razkladalnih naprav, kakor jih imajo velike luke po svetu. Na sliki: detajl iz vsakodnevne luške gneče

VOŽNJA S KOPRSKIMI SATELITI

Kdor je prisiljen, da se bolj ali manj redno poslužuje koprskih »satelitov« — avtobusov v mestnem prometu — ima lepo priložnost proučevati ne le sam promet, marveč tudi tiste, ki se ga poslužujejo. Da se od časa do časa zgodi, da katera zveza izostane in ob taki priložnosti človek kaj izgubi, n. pr. avtobus za Piran, Ljubljano ali kam drugam, ni nobena senzacionalna novost. Posebno izjemoma se more tudi dogoditi, da zmanjka sprevodnik in je v takih primerih vožnja brezplačna. Drugekrati naletiš na sprevodnika, ki vozne listke slini. Pa kdo bi se zaradi vsega tega razburjal. Tega smo se že davno odvadili.

Tudi zaradi vedenja potnikov se ne kaže razburjati, ker zagotovo ne bi nič pomagalo. Da bi se ljudje, kadar je stiska s prostorom v avtobusu, iz lastne uvidevnosti in obzirnosti do sopotnika bolj stisnili in napravali prostor zadnjim, pri nas ni običaj. Sprevodnik si mora včasih pljuča izkričati, da se kdo le premakne naprej. Kaj komu mar drugih, samo da se je sam udobno namestil. Če se voziš prek več postaj, se redno kdo postavi pred izhodna vrata, čeprav je namenjen do zadnje postaje, in se izstopajočim ne umakne. Se pač mudi, da bo nazadnje prvi izstopil.

Poglavje zase so otroci, pretežno šolarji. Zaženo se v avtobus, kakor da gre za življenje. Odrivajo odrasle ter jim plezajo mimo nog ter med nogami v vozilo. Tam planejo na sedeže in jim ni prav nič mar, da morajo zaradi njih stati starčki in starke ter matere z malimi otročički. Kako pa bi od njih terjali tako oliko, ko lahko vidijo marsikatero mamico, ki sama razpostavi svojega šest, sedem in celo več let starega otroka, včasih tudi dva in tri, vsakega na svoj sedež in samozadovoljno gleda, kako morajo sedežev potrebni stati.

In tako se vozimo s »sateliti« dan na dan in se seznanjamo s časom, ko se je vzgoja v družini spremenila v vzgajanje praktičnih sebičnežev in komolčarjev. To je baje koristno za bodoče položaje v življenju. (rr)

HRANILNE VLOGE NARAŠČAJO

Odkar je Zvezni izvršni svet pričel obravnavati predlog odloka o dodatnih obrestih za hranilne vloge v bankah in pri poštni hranilnici, se dviganje ne samo ni ustavilo, marveč je pričelo naglo naraščanje vlaganj. Ta pojav so zaznamovale tudi banke in pošta v Kopru in drugod po Primorskem. Medtem je ZIS odlok tudi že sprejel. Dodatne obresti na vloge se bodo obračunavale šestmesečno, in sicer za vezane vloge višje, za nevezane pa nižje. Osnova bo položaj na trgu življenjskih potrebščin po zvezni statistiki. V poštev pridejo dosedanje vloge in tiste, vpisane do 1. VIII., odlok pa bo pričel veljati 28. VII.

TISKOVNA KONFERENCA V MOSTU NA SOČI

O turističnih problemih Posočja

Predelska cesta – Kaninska žičnica – Trnovski gozd

S tiskovno konferenco, ki je bila v soboto v hotelu »SOČA« na Mostu na Soči, odpirajo na Tolminskem in Goriškem novo prakso v informiranju in posredovanju določenih stališč glede pomembnih dogovorov in načrtov. Tiskovno konferenco je sklicala Goriška turistična zveza, glavne misli pa je podal in na vprašanja novinarjev, ki se jih je tokrat zbralo kar 12, odgovarjal predsednik goriške turistične zveze ing. Viktor Klanjšček.

Soška dolina je ena izmed najlepših dolin in predelov v srednji Evropi. Ta sloves ji priznavajo številni domači in tuji obiskovalci. Tujci pa že na prvo vprašanje povedo, da za to dolino še niso nikdar slišali in da je v svetu reklama za ta predel Slovenije skoraj enaka ničli. Šele v zadnjem času, ko so bili zgrajeni nekateri gostinski objekti in ko je turistična organizacija začela s širšo in dokaj uspešno akcijo (tako s filmi kot s prospekti in navezovanjem na inozemsko turistično zaledje ter potovalne agencije), so se tej dolini odprle večje možnosti za razvoj stacionarnega in tranzitnega turizma.

Boljše in hitrejše uveljavljanje tega področja pa motijo nekatere slabe okoliščine. V prvi vrsti so to slabe in prašne vpadne poti s severa. Motorizirani turisti se takih cestâ zelo radi izogibajo. Na drugem mestu je neposredno pomanjkanje atraktivnih objektov v vsej dolini. Ni žičnic, bazenov, sprehajalnih poti, dovolj populariziranih objektov iz prve svetovne vojne in iz časov NOB, večji razmah turizma pa kljub vsem olajšavam še vedno predstavljajo vizumi z Italijo. Vse večje sožitje pa bo verjetno narekovalo tudi odpravo vizumov med obema državama.

Turizem v Soški dolini in na Lokvah sloni pretežno na inozemskih turistih. Ta turizem pa živi predvsem v poletnih mesecih, kar pa pomeni živeti na robu rentabilnosti, če ni razvita tudi zimska sezona.

Da bi turizem in gostinstvo postala v tem predelu Slovenije pomembna, če ne celo prva panoga gospodarstva, bi bilo treba predvsem rekonstruirati in asfaltirati predelsko cesto. Ta pot bi lahko močno razbremenila pontebansko cesto v Italiji, na kateri morajo vsako poletje, zaradi množice vozil, ki prihajajo s severa, zmanjšati hitrost na 30 km. Z moderniazcijo ceste bi po minimalnih ocenah lahko pridobili okrog 800.000 potnikov iz skandinavskih in nemških dežel, ki bi po Soški dolini tranzitirali v Gorici ali pa pri Kopru spet v Italijo. Na naši strani bi bilo treba urediti 13 km, na italijanski pa le 3 km. Dela bi veljala približno eno milijardo dinarjev.

Predelska cesta bi tako skupaj z že 28 let asfaltirano cesto, ki se vije po Soški dolini od Bovca pa do Gorice, postala prava alpska pot, ki bi pomenila tudi začetek jadranske magistrale.

Kaninska žičnica (o njej smo v našem listu že poročali, ko so bili potrjeni načrti zanjo) bi pomenila poleti atraktiven objekt, ki bi privabljal in zadrževal domače in tuje goste na goriškem področju, pozimi pa bi prevažala goste — in predvsem športnike — z rekreacijskimi ambicijami v kaninsko pogorje, kjer so izredna smučišča. Ugotovljeno je namreč, da se v kaninskem pogorju sneg zadržuje vsako leto do junija, pa tudi padavin je v tem pogorju izredno veliko: skoraj še enkrat toliko kot v okolici Triglava. S tem bi se poletna turistična sezona prepletala z zimsko, gostinci pa bi svojo sezono od sedanjih 3 mesecev razpotegnili na gotovih 9 mesecev.

Žičnica bi bila dolga 5.880 m, višinska razlika med spodnjo in zgornjo postajo pa bi znašala 1.790 m. Njena zmogljivost bi bila 230 oseb na uro. Investicijski program so začeli sestavljati na pobudo občin Tolmin in Gorica s sodelovanjem transportnih podjetij Avtoprevoz Tolmin in Slavnik iz Kopra. Trenutno sestavljajo potrebno dokumentacijo za potrebe banke, ki bo odobrila kredite za izgradnjo žičnice.

Na tiskovni konferenci so se novinarji zanimali še o Trnovskem gozdu, ki obsega področje 10.000 hektarov. Poleti je v njem klima izredno prijetna in sveža, pozimi pa nudi — zlasti gostom s področja Trsta — tudi nekaj smučarskega športa. Sam gozd predstavlja pomembno rekreacijsko območje za italijansko zaledje, kjer sploh nimajo gozdov takšnih kvalitet in veličin. Ugotovljeno je, da so posamezne kraje na tem področju obiskali številni tujci, ki so ob nedeljah in weekendih iskali miru in počitka v zavetju trnovskih gozdov.

Trnovski gozd je treba izkoristiti torej tudi v turistične namene. Potrebno pa je popraviti in asfaltirati nekatere poprečne poti, v okolici Lokev pa zgraditi rekreacijski center, kar je pravzaprav v nekem smislu tudi danes. Prav tako pa bi bilo potrebno še v znatno večji meri kot doslej razviti in organizirati preskrbovalno mrežo, trgovino in izboljšati gostinske usluge.

Na tiskovni konferenci, katere so se udeležili poleg novinarjev še predstavniki družbenega in političnega življenja na Goriškem, so razpravljali še o nekaterih vprašanjih, ki so pomembna za razvoj turizma in gostinske dejavnosti v Soški dolini, katere pojem se je razprostrl ne samo na dve sosednji občini, temveč na celotna pričakovanja dveh sosednjih dežel in končno — tudi tistega dela slovenskih gospodarstvenikov, ki v razvitem turizmu in gostinstvu Soške doline vidijo pomembno gospodarsko pridobitev. Bsl.

Planinska koča na Razorju je med najlepšimi v naših gorah in tudi lepo oskrbovana, zato se splača tudi bolj zahtevnim planincem vzpon do nje in preizkušnja njene gostoljubnosti

PRIPRAVE NA GOSPODARSKO REFORMO NA TOLMINSKEM

Odločna in jasna stališča sindikatov

Manj zato, da bi se razprava odvijala po določenem zaporedju, temveč zgolj zaradi ustaljene prakse, da se o pomembnih dogodkih informirajo odgovorni predstavniki družbenih organizacij, so v Tolminu pred kratkim sklicali posvetovanje predstavnikov sindikalnih podružnic, da bi na seminarski način določili vlogo sindikalnih podružnic pri uresničevanju gospodarskih reform.

Ugotovljeno je bilo, da predstavniki sindikalnih podružnic prav dobro poznajo vrsto teh vprašanj, saj so se z njimi posredno ali pa neposredno seznanili. Mnogo konkretnih dogovorov pa je ostalo na papirju.

»Vse probleme gledamo le v svoji organizaciji. Kdor je za reformo videl lastne koristi, je reformo hvalil in poudarjal, da bi jo morali izvajati že prej. Komur pa spremembe niso po godu, pa na vse pretege vpije, »kritizira«, ali pa pasivno pričakuje, da se bodo problemi rešili sami od sebe,« je bilo rečeno na seminarju, ko so razpravljali o dosedanjem razvoju gospodarstva in družbenih služb v občini.

Ob tej priložnosti so ugotovili še vrsto napak, ki so se več let zaporedoma ponavljale in pravzaprav še danes obstajajo. Znano je, da so v delovnih organizacijah slabo izkoriščene izmene, saj je povsod značilen pojav, da na drugo in tretjo izmeno gledajo kot na zgolj tehnološko nujnost, kjer je potrebna obvezna navzočnost delavca, ki kontrolira stroje in v glavnem pripravlja delo za prvo, dopoldansko izmeno. Prav tako tudi manjka ažurna evidenca gibanja stroškov in proizvodnje. (Da niti ne govorimo o nesorazmerju zniževanja stroškov in povečanja osebnih dohodkov.)

V občini je od nekaj več kot 4000 aktivno zaposlenih prebivalcev še vedno 1000 delavcev, ki so nagrajevani oziroma plačani po času. Ni presenetljivo, da so ti delavci ravno vodilni, delavci z visokošolsko izobrazbo in ljudje na položajih. Sistem takega nagrajevanja prav gotovo ni preveč vzpodbuden, saj se s tako politiko v delovnih organizacijah nehote duši iniciativa.

Kakšna je torej vloga sindikalne organizacije, je vprašal pri vseh teh dejstvih predstavnik nekega podjetja. Doslej se je sindikalna organizacija ukvarjala največkrat z izleti, vprašanji dopustov, pobiranjem članarine, ozimnico in drvmi. Tam, kjer odigravajo sindikalne organizacije v kolektivu pomembno vlogo, so morda razpravljali še kaj več. Sedanji gospodarski položaj pa daje prav gotovo vsaki podružnici dovolj vsebine za delo.

Udeleženci seminarja so še ugotovili da so bile nekatere sindikalne podružnice v zapostavljenem položaju. Vse samoupravne predpise, pomembnejše akte in odločitve, so pretresali drugi organi v podjetjih, podružnica pa zaradi svoje slabe aktivnosti, pa morda še zaradi tega, ker so bili na drugih kolegijskih organih udeleženi tudi njeni člani, ni mogla dati v pomembnih odločitvah svojega avtoritativnega in splošnega mnenja.

V drugem delu seminarja so razpravljali še o nekaterih odnosih v delovnih organizacijah v luči novega zakona o delovnih razmerjih. T. M.

Treba bo tudi ukrepati

Prvega julija je bila seja občinske skupščine v Idriji, ki so se je udeležili tudi zastopniki podjetij in političnih organizacij.

Glavna točka dnevnega reda je bila razprava o aktualnih problemih gospodarstva. Uvodni referat je imel predsednik skupščine Janez Dolenc.

V razpravi je direktor rudnika inž. Miloš Šulin dejal, da bo rudnik v zvezi s predvideno gospodarsko reformo v relativno ugodnem položaju. Vendar pa so vsi izračuni za zdaj samo orientacija, saj stvari niso v podrobnostih še prav nič znane in tudi nekih osnov za izračun še ni. Nadaljnje izboljšave je iskati samo v neprestani rasti produktivnosti. Proizvodnjo je treba čimbolj poceniti in v tej smeri je treba podvzemati vse naše ukrepe.

Direktor podjetja Lesna industrija »22. julij« je menil, da še ni dovolj jasnosti, kaj in kako ukrepati. Gotovo je, da bo za predelovalno industrijo teže, kot je bilo. Naletela bo na ostro konkurenco in borbo bo treba sprejeti. Ob tem pa stopa v ospredje vprašanje modernizacije predelovalne industrije. Velik problem je reprodukcijski material. Domač je namreč slab in neuporaben in ga je zato treba 25 odstotkov uvažati. Povečati bo nujno treba produktivnost in še dalje zniževati proizvodne stroške. Omenil je, da bi morale izboljšati svoje delo in poceniti usluge tudi uprava in vse družbene službe. Tu se je dotaknil posebno zdravstvene službe in socialnega zavarovanja.

V razpravo je posegel še zastopnik ETE, ki je govoril o istih problemih.

Razprava o gospodarski reformi je bila tako zaključena in je zavozila na polje zdravstvene službe in njenih pomanjkljivosti. Na njen račun je spet padlo precej pikrih in ostrih besed. S tega področja pa je šla še na polje javnega reda in miru.

Skupščina je nato v zvezi z referatom in razpravo sprejela vrsto sklepov in priporočil. Informacija o problematiki kmetijskega zavarovanja je bila podana v republiškem merilu in zato ni vzbudila pravega zanimanja med prizadetimi odborniki. (I. b.)

Prešibka skrb za požarno varnost

Skupščina občinske gasilske zveze, ki je bila s precejšnjo zamudo šele pred kratkim, je predvsem poudarila, da skrbe gospodarske organizacije vse premalo za požarno varnost. Toda ta slabost ni vidna samo v teh organizacijah pač pa tudi v življenju izven njih. Zato je nujno, da v bodoče posvetijo požarni varnosti več skrbi prav vsi državljani v občini.

To je bil pravzaprav javni apel skupščine gasilske zveze v zvezi s poročilom, da je bilo v pretekli dobi v občini 9 požarov, ki so prizedejali okrog 40 milijonov dinarjev škode. Po trije požari so bili v Idriji in v Cerknem, ostali na v Sp. Idriji in v Črnem vrhu. Največji požar je bil v Domu starih na Marofu, ki je skoraj popolnoma pogorel.

Da bi bili gasilci kos svojim nalogam, morajo priti do sodobnejše gasilske opreme. To pa so črpalke, brizgalne, prevozna sredstva in še mnogo drugega, kar je za uspešno delo gasilstva nujno potrebno. Poleg vsega tega, kar je zaenkrat samo le še lepa želja gasilcev, pa bo treba utrditi tudi prostovoljno in delovno disciplino med samimi člani gasilskih društev. Več pozornosti bo moralo biti deležno tudi strokovno izobraževanje, ki ga bo treba nuditi predvsem mladim.

Razveseljivo je dejstvo, da raste število članov gasilskih društev. Vključuje se predvsem mladina, žal le podeželska, pogrešajo pa delavsko mladino. Z lepim številom mladih se ponašajo društva v Plužnjah, Godoviču in še kje. Treba bo marsikje docela spremeniti odnose do mladih ljudi, jim pravilno pomagati pri delu in jih po njihovi sposobnosti tudi vključevati na vodilna mesta v organizacijah.

Nadaljnja pozitivna plat gasilskih društev in njihovega članstva je prostovoljno delo, ki je izven teh vrst sicer postalo že prava redkost. Mnogo, zelo mnogo prostovoljnih delovnih ur so opravili v pretekli dobi člani gasilskih društev pri obnovi in novi gradnji gasilskih domov v občini. Na prvem mestu je omeniti člane gasilskega društva v Šebreljah, kjer so opravili nad 500 delovnih ur pri gradnji svojega gasilskega doma. Sledijo društva v Ledinah, Doleh, Črnem vrhu, Sp. Idriji in druga. Skratka lahko trdimo, da ni v občini društva, katerega člani ne bi vložili več ali manj prostovoljnega dela za napredek gasilstva.

Vsega vendarle ni mogoče narediti s prostovoljnim delom. To bi seveda morala vedeti tudi občinska skupščina, predvsem pa naše delovne organizacije, ki naj bi tudi priskočile na pomoč z denarnimi sredstvi. Sredstva, ki dajejo v te namene, so zelo skromna in zveza je z njimi precej na tesnem, čeprav zelo preudarno in pametno gospodari.

Občni zbor gasilske zveze je bil pošten obračun dela za preteklo obdobje. Žal pa se občnega zbora ni udeležil prav noben zastopnik niti oblastnih niti družbeno političnih občinskih organizacij.

(I.b.)

Kolikor jezikov znaš...

Idrijska gimnazija je ob koncu preteklega meseca proslavila 20. obletnico svojega obstoja in 10. maturo.

Proslava vseh obletnic je potekala po domiselnem in originalnem programu. Nič več nismo poslušali klasičnih točk, običajnih na takih prireditvah. Ni bilo govorov, niti deklamacij in recitacij, kot smo jih bili vajeni, pa tudi pevske in folklorne točke so to pot izpadle.

Na odru so nastopali fantje in dekleta, ki so recitirali in podajali pesmi in prozo svetovnih klasikov v originalnih jezikih. Tako smo poslušali dela v angleščini, francoščini, nemščini in ruščini. Nekatere pesmi pa so bile podane poleg tega in za boljše razumevanje tudi v slovenščini. Vse je bilo v redu in lepo, le nekaj več ruskih del smo pričakovali.

Nova oblika proslave in njena nova vsebina zasluži javno priznanje tako organizatorjem kakor tudi izvajalcem. Pri tem pa je bilo očitno prizadevanje prosvetnih delavcev, da bi dijaki čimprej obvladali tuje jezike.

Po kulturnem programu proslave je sledila še razdelitev pohval in nagrad najboljšim dijakom.

Istega dne je bila odprta v telovadnici osnovne šole gimnazijska razstava, ki je v večjem obsegu in nazorno pokazala vse dosedanje šolsko in izvenšolsko delo gimnazijcev v preteklih 20 letih obstoja gimnazije. Tudi ob pregledu razstave se bo moral marsikdo zamisliti in ugotoviti, da so prosvetni delavci v preteklih letih vložili ogromno truda v vzgojo mladih ljudi in za rast zavoda.

Tako je bil opravljen uradni del proslav. Zvečer istega dne pa je bilo v »Mejci« tovariško srečanje vseh maturantov dosedanjih matur na gimnaziji. Žal pa organizacija večera ni povsem uspela.

Zadnji dan gimnazijskih proslav pa je bil še nastop dramske skupine MKUD »Zorko Prelovec« z gimnazije. Na odru so nastopili s poljsko komedijo sodobne tematike »Direktorjev rojstni dan.« Prireditev je odlično uspela ob sicer skromni udeležbi gledalcev. Mladi igralci se bodo gotovo jeseni še potrudili in ponovno nastopili ne samo v mestu pač pa tudi na podeželju tam, kjer so za to dani pogoji. Jesenski čas bo tudi napolnil dvorane, saj ljudje pričakujejo sodobnih, zdravih in veselih iger, ki jim nudijo poleg bogate vsebine tudi salve smeha. Vse to pa nudi v obilni meri tako samo delo kakor tudi izvrstna igra mladih igralcev. — (I.b.)

URBANISTIČNI NAČRT SPODNJE IDRIJE

Z razvojem usklajena rast

Svet krajevne skupnosti v Sp. Idriji je imel v času svojega obstoja, to je od lanske pozne jeseni, že šest sej. Posebno pozornost pa je vzbudila zadnja razširjena seja sveta, ki so se je udeležili tudi zastopniki občinske skupščine ter vseh krajevnih organizacij.

Na dnevnem redu je bil pretres idejnega urbanističnega načrta za ureditev in nadaljnji razvoj na desnem bregu Idrijce ležečega dela vasi. Načrt obsega območje od Marofa navzdol do stanovanjskega naselja, ki mu po domače pravijo »Koreja« in sega preko Idrijce do tovarne lesne industrije. Po načrtu naj bi v bodoče gradili privatne stanovanjske hiše na »Pstoti«, družbeno gradnjo pa pod Kendovim posestvom in na »Koreji«. Tu namreč že raste nova šola.

Idejni načrt urbanizacije Spodnje Idrije sloni na planirani potrebi novih gradenj in ureditve vasi ter na računici, da bo vsa vas v prihodnjih 15 do 20 letih dosegla od sedanjih 1000 najmanj 3000 prebivalcev.

Na seji so razpravljali tudi o nekaterih konkretnih problemih. Vprašanje je otroškega vrtca, ki naj bi bil predvidoma v sedanji stavbi osnovne šole. Nujno potrebno je postajališče, najtežji pa je problem pokopališča.

Bilo je več pripomb in predlogov. Načrt bo sedaj dan v javno razpravo, jeseni pa bo o njem govora na zborih volivcev in nato v občinski skupščini.

Priznati je treba, da se je krajevna skupnost v Spodnji Idriji lotila svojega dela zelo načrtno, čeprav ni vas zajeta v občinskem odloku o gradbenih okoliših.

Ostali del naselja, ki mu pravijo »Stara vas«, je že sedaj lepo urejen. Tega dela načrt ne zajema. Tu naj bi dobili le moderniziran vodovod, saj je sedanji star že nad 60 let. Izdelan je že glavni načrt, ki ga je seja tudi potrdila. Novi vodovod bo stal okrog 12 milijonov dinarjev, ki so že zagotovljeni iz prispevkov podjetij. Zato upajo, da bodo dela pri obnovi vodovoda stekla že jeseni.

Krajevna skupnost v Spodnji Idriji je torej zelo aktivna in bi bila lahko zgled mnogim drugim. Pogoj za to pa je skupno delo vseh organizacij in vaščanov.

SREČANJE FILATELISTOV

V Idriji se je konec prejšnjega tedna začelo drugo mednarodno srečanje filatelistov Slovenije, Benečije, Julijske krajine in Koroške. Lani je bilo srečanje zbiralcev teh štirih dežel v stari Gorici v Italiji.

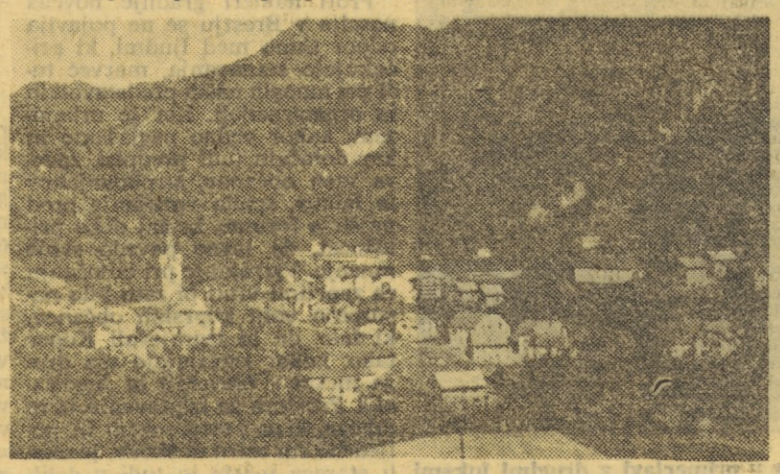

Spodnja Idrija je že zdaj lepo in urejeno naselje

SLAVJE NA POLJANAH

Tudi krajevna organizacija Zveze borcev v Šmarjah nad Koprom je lepo proslavila letošnji dan borcev. V znanem partizanskem kraju Poljane nad Šmarjem je pripravila partizansko veselico s pestrim programom. Kakor vsako leto se je tudi k letošnjemu praznovanju zbralo mnogo bivših borcev, mladine in drugih prebivalcev Šmarij in okolice. Žal je tudi tu prireditve motilo slabo vreme.

S POSVETOVANJA VODILNIH KADROV PODJETIJ NOVOGORIŠKE KOMUNE

Odpraviti gospodarska neskladja

V soboto je bilo v Novi Gorici posvetovanje z direktorji, predsedniki delavskih svetov, sekretarji osnovnih organizacij ZKS in predsedniki sindikalnih podružnic vseh novogoriških podjetij. Navzoči so bili razen vodilnih osebnosti novogoriške komune tudi ljudski poslanci Tine Remškar, Slavko Furlan in Milan Vižintin, ki so ob koncu dali obširna pojasnila na posamezna vprašanja navzočih.

Uvodoma je na posvetovanju govoril predsednik občinske skupščine tovariš Jožko Štrukelj. Potem, ko je osvetlil razloge, ki narekujejo spremembe v naši ekonomiki, je poudaril, da moramo gospodarska nesorazmerja odpraviti. Na znotraj, kjer naj bi gospodarstvo razbremenili plačevanja pretiranih obveznosti, in navzven, kjer naj bi z novim obračunskim tečajem odpravili premije, subvencije itd., ki so zamegljevale dejansko ekonomičnost posameznih gospodarskih organizacij.

Uvajanje novega gospodarskega sistema bo povzročilo vrsto sprememb, ki jih v celoti še ni mogoče predvideti. Dosedanja proučevanja oddelka za analize in načrtovanje pri občinski skupščini, kot tudi analize strokovnih služb nekaterih večjih podjetij novogoriške komune kažejo, da bodo podjetja, ki so vezana na domače surovine, imela manjše probleme kot ona, ki so vezana predvsem na uvoz. Prav zaradi tega bo industrija gradbenega materiala tudi ob novih ukrepih lahko uspešno poslovala.

Predvideni ukrepi bodo močneje vplivali na kovinsko industrijo, lesno, tekstilno in vso predelovalno industrijo, predvsem pa na tiste gospodarske organizacije, ki so v večji meri vezane na uvoz.

Kljub temu, da ni razloga za bojazen, bodo podražitve surovinske osnove krepko prisilile vso predelovalno industrijo na boljše gospodarjenje, večjo produktivnost in podobno. V boljšem položaju bo kmetijstvo, ki bo končno lahko vlagalo več lastnih sredstev v razširjeno reprodukcijo.

Spremembe v gospodarskem sistemu bodo ugodno vplivale tudi na terciarne dejavnosti, predvsem na gostinstvo, turizem in trgovino; žal pa gostinska in trgovska podjetja niso za to dovolj pripravljena. Že sedaj ima trgovina premajhne in neprimerne kapacitete in ne bo mogla zadovoljiti povečanega povpraševanja turistov, ki bodo z novim obračunskim tečajem pripravljeni več kupovati na našem območju. Trgovina bi morala sredstva čimprej združiti in začeti z investiranjem v modernizacijo in tudi nove kapacitete.

Sprememba tečaja od 750 na 1000 din za dolar je le prehodna in bo pozitivno vplivala na povečan dotok turistov. Ta ukrep obenem povečuje konkurenčnost našega turizma, ki doslej ni bila dovolj visoka. Gibanje cen pa se ne bi smelo dvigati vzporedno s povečanjem kurza.

Predvidene gospodarske spremembe bodo postavile pred sleherni naš kolektiv odločno zahtevo po prehodu na intenzivnejši način gospodarjenja; to pa ne pomeni le iskanja rezerv v viških delovne sile ter izkoriščenosti osnovnih sredstev, temveč tudi nujnost bistveno drugačnega odnosa do kadrovske strukture, sistema delitve dohodka in nagrajevanja po delu, razvijanja strokovnih služb itd.

V razpravi so se oglasili Bernard Kruljc, ki je opozoril na pomanjkljiv sistem financiranja cest. Inž. Jože Valentinčič je dejal, da je položaj v industriji gradbenega materiala, ki je vezana na uvoz in izvoz, še precej nejasen. Nujno je, da se cene gradbenega materiala sprostijo. »Kar se pa tiče samega kolektiva cementarne Anhovo« — je dejal inž. Valentinčič, »ne morem trditi, da bomo sedaj v novi situaciji pokrenili nekaj bistveno novega, ker smo skrbno gospodarili tudi prej. Treba je pa računati, da bo morala tovarna, ki dela s 96% angažiranimi stroji, čez 4 ali 5 let te stroje zamenjati in da ji je zato potrebna ustrezna akumulacija.«

Inž. Oleg Vrtačnik je dejal, da bo gospodarska reforma zelo prizadela finalno industrijo lesnih izdelkov in obstaja bojazen, da bo zaradi destimulacije ta industrija v zelo neugodnem položaju na zunanjem tržišču ter se bo morala tudi na domačem trgu spopasti z ostro konkurenco.

Tovariš Tine Remškar je med drugim dejal, da je potrebna čim večja doslednost v izvajanju ukrepov na celotnem področju našega gospodarskega in družbenega življenja. Reforma je v bistvu nadaljevanje procesa, ki so ga naše gospodarske organizacije začele že pred leti in ni odvisna samo od federacije in republike, ampak od vseh naših podjetij, od njihove zavzetosti za večjo in cenejšo proizvodnjo. Nekatere panoge gospodarstva kot na primer železniška transportna podjetja, v enem samem letu ne bodo mogla premostiti vseh težav, ampak bodo za to potrebovala daljše obdobje.

Glede viška delovne sile je bil tovariš Remškar mnenja, da to vprašanje preveč potenciramo in vzbujamo med ljudmi nepotrebno zaskrbljenost. Viška delovne sile ni prinesla reforma, ker smo ta problem imeli že prej. Le da bodo naše gospodarske organizacije sedaj primorane voditi racionalnejše kadrovanje in zaposlovanje.

Tudi splošna potrošnja raste nad narodni dohodek. Pri nas imamo mnogo zavodov in institucij, ki ogromno stanejo, vprašanje pa je, če jih res toliko potrebujemo in če jih res racionalno koristimo. Zmanjšati se bo morala tudi proračunska potrošnja.
(D. F.)

CESTA BREZ HASKA

Kras menda res nima sreče s cestami. Do predlanskim je imel samo prašne, kotanjaste makadamske (kot se jim učeno reče) ceste, odkar pa se od Divače skozi Sežano in Dutovlje vleče mimo Štanjela proti Braniku in Gorici modernizirana in asfaltirana cesta, je bilo z njo že toliko sitnosti, da je skoraj več zaprta kot odprta za promet. Že dolge mesece je zdaj zaprt njen odsek med Štanjelom in Branikom. Cesta je s tem praktično izgubila svoj glavni namen: najbližjo povezavo Sežane in obmorskih krajev z Novo Gorico in Posočjem.

Cesto popravljajo že več mesecev v bližini mostu nad Branico, kjer se je komaj nekaj mesecev po moderniziranju začela na dveh mestih počasi usedati. Podtalni studenci so bili izpodjedli podlago. Znake usedanja je pokazala najprej ob zunanjem robu, zaradi česar so zaprli za promet zunanjo polovico cestišča. Poznеje je postala nevarna posebno za težja vozila tudi na notranji polovici cestišča in so jo morali zapreti popolnoma.

Zdaj dela na poškodovanih odsekih 25 delavcev Cestnega podjetja iz Nove Gorice. Manjši usad so že zatrpali, utrdili pobočje in pripravili cestišče za ponovno asfaltiranje. Za popravilo ceste na tem usadu so porabili celih 2.300 kubikov materiala. V glavnem so ga imeli pri roki, saj so istočasno čistili tudi pobočje nad cesto, da ne bo več prejšnje stalne nevarnosti kamnitih plazov na cesto. S pobočij so počistili okrog 4500 kubikov skalovja, kamenja in zemlje. Zdaj s pospešenim tempom (seveda le ob lepem vremenu) utrjujejo novi, širši nasip ceste na drugem, večjem usadu. Sproti polagajo tudi prečno drenažo. Vsako plast gramoza in zemlje, debelo 30 cm, zbijejo z buldožerjem. Delo je počasno, nerodno in nevarno, ker se s pobočja od časa do časa še vedno prožijo plazovi materiala, ki ga je bilo zrahljalo deževje. Vendar računajo, da bodo ob lepem vremenu okrog 4000 kubičnih metrov kamenja in drugega materiala utrdili v ta usad so vgradili milijone vreč peska in
(jl)

Oskrba z mesom v Brdih

dolgoleten, toda še vedno nerešen problem

Organi občinske skupščine in še posebej sanitarna inšpekcija si že polnih 5 let prizadevajo, da bi v Goriških Brdih organizirali redno in higienskim pravilom ustrezajočo oskrbo z mesom, pa jim doslej to še ni uspelo.

V Brdih imajo sedaj dve mesnici: ono v Dobrovem, ki so jo pred nedavnim nekoliko uredili, ter mesnico in klavnico v Kojskem, ki pa obe delujeta v higiensko nedopustih razmerah in lahko vsak čas predstavljata resno nevarnost za zdravje prebivalstva.

Okrog tega vprašanja je bilo že mnogo razprav, tako v okviru krajevnih organizacij in zadruge, kot tudi na sejah občinske skupščine. Prav zato, ker se niso mogli zediniti, je sanitarna inšpekcija že lani dala za leto dni odloga, in tolerirala obstoječe stanje. Nekateri krajevni činitelji, in med njimi tudi nekateri zastopniki zadruge, se namreč zelo ogrevajo zato, da bi v Brdih obdržali lastno klavnico, drugi pa smatrajo, da je mnogo bolj umestno, da jih oskrbuje iz svojih sodobno urejenih klavnic podjetje Živinopromet, ki že itak razvaža meso po celem Krasu in po kanalskem predelu občine. Ta rešitev bi bila v sedanjih razmerah tudi najbolj sprejemljiva, saj se sodobno opremljene klavnice samo za Brda ne splača graditi, ker bi bili njeni režijski stroški previsoki. Danes so rentabilne le tiste velike klavnice, kjer imajo tudi vse obrate za predelavo in racionalno delitev dela.

Kmetijska zadruga Brda je sicer načrte za ureditev klavnice in mesnice že pripravila in obenem tudi ugotovila, da bi to stalo okrog 30 milijonov dinarjev. Teh sredstev pa zadruga ne more dobiti. Razpravljali so že o tem, da bi razpisali med prebivalstvom interno posojilo, toda v situaciji, ki je zaradi slabe letine nastala, bi bila to za briške ljudi prevelika obremenitev.

Zanje je danes osnovno, da jim je preskrba z mesom zagotovljena in to na najhitrejši in najsodobnejši način.

AKTUALNI PROBLEMI V KULTURI IN PROSVETI

Bodoča vloga krajevnih skupnosti

Novi pogoji življenja so v zadnjih letih povzročili precejšnje spremembe tudi v kulturno-prosvetnem življenju novogoriške komune. Bogatejše oblike rekreacije ter veliko število radijskih in televizijskih sprejemnikov so znatno vplivali na spremembo okusa in zahtevnosti občanov, kar je povzročilo občutno upadanje nekaterih oblik aktivnega kulturnega udejstvovanja, posebno amaterskih skupin. Zaradi tega je bila nujna orientacija na krepitev obstoječih profesionalnih kulturnih ustanov. Ker je pa aktivna udeležba občanov, posebno mladine, izredno važen činitelj za dvig kulturne ravni, je bilo treba iskati drugačne, privlačnejše oblike dela. Nekatere od teh, kot na primer »Pokaži kaj znaš«, »Iščemo pevce popevk« in še druge, so se že usidrale in postale pomembna oblika vključevanja, zlasti mladine, v kulturno-prosvetno delo.

Opirajoč se na dosedanje izkušnje in nove smernice, si je občinski svet zveze kulturno-prosvetih organizacij zastavil naloge za kvaliteten dvig amaterizma, za prebijanje meje med amatersko in profesionalno kulturo, za organizacijo oblik dela, ki bolj ustrezajo pogojem in vsebini današnje stvarnosti.

Poleg vzpodbujanja in podpiranja klasičnih oblik kulturne dejavnosti je svet začel z organizacijo sodobnejših oblik vključevanja v kulturno delo. Organizacija likovnih razstav in predavanja za dvig estetske vzgoje, ustanavljanje klubov in organizacija drugih oblik kulturno-prosvetnih manifestacij je zopet doživela zanimanje občanov in še posebej mladine za kulturno življenje.

O občini deluje 30 prosvetnih društev, 5 mladinskih aktivov in 3 interne skupine. V okviru teh je aktivnih 10 pevskih zborov, 7 dramskih in 8 instrumentalnih skupin, 1 lutkovno gledališče in 3 klubi. Aktivnih članov, ki se ukvarjajo z organizacijo in izvedbo prireditev je okrog 700, vsega članstva pa okoli 3000.

Da bi razgibal kulturno in družbeno življenje v Novi Gorici, je svet finančno in organizacijsko podprl ustanovitev in delovanje kluba kulturnih delavcev in strokovnih združenj, ki letos že zavzema pomembno mesto v kulturnem življenju nastajajočega mesta.

Pomembno vlogo pri organizaciji kulturno-prosvetne dejavnosti v občini bi morale odigrati tudi novoustanovljene krajevne skupnosti. Nekatere izmed teh so si, kot primarno nalogo, zastavile zgolj komunalno ureditev, zapostavile pa so skrb za ostale potrebe občanov, med katere sodi tudi kulturno-prosvetna dejavnost.

Vsekakor je potrebno, da krajevne skupnosti v svojih perspektivnih programih predvidijo tudi sredstva in ljudi za kulturno delo na njihovem območju, ter da samoiniciativno, v medsebojnem sodelovanju, nudijo občanom več kulturnih dobrin. — D. F.

KAKO SO V NOVOGORIŠKEM »GOSTOLU« POGLEDALI V OČI NOVEMU POLOŽAJU

ŠE BOLJE BODO DELALI

Tudi tovarno strojev in livarno Gostol v Novi Gorici je zajel val posvetov o novih gospodarskih ukrepih in njihovih posledicah na posamezne delovne organizacije. V tovarni sta že razpravljala o tem osnovna organizacija Zveze komunistov in upravni odbor, za prihodnje dni pa pripravlja posvet s kolektivom sindikalna podružnica.

Novi ukrepi niso povsem presenetili kolektiva, kajti nekaj je že pričakoval sam. »Res smo dolžni izreči vse priznanje našemu direktorju, da nas je že lani opozarjal na neizbežnost novih ukrepov,« pripoveduje sekretar ZK, ključavničar Vladimir Birsa. »Zaradi teh predvidevanj smo se že lani odpovedali nameravani investiciji, ki bi sicer bila nujna, če bi hoteli iti v korak z drugimi, ki so se že modernizirali. Hoteli smo zgraditi novo livarno, pa smo v pričakovanju ukrepov to namero rajši odložili na ugodnejši čas. Nismo pa pričakovali, da nas bo doletelo takšno pomanjkanje obratnih sredstev.«

Obratna sredstva in številni dolžniki so trenutno glavni problemi »Gostola«. Lani je tovarna imela ob manjšem obsegu proizvodnje, nižjih cenah surovin in manjših proizvodnih stroških 230 milijonov obratnih sredstev, letos pa bi potrebovala okrog 350 milijonov. Toda podjetja, katerim tovarna dobavlja svoje izdelke, so prav zaradi kreditnih in drugih ukrepov v zadnjem letu postala slabi plačniki. V večini primerov gre za tovarne, ki so jim bili skrčeni krediti za nadaljnje investicije. Če bi plačali vse, bi »Gostol« imel dovolj za normalno poslovanje. Tako pa je sam postal dolžnik in ob vsakokratnem mesečnem izplačevanju osebnih dohodkov nastaja vprašanje, če bo zmogel vso potrebno vsoto. Najbolj paradoksno pri tem je, da je delovni kolektiv letos v 4 mesecih povečal proizvodnjo kar za 30 odstotkov in v tem času ustvaril kar za 100 milijonov skladov, pa mu vendar ne ostaja (ob tolikih dolžnikih) niti za obratna sredstva. Vsi opomini in tožbe ne pomagajo nič, ker dolžna podjetja nenadoma nimajo sredstev za plačilo kupljenih strojev. Da bi se zavarovali pred novimi dolžniki, so v »Gostolu« začeli zdaj dosledno zahtevati od vsakega kupca predujme in odprtje akreditivov pri banki.

Razen tega pričakujejo, da se bo po prehodni negotovosti — ki utegne trajati tudi nekaj mesecev — močno povečalo število naročil in s tem obseg proizvodnje, ker je jasno, da bodo tovarne morale v bodoče porabiti več za svojo modernizacijo in ne samo za gradnje, kot so to v glavnem počele doslej.

Ne mislijo pa čakati samo na to, temveč hočejo tudi sami storiti vse, kar je v njihovi moči, da pospešijo in izboljšajo proizvodnjo. Tako imenovana finalizacija je njihova najšibkejša točka, ugotavljajo sami. Lastna pobuda pa morda njihova najmočnejša. Tako je na primer obrat strojegradnje sam uvidel, da mora uvesti dve izmeni, če hoče doseči hitrejše dokončavanje strojev v izdelavi.

Kako finalizacija šepa, je videti na več načinov. Tako znaša vrednost nedokončane proizvodnje okrog 200 milijonov din. Res je včasih krivo pomanjkanje določenega materiala — lahko gre samo za droben delček, vezan na uvoz — toda v glavnem ni krivde v surovinah, saj so docela osvojili tisto proizvodnjo, ki ne zavisi od uvoženega materiala. Sami tudi spoznavajo, da organizacija proizvodnje še ne zadovoljuje. Tako so izdelali stroj za neko livarno, vreden okrog 20 milijonov dinarjev, izdelovali celih šest mesecev, ker so vse delo okrog njega predali eni sami skupini. Ko bi delo delili, bi ta stroj lahko naredili že v polovičnem času, trije prihranjeni meseci pa bi se močno poznali pri kroženju obratnih sredstev.

Ob takih in podobnih spoznanjih, pridobljenih v praksi, so se torej že odločili: v bodoče morajo poskrbeti za kar najboljšo organizacijo dela. Zato bodo izdelovali manj serij istočasno, da bodo tiste v delu končane hitreje. Ker imajo sami še vedno premajhne strojne kapacitete, bodo poskrbeli za razširitev kooperacije, seveda le z resnimi, solidnimi kooperanti.

Tudi na razne druge ukrepe so že mislili. Tako nameravajo zmanjšati zalogo surovin, ki so jih nabavili lani, ko je grozilo splošno pomanjkanje reprodukcijskega materiala. Pretopili bodo na tone odlitkov, ki so doslej ostajali v shrambah, ker so jih vlivali v preobsežnih serijah ali jih ni bilo mogoče dokončati zaradi česa drugega. Prodali bodo razne prototipe, ki so jih pripravili, a potem njihova proizvodnja ni stekla.

Med kolektivom ni posebne zaskrbljenosti, ker ni nevarnosti odpustov. Če bodo kaj krčili, bodo krčili v administraciji, ki ob novih instrumentih ne bo imela več toliko dela, poleg tega pa so tudi pri njej že uvedli boljši, intenzivnejši način dela. Pač pa podjetje tudi ne namerava sprejemati novih delavcev in zato nastaja celo vprašanje novih vajencev. Že zdaj imajo ob približno 400 zaposlenih še okrog 75 vajencev, ki podjetje mnogo stanejo, saj dobijo v tretjem letniku že po 24.000 din mesečno.

Posebne zaskrbljenosti ni tudi zaradi tega, ker je kolektiv dobro seznanjen z namenom vsakega novega ukrepa. Nalogo, razložiti to vsem članom kolektiva, so prevzeli komunisti v sodelovanju s sindikalno organizacijo. Če bodo novi ukrepi pripomogli, da bodo dolžniki poravnali svoje dolgove, bo podjetje spet na zeleni veji. Vsekakor bo kolektiv, ki je tako samokritičen in samoiniciativen, navsezadnje prav gotovo uresničil svoje načrte ter uspešno prebrodil tudi sedanje prehodne, čeprav hude težave.
(jl)

RADOSTNO RAZPOLOŽENJE S KAPLJICO GRENČICE

Mislim, da družbene organizacije Šempasa, Oseka, Ozeljana in okoliških zaselkov — zlasti tiste, ki povezujejo med seboj borce, upokojence in invalide — niso že dolgo časa tako živahno delale kot letos.

Društvo upokojencev iz Šempasa je na primer pred kratkim organiziralo dvodnevni izlet za svoje člane, katerim so se pridružili še nekateri člani Zveze borcev in Zveze vojnih vojaških invalidov.

Napovedanega dne smo v zgodnjih jutranjih urah krenili na pot. Mimo Ajdovščine in Postojne smo se podali k Urhu pri Ljubljani. Ogledali smo si tamkajšnji muzej — mrtvo in vendar tako živo pričo trpljenja našega zavednega ljudstva pod tujčevo in belogardistično peto. Zelo smo bili prevzeti.

Nato smo si postopoma ogledali Novo mesto, Metliko, Karlovac, Plitvička jezera, Senj, Bohor, Crikvenico in Reko. Na povratku smo si ogledali tudi Ilirsko Bistrico, kjer bo v nedeljo veliko slavje na čast prekmorskih brigad.

Posebno so se razveselili izleta vsi tisti med nami, ki teh krajev še nikoli niso videli. Ves čas med potjo smo bili dobre volje. Peli smo...

Prav žal mi je, da moram povedati, da je v to naše razpoloženje padla kapljica grenčiče. Že pri »Izletniku« je glede datuma našega prihoda v Crikvenico nastal nesporazum. To se zgodi. Zelo pa smo bili razočarani, ko so v oddelku hotela »Plitvička jezera« nekateri naši izletniki, čeprav so bili vnaprej napovedani, dobili namesto tople večerje le hladno zakusko. Inozemski gostje, vsaj v kolikor smo videli, niso imeli takšnih težav kot mi. Njim je osebje hotela nudilo vso človeško in gastronomsko toplino, nam pa ne. Nehote smo se takrat spomnili na Urha... Na naša srca je padla kapljica pelina ...

Mirko Ličen

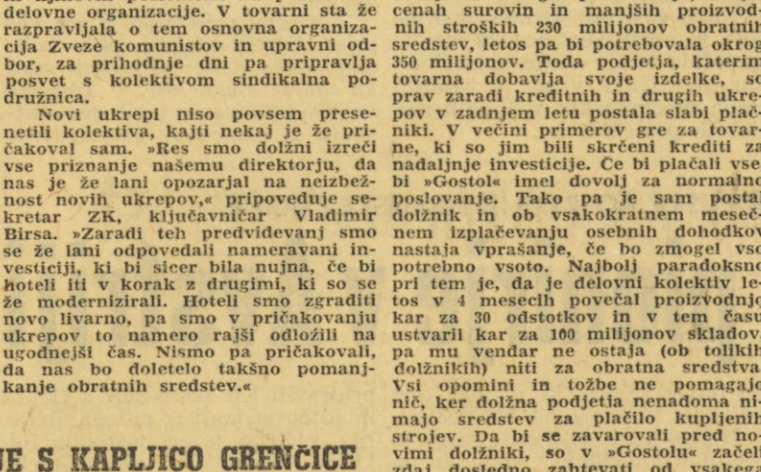

Z veselega razpoloženja železničarjev na Vogrskem. Na sliki: Poleg tistih, ki smo se že itak pekli na soncu, so se še posebno znojili tovariši, ki so ob ražnjih skrbeli za gastronomsko plat prireditve. Razen pečenih prašičkov so bili udeležencem na voljo tudi čevapčiči, ražnjiči in partizanski golaž

»MANDRAGOLA« — ZADNJA LETOŠNJA PREMIERA GORIŠKEGA GLEDALIŠČA

Prijetna in zanimiva predstava

Ponavadi ne pišemo za zaključek sezone ocen, temveč bilanco dela: Goriško gledališče pa nas že drugo sezono zapovrstjo preseneča tudi v tem — lani za konec sezone MIKLOVA ZALA, letos kar dve premieri v juniju. Ena predsezonska, saj se bo EVA L. Candonija »rodila« uradno šele na jesen, in pa MANDRAGOLA renesančnika N. Machiavellija.

Ni moč mimo kritične pripombe: le zakaj ta nerodnost s podnaslovom na lepaku... mladini neprimerno?! Vsa mladina, ki zaide v gledališče ali pa ga redno obiskuje, je razen redkih izjem normalno poučena o odnosih med ljudmi in med moškim in žensko; najsibo iz šole, po starših in normalno tudi z »dobro« literaturo in filmom. Poleg tega je večji del vsaj površno, gimnazijci pa temeljito, seznanjen prav s tem delom kot klasičnim primerom renesančne radoživosti (poleg DEKAMERONA, seveda!). Marsikomu je šinila v glavo misel o komercialni reklami...! In prav v tem grmu leži zajec! Če katera, potem prav gotovo ta predstava Goriškega gledališča ne potrebuje komercialnosti. Saj je ob vseh možnostih za uporabo cenenih komičnih učinkov in koketiranje z občinstvom režiser Andrej Jelačin postavil »pohujšljivo« MANDRAGOLO na oder izredno čisto, enostavno in zato tembolj učinkovito.

V odrski prostor, likovno enovit in na oko malce skop, saj je omejen s samimi vertikalami — pa zato barno izredno bogat in živahen, je postavil zanimive, karakterno in situacijsko izdelane komedijske like ter celoto obogatil z diskretnimi pa duhovitimi režijskimi domislicami. Kostumografsko delo — v stilizirani renesansi — odgovarjajoče sceni in mizanscen je v prijetno moduliranih barvah opravila Marija Kobijeva, glasbeno pa je delo opremil Marijan Vodopivec.

Vlogo skopega, rahlo omejenega senilnega advokata — priljubljen motiv že od rimske komedije sem — ki ga uspejo prepričati, da si sam nasadi rogove, pri tem opravilu pa si še »svečo drži«, je Stane Leban mimično, glasovno in s polno mero odrskega čuta izoblikoval v živo, polno, včasih že malce groteskno figuro. Callimaco Aleksija Pregarca, poln mladostne nepugnanosti in zdrave čutnosti, je bil podan s tesno in glasovno elegance, včasih pa se je iz njega zaiskril pravi komedijantski žar — v najboljšem pomenu te besede.

V Sergeju Ferrari je svojega Liguria, zvodnika, mešetarja in prisklednika, zastavil skladno vlogi, vendar si sem in tja začutil dvojno interpretacijo: nagib v gladko, čisto italijansko igro — pa spet preskok v način igranja shakespearskih norcev-rezonerjev, katerih telesna igra je drugačna od govorne. Franc Karnel je sicer začetnik na goriških odrskih deskah, ni mu pa gledališče povsem tuje. To smo pri liku Sira kaj kmalu opazili, saj so se beseda, glas, gib in premiki kultivirano zlili v skladno celoto. Žal tega ne moremo zapisati o vlogi Danile Kodeljeve, ki je glasovno in gibno v primerjavi z ostalimi razočarala. Tudi Sostrata Berte Ukmarjeve ni bila tako polna, kot bi lahko bila. Manjkal je notranji žar, ki bi iz povprečne, ostarele, pa še greha vredne matrone, napravil duhovito, prisrčno in še greha željno mladostnico pri petdesetih. Bila je žal samo korektna.

Fra Timoteo Janeza Lavriha je pogrešal težo spletkarskih izkušenj in uživanja nad svojim početjem. Izoblikovan je bil predrobno in notranje šibko, da bi lahko bil enakovreden akter Liguriu in Callimacu. Metka Ferrarijeva je madonno Lukrecijo postavila ljubko, nedolžno pa s potrebno dozo pregrešnosti, kot je to zahtevala vloga.

Kljub kritičnim opombam pa moramo povedati: Goriško gledališče je z Machiavellijevo MANDRAGOLO doseglo lep in polnovreden umetniški uspeh in nam predstavilo prijetno, zanimivo delo, ki bo pri občinstvu želo obilo uspeha.

MARIJAN KOVAČ

ZA OČIVANJE TRADICIJ IZ NARODNOOSVOBODILNE BORBE

Občinsko združenje Zveze borcev Nova Gorica je v sodelovanju z občinskim odborom Društva prijateljev mladine v okviru Jugoslovanskih piodirskih iger v mesecu maju organiziralo na šolah pisanje nalog na osnovi spominov iz NOB. Otroci so po pripovedovanju staršev, svojcev in sosedov napisali na to temo nad 1000 nalog. Odbrane naloge, okrog 120 po številu, je pregledala posebna komisija ki je najboljše nagradila s knjižnimi darili.

Upoštevajoč razmere, lahko trdimo, da so bili v tej akciji najbolj uspešni učenci osnovne šole Hruševje v Brdih. Takoi za niimi moramo pohvaliti učence osnovnih šol Renče, Solkan in Nova Gorica.

Nova ladja Splošne plovbe Piran »Bočna« je bila preteklo nedeljo na prvem obisku v svoji matični piranski luki, kjer so jo pozdravili predstavniki podjetja in njihovi gostje

ŠE ENA NOVA LADJA SPLOŠNE PLOVBE PIRAN

„Bočna" je četrta sestra B

Motornim ladjam »Bled«, »Bohinj« in »Bovec« se je zdaj pridružila še enaka »Bočna«

Piransko pomorsko podjetje »Splošna plovba« je pred kratkim kupilo na Angleškem tovorno ladjo tipa BBB, kot imenujejo v podjetju ladje »Bled«, »Bohinj« in »Bovec«. Tudi novi ladji so nadeli ime, ki se začenja z »b«, in sicer »Bočna«. V nedeljo so si jo Pirančani lahko ogledali, ko je prvikrat pristala v matičnem pristanišču. Krajše slovesnosti ob tej priložnosti so se poleg predstavnikov »Splošne plovbe« in piranske občinske skupščine udeležili tudi zastopniki krajevnega odbora iz Bočne na Štajerskem, po kateri ma ladja ime, in skupščine občine Mozirje, v katero spada kraj Bočna.

Nova ladja je prva turbinska ladja »Splošne plovbe«. Poganja jo turbinski motor z močjo preko 4.300 konjskih moči. Ladja ima 7 tisoč ton nosilnosti in velike hladilnike. Prevažala bo pokvarljive tovore (južno sadje, meso in podobno) na progi, ki povezuje Jadran s pristanišči Zahodne Afrike. — (jl)

MED VSEMI HOTELSKIMI OBJEKTI NA NAŠI OBALI

Lucija najbolj priljubljena

Lucija pri Portorožu se je takorekoč preko noči razvila v moderno letovišče in je po zasedenosti hotelskih in restavracijskih zmogljivosti že začela prehitevati Portorož. Po mnenju turističnih vodnikov iz raznih držav bo že letos veljala za najpriljubljenejši obmorski kraj vse istrske obale. K temu je pripomogla dograditev hotela, v še večji meri pa ureditev edinstvene obalne restavracije in odprtega kopališča ob nekdanjih solinah. Nič čudnega, če je pot od hotela do kopališča in obalne restavracije postala redno sprehajališče ne samo za goste iz lucijskega hotela in sosednjega campa v Seči, temveč tudi za številne turiste iz Portoroža. (jl)

ABSOLVENTI POMORSKE ŠOLE

Pred kratkim je na Pomorski šoli v Piranu končalo šolanje 30 mladih pomorščakov, med njimi sedem ladjedelcev.

Maturanti so letos opravljali zaključne izpite drugače kakor lani. Najprej so pisali seminarsko nalogo pod nadzorstvom, potem pa so opravljali izpit iz slovenskega jezika in ustni izpit iz treh temeljnih predmetov. Uspeh je bil zadovoljiv.

Predsednik izpitnega odbora prof. višje šole Ernest Kopriva je po končanih izpitih objavil rezultate izpitov in je v krajšem nagovoru čestital vsem absolventom, jim dal koristne napotke za življenje in službo na ladjah in v ladjedelnicah ter se prisrčno poslovil od njih.

OPRAVILI SO IZPIT ZA KOMPENZATORJE

Pred strokovno komisijo je letos opravilo na Pomorski šoli v Piranu prvih šest kandidatov izpit za kompenzatorja. Kandidati so diplomanti Višje pomorske šole v Piranu.

Razen tečaja, ki so ga na Pomorski šoli letos prvič uvedli, so kandidati opravili še zaključne izpite, morali so izvršiti določeno število kompenzacij na magnetnih kompasih na ladjah in pisati dnevnik.

Prazne obljube

Komaj 10 dni je minilo, odkar ni bilo dežja in na Gradišču smo že spet brez vode. Ko se zvečer vračamo utrujeni, umazani in žejni domov z dela, nimamo niti toliko vode, da bi si pogasili žejo.

To se dogaja že 18 let. Že vsa leta nam obljubljajo, da bodo napravili v Dornberku rezervoar in da potem na Gradišču vode ne bo več primanjkovalo. Na žalost je ostalo le pri obljubah. V najbolj vročih opoldanskih in večernih urah vode ni. Ko pa pride vodni inkasant pobirat denar, noče o tem ničesar slišati, ampak enostavno zahteva plačilo za vodo, ki je nismo imeli. Čas bi že bil, da bi se ta stvar enkrat uredila.

Kaj je pa z mostom pod Gradiščem? Na zadnjem zboru volivcev so nam obljubili, da bodo most popravili že to pomlad. Ker se pa to ni uresničilo, so ljudje začeli ruvati deske ob straneh, da so most lahko po sredi zakrpali. Ali bomo res čakali, da pride do nesreče? Kdo bo potem odgovoren?

Mirko Kerševan,
Gradišče 89
p. Renče

VEČ PRIHRANKOV KOT POSOJIL

Odkar so lansko jesen začeli veljati zvezni predpisi za splošno zmanjšanje potrošnje, opažajo tudi pri Komunalni banki v Kopru stalno padanje obsega potrošniških kreditov. Konec junija so hranilne vloge pri tej banki že za skoraj 130 milijonov dinarjev presegle vsoto potrošniških kreditov. Hranilne vloge so 30. junija znašale pri banki 2 milijardi 778 milijonov dinarjev, potrošniški krediti pa 2 milijardi 653 milijonov.

Govorice v zvezi z napovedanimi spremembami deviznega tečaja dinarja in drugimi gospodarskimi ukrepi so tudi na Koprskem povzročile pri manjšem delu varčevalcev začasno negotovost in bojazen za njihove prihranke. Nekateri so svoje prihranke začeli dvigati. Vendar je v istem času mnogo več dosedanjih in novih varčevalcev močno povečalo svoje vloge, zaradi česar naraščajo vloge v zadnjih dneh močneje kot v enakih razdobjih preteklih let.

pisma uredništvu

GREGORČIČEVA ULICA V KOBARIDU

Tovariš urednik!

Vsem domačim in tujim turistom je Kobarid znan kot zelo privlačen turistični kraj v Gornjem Posočju. Vsaka hiša je tu okrašena s cvetjem. Ko sem bil pred kratkim zopet na obisku v rojstnem kraju, sem govoril z nekaterimi sorojaki in prebivalci Gregorčičeve ulice, skozi katero gre v sezoni veliko število domačih in tujih motornih vozil. Saj je znano, da je ravno ta ulica vsa v cvetju in zelenju, zlasti pa še Korenova hiša, ki so jo tujci že večkrat filmali.

Prebivalci so mi potožili, da so pročelja vseh hiš ob tako prometni ulici v zares slabem stanju. Pri nekaterih omet že odpada. Ljudje bi to radi popravili in na novo ometali, pa nimajo dovolj denarja. Niti materiala, n. pr. cementa ni dobiti, čeprav imamo cementarno prav blizu. Zato prebivalci omenjene ulice apelirajo na domače turistično društvo oziroma na turistično društvo v Tolminu, da bi jim izposlovali pri medobčinski ali republiški turistični zvezi primerno posojilo iz turističnega sklada.

Kobaridčani so tudi menja, da naj bi turistično društvo Kobarid razpisalo nagrade za hišne lastnike, ki imajo najlepše okrašene hiše in okolico.

Upamo, da bo ta apel našel razumevanje pri odločujočih in da bo vsaj Gregorčičeva ulica v Kobaridu dobila lepše in privlačnejše lice.

Stanko Skočir

KMETIJSTVO NA PRAVO MESTO

Na seji občinske skupščine v Novi Gorici je kmet-odbornik zahteval temeljito zadevno razpravo ter apeliral na pristojne činitelje, naj vendar resno razmislijo in ukrepajo, da se kmetijstvo dvigne na stopnjo, ki mu pripada.

Dejal je: »Skupnost vlaga ogromna sredstva v družbenem sektorju kmetijstva, večkrat pa iz subjektivnih in objektivnih razlogov ta sredstva ne vračajo tega, kar bi morala. Družbeni sektor v kmetijstvu pa predstavlja manjši odstotek od zasebnega, a so vlaganja v zasebnem sektorju manjša tako s strani družbe kot s strani posameznikov. Jasno je, da posameznik ekonomsko ni toliko močan za večja vlaganja, s katerimi bi že v najkrajšem času prejemal sadove.«

Torej lahko rečemo, da predstavlja zasebni sektor v naši državi precejšnjo ekonomsko silo, ki bi jo bilo mogoče s pravilnimi prijemi in s pametno gospodarsko politiko dvigniti na stopnjo intenzivnega kmetijskega gospodarjenja.

V Vrtojbi pri Gorici je vsa vas pred 15 leti oddajala velike količine mleka, danes pa kupuje mleko skoraj vsaka hiša. V Tolminu so zgradili tovarno mlečnega sladkorja z namenom predelovanja odvečnega mleka. Danes je v tej tovarni nekaj povsem drugega. Takih primerov je nešteto in nam dokazuje, koliko smo nazadovali. Prav tako je neka učiteljica povedala na občinski skupščini, da poučuje že deset let v neki vasi in sicer povprečno 30 učencev letno, kar je v desetih letih okrog 300 učencev in samo eden se je v tem času odločil ostati na kmetiji. Jasno je torej, da je potrebno tako stanje popraviti.

Novi, temeljiti ekonomski ukrepi bodo prav gotovo pripomogli k izboljšanju sedanjega stanja. Že nekaj časa zasledujemo v našem tisku težnje za ureditev uvoza manjših kmetijskih strojev, ki so za naše razmere zelo priročni in jih naša industrija ne izdeluje. Uvoz takih strojev, zmanjšanje oziroma popolna ukinitev carine za kmete, ki imajo možnost direktnega uvoza, bi bistveno vplivalo na strukturo prebivalstva, na količino pridelka, na donose itd. S takim ukrepom bi dosegli več pozitivnih rezultatov: dali bi možnost kmetu, da se mehanizira in s tem osnovo, da kmet z zmanjšanim naporom obdela več zemlje in s tem več pridela; mehanizacija privlačuje mladino. S tem ustvarjamo osnovo, da bo mladina ostala tudi na vasi, to pa spet pomeni, da bo zemlja dobro obdelana in dajala več dobrin; problem odvečne delovne sile se tako ne bo več pojavljal v tolikšnem obsegu.

Le teh nekaj primerov kaže del cilja, ki si ga je zastavila naša družba. In zakaj se v tem smislu zadeva ne uredi?

Premalo pozornosti posvečamo izobraževanju kmeta, posebno mladine. Zimski meseci so za to. Prepričan sem, da bi mehanizacija v kmetijstvu povečala obisk tečajev o sodobnem kmetijstvu in gospodarjenju. Premalo na vasi in v šolah govorimo mladini o kmetijstvu.

V sosedni Italiji nagradijo kmete, ki so n. pr. napravili gnojno jamo ali kaj drugega. Ta lep način smo svojčas uporabljali tudi pri nas, danes pa govorimo — nimamo sredstev. In končno — koliko hvaležnega dela je za naše kmetijske zadruge, koliko možnosti za kooperacijo. Ni samo trgovina osnova za napredek naših zadrug.

VALTER KRIŽMAN

DOLARSKA RAZPRAVA

V vašem listu je bil objavljen članek L. B. z dne 25. junija 1965. Med drugim je bilo navedeno tudi naslednje:

»Iz razprave smo slišali, da tudi kmetje za zdaj še ne na splošno zahtevajo plačilo živine v dolarjih. Tak primer je povedal zastopnik zadruge z Mrzlega vrha nad Ledinami. Gre za kmeta, ki mu je družba dala milijonsko posojilo v dinarjih, seveda, da bi se opomogel in razvil svoje gospodarstvo.«

Imam vtis in tudi ljudje tako govorijo, da je tovariš L. B. mislil name. Če je tako, naj povem, da se je temeljito zmotil. (Slučajno imava s prizadetim sovaščanom isto ime in priimek, hišni številki pa 9 in 10.)

Res je, da je sosedu zadruga dala milijon dinarjev posojila, s katerim je nakupil živino in jo kot dober živinorejec tudi dobro spital; ko so bile živali godne za prodajo, je o tem najprej obvestil zadrugo, ki mu je dala posojilo.

Prišla sta dva mesarja, on pa je nastavil precej visoko ceno, ki jo je potem s prodajo drugim tudi približno dosegel — seveda v dinarjih. V šali je rekel, da naša trgovina nudi za plačilo v devizah blago precej ceneje. V pogajanju za ceno pa je bilo govora samo o dinarjih. Ne strinjam se in tudi ne zagovarjam prodaje izven zadruge, s katero imamo skoraj vsi kmetje pogodbene odnose. Tudi vodstvo zadruge ima pri kmetih precejšen ugled. Zato se res ne morem tolmačiti, kaj je tovariša L. B. nagnalo, da je, preden se je informiral, kar udaril po kmetih, da zahtevajo plačilo v dolarjih.

Tudi mu ni všeč, da je družba dala kmetu posojilo. Ali ni tudi kmet del družbe? Saj kmetje vlagajo svoj denar pri hranilnem odseku v zadrugi. Ali je res narobe, če prav tam zaprosi tudi za posojilo? Ko je s tem denarjem spital kamion živine in je ta šla v izvoz ali na domači trg, je bil izposojeni denar dobro uporabljen in s tem dosežen namen.

Glede ostalih navedb bi povedal L. B., da živinorejci z območja KZ Idrija zredimo v petih mesecih toliko živine, da je mesa dovolj za vse mesto Idrija in skozi vse leto. Ker ga je tudi več, gre še v izvoz — za dolarje, ki gredo v družbeno blagajno. Če je družba pomagala kmetu s posojilom in reprodukcijskim materialom, ni torej to nikaka miloščina, ampak obojestranska korist in korist za vso našo skupnost.

FRANC KOSMAČ
Mrzli vrh 9 nad Ledinami

Kratke iz izolske Mehanotehnike

Celotni dohodek tovarne »Mehanotehnika« v Izoli je znašal v minulem letu okroglo 4 milijarde dinarjev. To je približno tretjino več kot leta 1963, ko je znašal 3,1 milijarde dinarjev. Velik del tega dohodka je tovarna dosegla z izvozom, ki je dosegel lani vrednost preko 400.000 dolarjev.

—*—

Kolektiv tovarne ne stremi samo za povečanjem proizvodnje, temveč tudi za razširitvijo izbire med različnimi vrstami izdelkov. Tako je tovarna lani povečala predvsem proizvodnjo izdelkov iz plastične mase in raznih delov za motorna vozila. Nekatere svoje obrate je specializirala za izdelavo samo ožje vrste artiklov. Tako n. pr. obrat v Bujah izdeluje izključno opremo za samopostrežne trgovine in kovinske ležalne stole.

V piranskem obratu »Mehanotehnike« so pred kratkim uredili stalen razstavni prostor za igrače, ki jih izdelujejo. Tovarna izdeluje že nad 600 različnih vrst igrač od najbolj preprostih ropotuljic za dojenčke do zapletenih tehničnih igrač za odraslo mladino. Nekatere igrače kot n. pr. »Mladi kemik«, »Mladi biolog« in podobne izdeluje v kooperaciji z »Mladinsko knjigo« iz Ljubljane.

—*—

Po naročilu radia Koper so za njegovo poslopje oziroma nove oddajne studie izdelali v »Mehanotehniki« posebne glušilne stropе in obloge za stene. Ker se je izkazalo, da je po takih oblogah tudi sicer veliko povpraševanje, so proizvodnjo nadaljevali in začeli s serijsko izdelavo tako imenovanih »Izal-stropov«. Zanje se zanimajo predvsem vse radijske postaje, koncertne in kino dvorane ter drugi interesenti. Povpraševanje je vsak dan večje, ker so se te obloge odlično obnesle tudi v uradih, konferenčnih dvoranah in podobnih prostorih.

Po številu izdelanih kosov so v preteklem letu v »Mehanotehniki« na prvem mestu pisala in druge pisarniške potrebščine — skupaj okrog šest milijonov kosov. Od tega je tovarna samo kemičnih svinčnikov in nalivnih peres izdelala okrog 4 milijone kosov. Končna obdelava teh izdelkov poteka v piranskem obratu, vendar namerava kolektiv zgraditi v Izoli poleg sedanjih tovarniških poslopij novo stavbo, ki bo z najsodobnejšo opremo ter ureditvijo omogočala še mnogo močnejšo serijsko proizvodnjo pisal na tekočem traku

—*—

V podjetju si prizadevajo, da poteka ves razvoj proizvodnje in s tem vse tovarne organsko kot odraz dejanskih potreb na tržišču. Zato stalno izpopolnjujejo svojo službo analiziranja tržišča in razvojni oddelek, ki pripravlja vrsto novih izdelkov in tako rekoč prehiteva proizvodnjo za nekaj let. Pri vsem tem skrbijo tudi, da postopno prešolajo svoje delavce od nekvalificiranih preko pol in niže kvalificiranih na visoko usposobljene. To dosegajo med drugim na ta način, da uvajajo vedno bolj izpopolnjene stroje, delavcem pa omogočijo, da se po popolnem obvladanju enega stroja priučijo tudi za delo pri bolj kompliciranem. (jl)

Zakaj pozabljamo?

Precej grenke resnice je v besedah Viktorja Furlana, tajnika občinske gasilske zveze Ajdovščina, ki jih je izrekel na občnem zboru gasilskega društva v Ajdovščini.

»Gasilcev se spomnijo ljudje šele v kritičnih situacijah, ko jim požar uniči osebno ali skupno imovino. Sicer pa ne . . .«

». . . Lansko leto je gasilsko društvo Ajdovščina slavilo 40-letnico obstoja. Jubilej je šel mimo tiho in neopazno. Toda kronika je bila dosledna in je zabeležila v »Gasilskem vestniku« sledeče:

»Leta 1924 so ustanovili gasilsko društvo v Ajdovščini in Šturju. V začetku sta obe društvi delovali skupno. Ker so pa uvideli, da dve društvi v tako neposredni bližini nista potrebni, so društvo v Šturjah razformirali, opremo pa predali gasilskemu društvu v Ajdovščini. Ob ustanovitvi društva je bilo v Ajdovščini samo eno lesno podjetje, več žag, železnica in predilnica. Leta 1933 so predilnico ukinili, lesno podjetje pa je istega leta požar popolnoma uničil. Gasilskemu društvu v Ajdovščini so tedanje italijanske oblasti postavile svojega poveljnika. Zato so člani večinoma izstopili iz društva.

Po koncu vojne je društvo ponovno začelo delovati. Leta 1952 je sedanja tekstilna tovarna dala društvu star kamion, ki so ga preuredili za svoje potrebe.

Letos v avgustu bo 10-letnica osnovanja gasilske zveze Ajdovščina. In tu se nudi prilika, da popravimo to, kar smo lani zamudili.

Bilo bi pravilno, da bi gospodarska podjetja in občinska skupščina dodelile skromna sredstva, ki bi jih dali kot nagrade najbolj aktivnim in požrtvovalnim prostovoljnim gasilcem, ki so se borili s požarom, vodo in burjo in ščitili premoženje in življenja ljudi.

Ivan Šućur

BERITE Primorske NOVICE

PRI GRAZU SO NA POČITNICAH OTROCI IZ IDRIJSKE, KOPRSKE IN PIRANSKE OBČINE

Obiskali smo naše pionirje v Avstriji

Od Kopra preko Ljubljane, Maribora, tja do Graza na Steinberg v otroško vas — Anton Afritsch Kinderdorf — nas je vodila pot k našim pionirjem, ki letujejo v Avstriji. 9 km od Graza, 700 m nad morjem, v senci igličastih in listnatih dreves, stoji otroška vas Antona Afritscha, kjer v poletnih dneh delijo avstrijski otroci svoj dom z našimi. Že nekaj let odhajajo v Avstrijo na počitnice skupine naših otrok, avstrijski pa prihajajo k nam. Tako je tudi letos sredi junija odšlo iz Idrije, Kopra in Pirana 80 otrok na letovanje v Avstrijo. Letovanje je organizirala medobčinska komisija za mednarodna letovanja v sodelovanju s Socialistično stranko Avstrije. Pionirji iz občin Idrija, Koper in Piran so odšli na pot z željo, da bi preživeli prijetne počitnice, spoznali nove kraje in običaje ter navezali nova poznanstva z avstrijskimi otroki.

In res! V otroški vasi na Steinbergu preživljajo naši otroci brezskrbne prijetne počitnice. V lepo urejenem naselju, med prijaznimi avstrijskimi vrstniki, se kar najbolje počutijo, so nam vsi vprek zatrjevali. Pohvalno so se izražali o prehrani, ki jim res tekne, saj imajo izreden apetit. Nedvomno pripomorejo k takemu izrednemu teku tudi razne športne igre, za kar imajo v otroški vasi vse pogoje. Poskrbljeno je za nogometaše, odbojkarje, plavalce in seveda tudi za najmlajše z lepo opremljenim otroškim igriščem. Vsak dan na Steinbergu jim prinese nekaj novega — izlet, ekskurzijo, obisk. Do sedaj so si ogledali bližnjo okolico, Graz, bili so na sprejemu pri županu v mestni hiši, na poučnem izletu v tovarni Cocacole ter na izletu v Burgenlandu pri Dunaju, kjer so prisostvovali manifestaciji ob položitvi temeljnega kamna otroški vasi, ki jo bodo tam začeli graditi po vzorcu otroške vasi — Anton Afritsch Kinderdorf.

Tudi sredi počitniških dni naši otroci niso pozabili, da četrtega julija praznujemo dan borca. Na večer pred praznikom so pripravili uspelo prireditev, kateri je prisostvoval tudi jugoslovanski konzul v Grazu ter delegacija iz Kopra, ki je tega dne obiskala pionirje na Steinbergu.

Mnogo lepih doživetij, vtisov in spoznanj bo ostalo v spominu na tritedensko letovanje v Avstriji. Nedvomno se bodo pionirji z veseljem še dolgo spominjali bratskega sožitja in prijateljskih vezi, ki so jih spletli v teh poletnih dneh. Letošnje letovanje je prav tako uspelo kot prejšnja; to nam je v razgovoru potrdila tudi Mara če, ki že peto leto zapored vodi našo kolonijo na Steinbergu. Tako nam je pripovedovala: »Otroci so lepega obnašanja in so zelo disciplinirani. Vključujejo se v razne dejavnosti, tako so pripravili lep »sten-čas« s članki in fotografijami iz našega življenja, večkrat je že nastopila folklorna skupina in tudi pionirke so se postavile z ritmičnimi vajami. Sploh je tu življenje zelo pestro. Prisrčno je sožitje slovenskih in avstrijskih otrok in prepričana sem, da bo slovo od tod res težko.«

In čas ločitve bo kmalu prišel. Vrnili se bodo v ponedeljek, 12. julija, veseli in nasmejani z bogatim spoznanjem, da je to letovanje imelo globlji smisel in je pomenilo mnogo več, kot samo zabavo in razvedrilo.

Silvija Mozetič

»Tukaj je res lepo in prijetno! Tudi nov plavalni bazen imamo. Kar poglejte, kako radi se kopamo!« so nas pozdravili naši pionirji v Avstriji

MOŽNOSTI ZA RAZVOJ TURIZMA V SEŽANSKI OBČINI

Ugodni pogoji za močnejši vzpon

V Sežani so pred dnevi ustanovili občinsko turistično zvezo. Povezovala bo vseh 8 že ustanovljenih ali šele predlaganih krajevnih turističnih društev v občini. Na ustanovnem občnem zboru so poudarili, da je to logično nadaljevanje dosedanjih prizadevanj za razmah turizma na Krasu.

Govorili so tudi o številnih možnostih, ki jih ima turizem v tem delu Primorske. Naravne lepote in značilnosti, velik promet v okviru Videmskega sporazuma, naraščajoči tranzitni promet domačih in tujih turistov, to so izredno ugodni pogoji, ki jih je le treba znati izkoristiti.

Tega doslej gotovo nismo dosegli v polni meri. Gostinski, trgovinski in drugi lokali, ki jih obiskujejo turisti, v pretežni večini primerov ne ustrezajo in ne zmorejo vedno večjega obiska. Tako je na primer na obmejnih prehodih čutiti pomanjkanje gostinskih lokalov in prodajaln. V Senožečah bi bila nujna bencinska črpalka in podobno.

Brž kone bo med najpomembnejšimi nalogami nove turistične organizacije dvigniti turizem v pomembnih turističnih krajih na mednarodno raven. Skupnost izgublja znatne dohodke npr. zaradi neurejenosti Lipice. Tam najbolj potrebujejo vodovod, pa tudi cesto iz Sežane bi bilo treba

asfaltirati. Vsakega turista mine veselje, ko se z vozilom znajde na sežanskem mostu in začne dvomiti, če je cesta proti Lipici sploh cesta. Računi kažejo, da bi za njeno ureditev potrebovali 162 milijonov dinarjev, za vodovod v Lipici pa 210 milijonov. Takih sredstev sedaj seveda ni mogoče zagotoviti, vendar se da tudi brez velikih sredstev marsikaj urediti.

Tudi Škocjanskim jamam je treba dati v turizmu mesto, kakršno jim gre. Za večji obisk je treba zgraditi dvigalo, da prihranimo turistom naporni vzpon iz jam do Matavuna. Tudi tu je nujen vodovod, pa parkirni prostori in večji ter boljši gostinski prostori. Doseči bi bilo treba tudi, da bi avtobusi na cesti med Divačo in Koprom ustavljali na križišču cest proti Škocjanskim jamam, da bi tako skrajšali pot tistim obiskovalcem jam, ki prihajajo sicer iz Divače peš.

Tudi drugi kraji v sežanski občini so turistično zanimivi. Tako nudi Štanjel vrsto zgodovinskih, etnografskih, kulturnih in arhitektonskih zanimivosti. Komen in Dutovlje sta pomembni križišči. Dutovlje, Tomaj in sosedne vasi obiskujejo turisti zaradi prvovrstnega »pršuta« in originalnega terana.

Tudi Senožeče so pomembno prometno križišče. Zaradi neposredne bližine Vremščice nudijo lepe možnosti za razvoj planinskega in lovnega turizma. Marsikoga bodo zanimale tudi freske v Dolenji vasi.

Lokev blizu Lipice se ponaša s starinskim obrambnim stolpom iz turških časov. V njem bi kazalo urediti muzej. V bližini je ena najlepših kraških jam, Vilenica.

Izhodišče za ogled raznih kraških jam je tudi Divača. Turisti imajo odtod možnost ogleda starinskih fresk v Vremah in Famljah, ali pa v gradiški cerkvi v bližini Škocjanskih jam.

Končno naj omenimo še Hrpelje in Kozino, ki sta tudi pomembno križišče. V teh dveh krajih in na obmejnem bloku Krvavi potok bo treba še izboljšati gostinsko in trgovsko mrežo.

Uspešnega turizma si ni mogoče zamisliti brez ustrezne propagande. Te za turizem na Sežanskem doslej skoraj nismo poznali. Niti Škocjanske jame niso bile popularizirane dovolj, kaj šele druge turistične znamenitosti in možnosti v občini. Občinska turistična zveza se bo morala zaradi tega odločno zavzeti za izdajo potrebnih publikacij.

Drago Mirošič

Ob tako neprivlačni zunanjosti novi bife na Krvavem potoku pač ne more pričakovati več obiskovalcev. Škoda, saj je lokal znotraj res okusno urejen, pa tudi postrežba je (vsaj za zdaj) dobra.

Detajl z obsežne razstave v Ilirski Bistrici o zgodovini prekmorskih brigad in drugih enot prekmorcev

POSVET PREDSEDNIKOV OBČINSKIH SINDIKALNIH SVETOV

Priprave na gospodarske ukrepe

V sredo popoldne je bil v Postojni posvet predsednikov občinskih sindikalnih svetov vseh primorskih občin. Na posvetu, katerega se je udeležil tudi zvezni poslanec Marjan Rožič, so razpravljali o novih gospodarskih ukrepih, predvsem z vidika njihovega vpliva na posamezne gospodarske organizacije oziroma reševanje neposrednih problemov.

Poseben poudarek je bil dan v razpravi notranjim rezervam, možnostim uvajanja drugih in tretjih izmen, tehničnim normativom, ker se nekateri materiali trošijo že preko 30 % nad normalo.

Splošno mnenje je bilo, da je določen del gospodarskih organizacij, ki bi že z grobimi prijemi v sorazmeroma zelo kratkem času lahko našle vrsto rešitev za povečanje proizvodnje, produktivnosti in tudi mnogo bolj racionalno zaposlitev delovne sile.

V načelu je bil na posvetu sprejet sklep, da se bodo sindikalne organizacije še bolj kot doslej zavzele za vsa vprašanja in reševanja problemov, ki nastajajo in bodo še nastajali ob uvajanju novih gospodarskih ukrepov.

Vsega ni kriva trgovina

Občinski sindikalni svet Postojna je pred dnevi sklical v Postojni razgovor o nekaterih družbeno ekonomskih problemih boljšega gospodarjenja in uveljavljanja novih ukrepov v gostinstvu, trgovini, obrti itd. Razgovor je vodil tajnik republiškega odbora sindikatov storitvenih dejavnosti tov. Franc Mrevlja.

V razpravi so zastopniki terciarnih dejavnosti govorili o problemih in težavah, ki so pogojeni z novimi ukrepi. Tako je bilo govora, da je trgovina pri potrošnikih neupravičeno na slabem glasu, posebno zato, ker mečejo v en koš detajlistično trgovino, grosiste, trgovinske agencije, zunanjo trgovino itd. Govorijo, da trgovina (seveda na splošno) ustvarja ogromno razliko v ceni od proizvodnje do potrošnika, vsi pa vemo, da so marže v detajlistični trgovini majhne. Na sestanku so še govorili, da bi bilo prav, da se uvede rabatni sistem, ki se že počasi uveljavlja. O zaposlenosti upokojencev z visokimi osebnimi dohodki so bili mnenja, da ne bi smeli zasedati boljših mest.

V trgovini na drobno tudi ni kakšnih rezerv delovne sile, saj je promet na zaposlenega nad evropskim povprečjem. So pa v tej stroki močne rezerve v kvalitetni postrežbi in izbiri, v boljšem izkoriščanju delovnega časa pa tudi znižanju stroškov. Delovne organizacije naj bi vsekakor poiskale vse druge možne rešitve in odpuščanje delovne sile naj bi bil zadnji ukrep. Govorili so še, da so prav tako velike rezerve v turizmu in težave pri uvajanju skrajšanega delovnega časa itd.

E. P.

Še več takšnih jubilejev

V Hruševju pri Postojni je bil pred kratkim jubilejni sestanek odbora združenja za skupinsko zavarovanje živine. Ni važno, ali je na območju nekdanje »Mlekarske zadruge« v Hruševju vznikla misel za tako sodelovanje že pred 14 ali pa šele pred 10 leti (o tem so trditve deljene, uradno pa so zdaj proslavljali desetletni jubilej), pač pa je pomembno, kar je združenje v tem kratkem času doseglo.

Že samo dejstvo, da združenje še vedno obstaja in da so v njegovem odboru v glavnem še isti ljudje kot pred leti, priča, da so kmetje zadovoljni z njegovim delovanjem. Preko njega ima zavarovano živino okrog 270 gospodarstev, skupaj nad tisoč glav govedi in okrog 400 konj.

Združenje je tako množično sodelovanje doseglo seveda le postopoma. V začetku je bilo precej nezaupanja v tak način in zavarovanje živine sploh. Stvar je stekla, ko so članom zadruge kreditirali premijo za zavarovanje in jim jo obračunavali med letom tako, da so jo odtrgovali od dohodkov za odkupljeno mleko. O koristi zavarovanja se je kmalu prepričalo večje število kmetov, ko so videli, kako zavarovalnica nadoknadi škodo, nastalo zaradi bolezni ali pogina živali. Mnogo pa je za razširitev združenja in zavarovanja napravil tudi odbor, ki je s pomočjo zavarovalnice in področnega veterinarja prirejal v zimskem času vrsto predavanj po vseh naseljih nekdanje mlekarske zadruge. Taka predavanja prireja še vsako zimo. Na njih ne govorijo samo o koristnosti zavarovanja, temveč poučujejo kmetovalce tudi pravilnejšega ravnanja z živino, kako preprečevati obolenja in nezgode in kako živali zdraviti. Med najboljše člane združenja so razdelili lične priročne omarice z vsem priborom za prvo pomoč pri napenjanju in podobnih bolezenskih pojavih ali kadar živina težko povrže in podobno.

(jl)

ŠE NEUREJEN PROBLEM

V Pridvoru smo imeli že več civilnih pogrebov, ki bi jim morali posvetiti več truda, da bi bili lepo opravljeni. Posebno je to potrebno pri nas, kjer se udeležujejo pogrebov tudi italijanski državljani, ki imajo tu svojce.

Za vse civilne pogrebe se obračajo svojci na krajevni odbor ZB, ki skuša z razumevanjem pripraviti pogreb, posebno kadar gre za umrlega borca, aktivista ali druge sodelavce v NOV. Urejene imamo civilne poroke in smatram, da bi bilo potrebno, da tudi civilne pogrebe postavimo na dostojno višino.

Viljem Turk

Pravega človeka na pravo mesto

Pod tem geslom si Zavod za zaposlovanje delavcev v Postojni skupno s šolami v postojnski in bistriški občini prizadeva za kar najustreznejše poklicno usmerjanje mladine. V šolskem letu, ki se je končalo, je prav široko razvil svojo dejavnost in dosegel pri tem že opazne uspehe. Tako je s šolami organiziral 12 posvetov s starši. V obeh občinah zaključuje letos osnovno šolanje 830 fantov in deklet, posvetov pa se je udeležilo kar 617 staršev, kar priča o velikem zanimanju za delo zavoda. Poleg tega je bilo še 146 individualnih razgovorov s starši.

Zavod je poskrbel tudi za 88 filmskih predstav o izbiri poklica in možnostih zaposlovanja. Skupno si je te predstave ogledalo 4260 oseb. Največje zanimanje je vzbujal film »Izbiram si poklic«, katerega si je med živahnim komentiranjem ogledalo 1122 učencev in staršev.

Poleg tega je zavod priredil vrsto poklicnih informiranj v nižjih razredih osnovnih šol in jim posredoval brošuro »Informacije o šolanju in poklicih«, ki vsebuje seznam prostih učnih mest in razpisanih štipendij na Primorskem. Brošuro je izdala primorska sekcija Zavoda za poklicno usmerjanje ob sodelovanju zavodov za zaposlovanje delavcev v Kopru, Ajdovščini, Novi Gorici, Tolminu, Idriji in Postojni.

Končno naj omenimo še razstavo, ki jo je zavod priredil v Ilirski Bistrici in Postojni, o čemer smo v našem listu že poročali.

Anketa, ki jo je zavod izvedel konec maja, je pokazala, da so vsa ta prizadevanja imela močan vpliv na mladino, saj se je začela letos v večjem številu kot doslej odločati za take poklice, v katerih najmočneje primanjkuje delovne sile, kot n. pr. v gradbeništvu, poljedelstvu, rudarstvu ter podobnih poklicih.

Kljub vsem tem številnim, dobro opravljenim nalogam in razveseljivim posledicam pa zavod ni zadovoljen s svojim delom. »Poklicno usmerjanje je treba tudi poglobiti, ne ga samo napraviti tako množičnega, kakor jim je uspelo letos,« pravijo na zavodu, »če naj ima resnično zadovoljive rezultate.« (D. K.)

Pravice nezakonskih mater

naj sodišča ščitijo s pomočjo skrbstvenih organov

Pri nas so ljudje na splošno o pravnih zadevah zelo slabo poučeni in mnogokrat ne vedo za določene svoje pravice. Še posebej lahko to trdimo za nezakonske matere in za matere otrok iz razvezanih zakonov. To jih je precej kruto prizadelo prav v zadnjem času, ko so cene tako hitro naraščale, da bi bilo treba preživnine za otroke sproti prilagajati razmeram, so pa v mnogih primerih ostale že leta in leta nespremenjene.

Sodišča so bila doslej pri reševanju tovrstnih preživninskih sporov precej toga in ker gre za dvostopenjske vloge, so se postopki v mnogih primerih precej zavlekli. Mnoge matere pa ob spremenjenih življenjskih razmerah sploh niso vložile zahtevka za zvišanje preživnine. Zadovoljevale so se s tem, kar jim je sodišče določilo že pred mnogimi leti, ker se niso zavedale svojih pravic.

Na občinskem sodišču v Idriji so na primer opazili, da se samo nekatere nezakonske in razvezane matere potegujejo za zvišanje preživninskih prejemkov, druge pa ne. Zato so pred kratkim pregledali vse spise, oziroma tožbe za preživnino in razvezne tožbe, v katerih je bila določena preživnina, od leta 1947 dalje. Pri tem so ugotovili, da nekatere matere prejemajo že mnogo let zelo nizke preživnine (celo 600 do 700 dinarjev mesečno) samo zato, ker jih še nihče ni opozoril na to, da imajo pravico zahtevati mnogo več. Seznam teh mater je sodišče odstopilo skrbstvenemu organu občine, ki jih je nato poklical na razgovor in jih poučil o njihovih zakonitih pravicah in dolžnostih. Ko so matere svoje zahtevke vložile in iztožile višjo preživnino, so jih na sodišču opozorili, da v kolikor bi očetje zahtevanih zneskov ne hoteli izplačati, lahko zahtevajo izvršbo.

Mislim, da je ravnanje občinskega sodišča v Idriji vredno vsega priznanja in da bi morala storiti isto tudi ostala sodišča. Skrbstveni organi pa bi morali pri tem s sodišči tesno sodelovati, zlasti ko gre za višino preživnin, saj so jim razmere nezakonskih in razvezanih mater mnogo bolj znane in bližje kot sodnim organom.

Med nezakonskimi materami je mnogo preprostih deklet. Izmed dvaindvajsetih, ki so lani pri okrožnem sodišču v Novi Gorici vložile tožbo za preživnino, je 19 fizičnih delavk. Tudi nad tem se moramo zamisliti. Prav gotovo je po sredi pomanjkljiva spolna vzgoja in vzgoja nasploh, verjetno pa tudi drugi činitelji, ki jih ne mislimo tu obravnavati.

Mislim, da bi sodišča morala pri določanju preživnin zaostriti kriterije v korist nezakonskih in razvezanih mater in v večji meri upoštevati njihov vsakodnevni doprinos pri vzreji otroka. Stanje, tako kot je sedaj, je do mater krivično in pravi porog tolikokrat deklarirani enakopravnosti žene.

Izbira poklica ni preprosta stvar

Odsek za poklicno usmerjanje pri zavodu za zaposlovanje delavcev v Novi Gorici je že pred meseci anketiral učence, ki bodo letos končali obvezno šolanje, in se tako seznanili z njihovimi željami glede bodočega poklica. Da bi podrobneje seznanil učence o možnostih pri izbiri pa tudi o potrebah po raznih poklicnih profilih v novogoriški občini, je organiziral po šolah številna predavanja za učence in starše ter predvajanja filmov in diafilmov o raznih poklicih.

Ob koncu šolskega leta je v novogoriški občini končalo obvezno šolanje okrog 1.100 učencev, in od teh približno 670 v osmem razredu, ostali pa v nižjih razredih. Od tega je nekaj nad polovico deklet.

Kaj bo z naraščanjem v kmetijstvu?

Anketa je zajela 977 absolventov osemletk. Od teh se je za razne poklicne šole (to so bivše vajeniške in industrijske šole in administrativna šola) odločilo 260 učencev, za razne srednje strokovne šole 215, za gimnazijo 84. 42 učencev je v anketi izjavilo, da se še niso odločili, in samo 8 je takih, ki so sklenili ostati doma in se oprijeti dela na kmetiji.

Mislim, da se je nad to zadnjo številko treba resno zamisliti, saj nam očitno dokazuje, kako bo čez nekaj let z delovno silo v kmetijstvu. Tudi za srednje kmetijske šole ni bilo niti enega kandidata.

Izmed učencev, ki bodo letos končali obvezno šolanje v nižjih razredih osemletke, jih je okrog 200 sklenilo nadaljevati z učenjem, da si pridobijo popolno osnovnošolsko izobrazbo. Za zaposlitev, oziroma priučitev na delovnem mestu se je odločilo 168 učencev.

Prosta učna in delovna mesta

Šole na območju občine Nova Gorica bodo lahko v šolskem letu 1965-66 sprejele sledeče število učencev: administrativna šola 34, ekonomska srednja šola 60, tehnična srednja šola lesne stroke 35, medicinska srednja šola 35, gimnazija pa od 130 do 140. Elektro-gospodarska šola, trgovsko izobraževalno središče in poklicna šola za mizarje pa bodo sprejemale samo tiste učence, ki bodo predhodno sklenili učno pogodbo z ustreznimi podjetji ali zasebnimi delodajalci, ali pa imajo kako drugače zagotovljene štipendije.

Odsek za poklicno usmerjanje je popisal, oziroma še popisuje tudi vsa prosta učna mesta pri podjetjih in privatnikih. Do 19. aprila je bilo prijavljenih 215 takih mest za dečke in 5 za dekleta. Za srednje strokovne šole mislijo gospodarske organizacije v občini razpisati 56 štipendij — 49 za moške in 7 za dekleta. Tudi občinska skupščina bo za srednje strokovne šole razpisala precej štipendij.

Gre za 40 let življenja

Podrobno razčlenjen material o razpisanih štipendijah, prostih učnih mestih in kapacitetah strokovnih šol na območju vseh občin bivšega koprskega okraja bo odsek za poklicno usmerjanje v kratkem objavil v posebni brošuri, ki jo bodo razdelili vsem zainteresiranim učencem nekako do konca aprila. Otroci in njihovi starši boto torej imeli čas, da na osnovi teh podatkov podrobneje proučijo gospodarske potrebe občine in na osnovi tega tudi perspektivnost poklica, ki si ga posameznik izbira.

Važno je tudi, da mladi kandidati dobro premislijo, kakšne so njihove sposobnosti, nagnjenost, marljivost in znanje in da so pri tem realni. Spoznati morajo dobre in slabe strani poklica, za katerega se odločajo, in računati, da bodo praviloma ob tem delu preživeli najlepšo dobo svojega življenja — polnih 40 let. Družbi in njim samim pa bo v prid, če ga bodo opravljali uspešno, z veseljem in z ljubeznijo.

Duša Ferjančič

NEVARNI ŽELEZNIŠKI PREHODI

Preko železniške proge Postojna—Reka je v bližini vasi Podstenje pod Šembijami pri Ilirski Bistrici več nevarnih prehodov. Pri enem stoji čuvajnica, katero pa je železniško podjetje v Postojni nameravalo ukiniti. Prebivalce je ta namera upravičeno razburila, kajti na popolnoma nezavarovani progi bi kaj lahko prišlo do nesreč.

O zadevi so razpravljali tudi na zborih volivcev. Prek svojega odbornika so dosegli, da je občinska skupščina uspela zagotoviti pri železniškem podjetju obljubo, da bo čuvajnica pri Podstenju ostala. Vaščani so bili postavili zadevo dovolj odločno: ali naj ostane čuvajnica, ali pa je treba zgraditi podvoz za njihovo cesto.

V bližini čuvajnice sta tudi dva mostova za prehod čez progo. Oba sta že precej stara in potrebna popravila. Vaščani so bili opozorili svoje predstavnike tudi na to. Vendar je železniško podjetje odgovorilo, da letos popravilo teh dveh mostičkov ne more priti v poštev, ker bo ob svojih skromnih sredstvih komaj zmoglo plačilo stroškov za nekatera najnujnejša popravila na progi.

UNIČEVANJE KOMARJEV JE MALO ZALEGLO

NEREŠLJIV PROBLEM?

Medtem ko je letošnje prvo uničevanje komarjev v Kopru in okolici vidno zaleglo, drugo ni doseglo svojega namena. Že takoj po zapraševanju se je pojavilo te nadležne zalege toliko, da ni mogoče v miru sedeti na prostem in tudi ne lahko spati po stanovanjih. Vzrok za to bo po vsej verjetnosti v tem, da uničevanje ni dobro zajelo prav tistega ozemlja, ki predstavlja glavno leglo komarjev, to je bonifike, ki je zdaj zaradi zamočvirjenja za razkuževalna vozila težje dostopna. Ker je vsaka taka akcija precej draga, bi jo bilo treba temeljiteje opraviti.

NAJBOLJŠI PADALCI IZ VSEGA SVETA V SEČOVLJAH ZA IV. POKAL JADRANA

NEURJE ZAVRLO TEKMOVANJE

»Takšne padalske prireditve še ni bilo.« To je enoglasno mnenje vseh 113 padalcev, nad 40 njihovih strokovnih spremljevalcev in tudi 33 novinarjev z vseh celin sveta, ki so se te dni zbrali v Portorožu k neuradnemu svetovnemu prvenstvu, tekmovanju za IV. pokal Jadrana. Naj zveni še tako neverjetno, toda k temu, da bo doslej največja padalska prireditev na svetu ostala vsem udeležencem in obiskovalcem v nepozabnem spominu, je pripomoglo tudi vreme. Neurje je preprečilo, da bi se tekmovanje odvijalo po programu. Tisoči ljudi, ki so se v nedeljo zbrali na sečoveljskem letališču, so samo lahko pozdravili zbrana moštva iz 16 držav (Avstralije, Bolgarije, Češkoslovaške, Francije, Kanade, Madžarske, obeh Nemčij, Norveške, Poljske, Švice, Velike Britanije, Sovjetske zveze, ZDA, Južne Afrike in Jugoslavije), poslušali otvoritvene nagovore in videli nekaj skokov, potem pa so se morali razbežati pred rohnečim viharjem, ki je razmetal šotorišča padalcev in onesposobil letališče za več dni. Samo skrajni požrtvovalnosti vojakov, ki so se z lastnimi telesi obešali na sidriščne vrvi, gre zahvala, da orkan ni prevrnih in poškodoval letal, ki so jih za trening in tekmovanje skokov posodile nekatere sosedne vzhodne države. Šele v sredo je bilo letališče spet uporabno za težka letala in tekmovanje se je začelo odvijati s pospešenim tempom: vsak dan sta na vrsti kar dve tekmovalni disciplini.

Morda je prav slabo vreme, ki je zavrlo reden začetek tekmovanja, po svoje pripomoglo, da so imeli člani ekip več časa za medsebojno spoznavanje in izmenjavo mnenj in izkušenj, kar je razen doseganja športnih rezultatov eden glavnih namenov tega velikega mednarodnega srečanja. O tem je govoril že predsednik Letalske zveze Jugoslavije generalmajor Ljubiša Čurgus, ki je v imenu pokrovitelja IV. padalskega pokala Jadrana, predsednika odbora za družbeno varnost in narodno obrambo skupščine SFRJ Voja Nikolića v otvoritvenem govoru med drugim dejal: »Jadranski padalski pokal kot mednarodna športna manifestacija in pregled največjih dosežkov človeka v prostoru s padalom in brez njega, inspirira izredno plemenita ideja, da bi v mednarodnih okvirih razvijali, pospeševali in afirmirali padalski šport, v kar najširšem merilu razvili mednarodno sodelovanje športnih padalcev vsega sveta, ustvarili ugodnejše pogoje za kar najširše medsebojno spoznavanje in prijateljsko zbliževanje športnikov raznih držav z vseh celin sveta in da bi dosegli ugodne možnosti za tovariško športno izmenjavo izkušenj vseh padalcev, s tem pa še bolj obogatili in utrdili sloves tega športa v svetu.«

O rezultatih tega velikega tekmovanja bomo lahko poročali šele v prihodnji številki. Že zdaj pa izražamo vse priznanje organizatorjem, med njimi na prvem mestu Zvezi letalskih organizacij Slovenije in piranski občinski skupščini, ki sta omogočili to veliko srečanje svetovnih padalskih asov. Bralcem pa priporočamo, naj vsekakor ne zamudijo zaključne prireditve tekmovanja v atraktivnih skokih za nagrado »Turizem-Portoroža« v nedeljo popoldne. (jl)

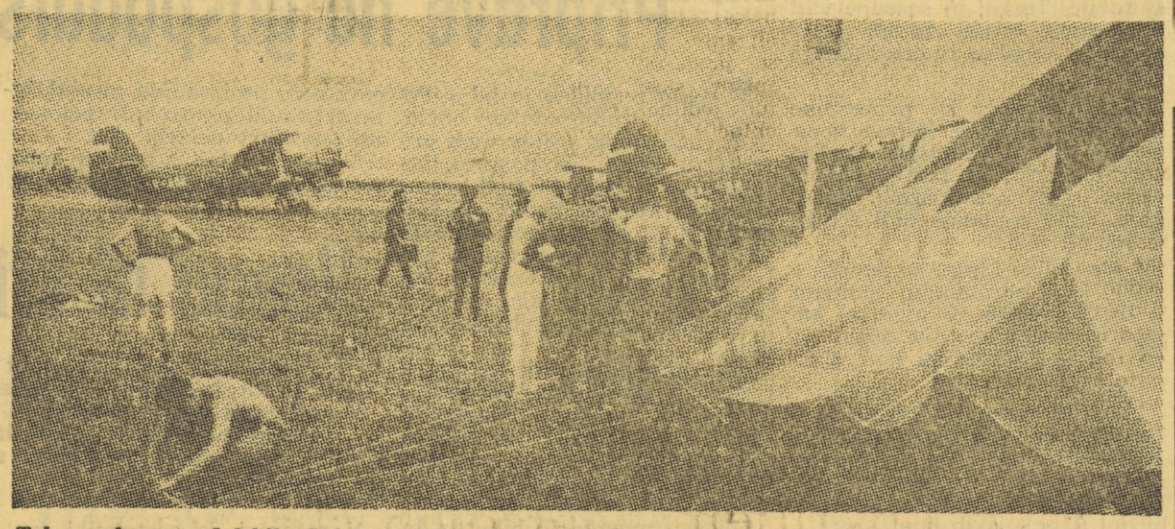

Tekmovalce v padalskih skokih za IV. pokal Jadrana v Sečovljah je nemilo presenetilo neurje, ki je letališče onesposobilo za nekaj dni in s tem zavleklo tudi tekmovanja. Na sliki: udeleženci tekmovanja popravljajo svoja platnena bivališča, med katerimi je pustošila silna vihra. V ozadju letala, s katerih izvajajo tekmovalci svoje skoke

LETALSKA KRILA V POSTOJNI

Letalski center v Postojni je v letih svojega delovanja zabeležil nekaj lepih uspehov. Vsa leta je vzgajal mlade letalce, ki so sodelovali na letalskih mitingih, vsako leto je pridobival nove člane, saj so se zlasti mladi ljudje prav radi navduševali za ta šport.

Letos je Letalski center v Postojni spet naletel na gmotne težave. Kljub temu, da nekateri aeroklubi v Sloveniji dobivajo vsako leto velike dotacije, je letos v postojnskem letalskem centru finančno vprašanje še posebno pereče, saj dobivajo le nekaj majhnih in občasnih dotacij za svoje delo.

V postojnskem letalskem centru je delo precej razgibano. Tudi mnogo načrtov jim ne manjka. Letalski center je na novo zaživel, ko je vodstvo v njem prevzel predsednik Peter Kavčič, ki poleg svojega rednega dela posveča vso skrb in ves prosti čas razvoju letalskega športa in vzgoji mladine.

Mlade ljudi so v letalskem centru pridobili predvsem za modelarstvo, zato morajo poskrbeti za razne tečaje na šolah, kjer se mladi učijo in izdelujejo svoje modele. Tak tečaj je bil pred kratkim v Ilirski Bistrici, kjer so bili šolarji še posebno navdušeni nad modelarstvom in so poželi nekaj prav lepih uspehov.

Letalci postojnskega letalskega centra so opravili precejšnje število poletov in dosegli z letali 5 pogojev za jadralno srebrno C značko pilota. V letalski center je včlanjenih tudi 32 tečajnikov, ki bodo še letos opravili izpite za športna dovoljenja jadralnih pilotov.

Letos bo postojnski center najbrž pridobil tudi 10 novih aktivnih motornih letalcev, saj je kar 8 kandidatov, ki vadijo na motornih letalih, dva pa bosta še letos opravila tečaj motornega letenja v zveznem letalskem centru v Vrščcu.

Z dvema jadralnima in enim motornim letalom bo postojnski letalski center letos sodeloval na jadralnem republiškem prvenstvu. To jim ne bo posebno težko, saj so postojnski letalci sodelovali v mnogih akcijah (sodelovanje za gorsko reševalno službo v Bovcu), kjer so se lepo uvrstili. Za aktivnejše delo bi namreč postojnski letalci potrebovali jadralno letalo, obnoviti bi morali strehe hangarja, urediti njegovo okolico, prostor za mlade modelarje in podobno.

Res je, da so mnoga postojnska podjetja pokazala dovolj razumevanja za delo postojnskega letalskega centra in da so jim nudila materialno pomoč. (Javor Pivka. Splošno trgovsko podjetje. Transavto, LIV, pa tudi še ostala). Znatno razumevanje kaže tudi občinska skupščina Postojna, ki je letalskemu centru sicer vedno pomagala, toda še vedno nima letalski center v Postojni dovolj sredstev, da bi mogel uresničiti svoje načrte.

Če bi rešili nekaj teh vprašanj, bi delo v postojnskem letalskem centru prav lahko v redu steklo in mladi letalci bi spet dosegali nove in nove uspehe. Drago Gabriel

Koprski jadralci v Zadru

Pred nekaj dnevi so se koprski jadralci odpravili na državno prvenstvo v jadranju za vse kategorije jadrnic, ki je bilo od 4. do 7. julija v Zadru. Ob odhodu smo zastavili nekaj vprašanj podpredsedniku jadralnega kluba »JADRO« iz Kopra Janku Kosmini.

Bi lahko za uvod v naš razgovor povedali, kakšno ekipo pošiljate na letošnje državno prvenstvo v Zadar?

Letos pošiljamo precej številno ekipo — skoraj 20 ljudi, ki nas bodo zastopali v 3 kategorijah, in sicer v »kadetih« z dvema čolnoma, v »šljukah« s tremi in v »zvezdah« z enim. Razen tega pošiljamo številnejšo ekipo tudi zaradi tega, da damo priznanje našim članom, ki so se doslej precej trudili pri pripravah. Drugega priznanja jim žal ne moremo dati.

To se pravi, da bo zastopala barve koprskega »Jadro«-kluba najmočnejša ekipa, ki se je odlično izkazala na nedavnem republiškem prvenstvu v Kopru. Bi lahko povedali kratko prognozo o možnostih letos?

Kakršnakoli prognoza utegne biti prenagljena, sicer pa smatram, da se bodo dobro odrezali »kadeti«, med prvimi petimi in prav tako »šljukaši«.

In kakšen je letošnji program dela, oziroma nastopanja na regatah?

Letošnji program je precej okrnjen zaradi občutnega pomanjkanja sredstev. Poleg državnega prvenstva, na katerega odhajamo, in republiškega prvenstva, ki smo ga že opravili, se bomo morda udeležili še kakšne lokalne regate v Slovenskem Primorju, mislim v Piranu ali Izoli. Tako bo naša tekmovalna sezona za letos končana.

*

Program dela koprskih jadralcev je torej krepko »obrezan«, če lahko uporabimo ta izraz, zaradi že kroničnega pomanjkanja finančnih sredstev. Takšna situacija se vleče iz leta v leto. Ob robu našega zapisa moramo prav zato pohvaliti športen odnos jadralcev do kluba. Le-ti največkrat sami kupujejo potrebne dele za jadrnice, za katere klub nima denarja.

Niko Župan

Prijateljska košarkarska tekma Anhovo : Tolmin

V prijateljski nočni košarkarski tekmi sta se v četrtek v Anhovem srečali moštvi Tolmina in Anhovega.

Mladinci Tolmina, ki so pred nedavnim v Škofji Loki pripravili največje presenečenje, ko so izločili Slovana na polfinalnem turnirju za republiško prvenstvo, so hoteli srečanje v Anhovem izkoristiti kot trening za kasnejša tekmovanja v finalu republiškega prvenstva.

Že takoj v začetku in pozneje skozi vso tekmo je bilo opaziti razliko v kvaliteti obeh moštev. Razlika je bila tako velika, da je uspevalo mladim, a borbenim košarkarjem iz Tolmina polniti koš kot za stavo.

Naj omenim še to, da je bilo igrišče izredno gladko in nevarno za igro. Tekmi je prisostvovalo več kot 300 gledalcev, sodil pa je Kozorog iz Tolmina.

Tolmin: Pelaić 34, Obid I 33, Rakušček 18, Cuder 12, Obid II 6, Kozorog II 6. *S. Štih*

PRIJATELJSKO SREČANJE VETERANOV V IZOLI

Na predvečer Dneva borcev je bilo v Izoli prijateljsko srečanje odbojkarskih veteranov med domačim Partizanom in VVF (gasilci) iz Trsta. Dvoboj veteranov je bil v počastitev 10-letnice odbojke v Izoli.

IZOLA: Ulrih, Debeljak, Antolovič, Tomažič, Morn, Dagran, Vodovnik, Salvi.

VVF: Bearzi, Milon, Barazutti, De Giorgi, Pecile, Grette, Maddalli, Tiffi.

Namesto številk igralcev so bila vpisana njihova leta. Skupna starost domače ekipe je znašala 270 let, gostov pa 361 let, iz česar je videti, da imajo tržaški gasilci večje izkušnje (povprečna starost 45 let) in so zato zasluženo zmagali s 3:1 (17:15, 15:7, 1:15, 15:11).

V začetku je kazalo ravno obratno, saj so Izolčani vodili že v prvem setu do 14:11, manjkala jim je le še točka, ki je končno tudi prišla — a žal šele takrat, ko sta bili potrebni že dve. Drugi set je pripadel gostom brez večjih zapletljajev. V tretjem setu pa tržaški gasilci niso imeli kaj gasiti, vse jim je pogorelo do tal. Kazalo je, da so starejši veterani že utrujeni in da bodo zmago prepustili mlajšim, čeprav nevigranim Izolčanom. Tu pa jim je priskočil na pomoč »flaškon« in zmaga je bila tu. Povratno srečanje veteranov bo v kratkem v Trstu. (db)

Odbojkarji Jelšan so kar zadovoljni z letošnjimi rezultati

Lepi uspehi mladih Novogoričanov

Prva polovica tretje sezone mladega AK Gorica iz Nove Gorice je za nami. Ko prelistavamo rezultate, vidimo, da so z doseženimi uspehi več kot prijetno presenetili. Samo majhen dokaz: na štirih največjih slovenskih prireditvah v prvi polovici letošnje sezone so Novogoričani osvojili kar devet naslovov republiških prvakov. Uspehi, ki si jih pred kratkim še nismo upali zamisliti, so se začeli uresničevati. Imena nekaterih mladih novogoriških fantov in deklet, kot so: Slokar, Žorž, Orel, Devetak, Cej, Varl in druga so postala pojem ne samo za slovensko atletiko, temveč tudi za ljubitelje atletike širom po Jugoslaviji. AK »Gorica« se je afirmiral in atletika je postala eden najbolj priljubljenih športov v Novi Gorici.

Preveč bi bilo vsega, če bi hoteli podrobneje opisovati vsako izmed številnih letošnjih prireditev, na kateri so nastopili Novogoričani. Zato odmerimo naš prostor le najpomembnejšim. Republiško prvenstvo za mlajše mladince in mlajše mladinke v Novi Gorici je AK Gorica navrglo izredne uspehe. V prvi vrsti so prejeli priznanje za uspelo organizacijo v zelo težkih vremenskih pogojih. Njihovi atleti pa so osvojili v obeh ekipnih konkurencah naslove republiških prvakov. No, in za nameček sta v konkurenci posameznikov Cejeva in Orel po dvakrat stopila na najvišji del zmagovalnega odra. Pri vsem pa ne smemo izpustiti tudi solidnih uvrstitev ostalih Novogoričanov, med katerimi se jih je vrsta uvrstila med trojico najboljših.

V Celju so Novogoričani nastopili letos kar dvakrat. Na članskem finalnem tekmovanju za pokal Slovenije sta najprijetneje presenetila Žorž in Orel. V troskoku sta osvojila drugo in tretje mesto. Ta uspeh pa je mladima Novogoričanoma odprl tudi pot v slovensko članso reprezentanco, ki bo jutri in v nedeljo nastopila v Zagrebu na tradicionalnem četveroboju republik. Tudi drugi nastop Novogoričanov v Celju se je končal zadovoljivo, čeprav sta AK Gorica zastopala le dva tekmovalca. Na moštvenem republiškem finalu za starejše mladince je namreč Slokar v metu kopja osvojil prvo mesto in premagal svojega največjega rivala Fistra iz Kranja. Istočasno pa je tudi dokazal, da mu meti okoli 60 m ne predstavljajo več težav. Prav zato lahko od tega prizadevnega atleta pričakujemo v drugi polovici sezone še večjih uspehov. Omeniti je še Devetaka, ki je prav tako na tem tekmovanju v metu kogle zasedel drugo mesto in dokazal, da sodi med boljše slovenske mladince.

Težko se je odločiti za največji uspeh med temi dosežki. Prednost pa vsekakor zasluži odlično deveto mesto Cejeve na finalu za atletski pokal Jugoslavije, ko je v družbi najboljših tekačic na 80 m ovire dokazala, da sodi med najboljše v Jugoslaviji. No, in če bi pri tem upoštevali starost, potem je Cejeva trenutno nedvomno najhitrejša zaprekašica v naši državi in ima zato izredne perspektive za svoj nadaljnji razvoj.

Novogoriški atleti so prvo polovico sezone samo na videz zaključili. Zakaj? Z delom na igrišču bodo nadaljevali tudi v najbolj toplih dneh, kajti čaka jih vrsta tekmovanj, na katera je treba biti dobro pripravljen. Vodstvo kluba je namreč v dogovoru z atleti tržaškega Bora, ki naj bi sredi meseca julija gostovali v Novi Gorici. V lanskem dvoboju s slovenskimi atleti iz Trsta so bili Novogoričani dvakrat uspešni. Konec julija in v začetku avgusta pa so na sporedu državna mladinska prvenstva, od katerih Novogoričani veliko pričakujejo. Ljubitelje atletike in športa na sploh pa bo razveselila novica, da bo v začetku septembra v Novi Gorici reprezentančni mladinski atletski dvoboj med Slovenijo, Severno Italijo ali Avstrijo. Dogovori o tem srečanju za sedaj še niso urejeni. Atletska zveza Slovenije pa je že v naprej zaupala Novogoričanom organizacijo tega dvoboja.

V drugi polovici sezone se torej obeta vrsta zanimivih tekmovanj, v katerih tudi mladi Novogoričani brzkone ne bodo odigrali podrejene vloge in zato povsem upravičeno lahko z velikim optimizmom pričakujemo novih dosežkov atletov iz Nove Gorice. (a)

JELŠANE : TREBNJE 3:2

V nedeljo je bila odigrana še zadnja tekma spomladanskega dela II. republiške lige v odbojki za člane med Jelšanami in Trebnjami.

JELŠANE: Čekada, Torkar, Saftič, Brozina I, Brozina II, Udovič, Kvaternik.

TREBNJE: Opara, Mišmaš, Pavlin, Stor, Lapanj, Slok, Glogovšek. Sodil je Brajnik Aleks iz Ljubljane — dobro.

Tekma je bila za oba nasprotnika pomembna, posebno za Jelšane, ki so si z zmago 3:2 (15:13, 9:15, 15:8, 11:15 in 15:11) zagotovile drugo mesto. Prednost točke pred Kočevjem in ugodna razlika v nizih daje Jelšancem vse možnosti, da obdržijo drugo mesto tudi v jesenskem delu, čeprav bodo imeli odločilna srečanja na tujih igriščih.

Oba nasprotnika sta igrala izenačeno in si stalno menjavala vodstvo v nizih. Po stanju 2:2 v nizih so se Jelšanci kaj slabo lotili zadnjega — odločilnega seta. Trebnje so že vodile z 8:3, ko so se Jelšanci zbrali in prikazali svojo najlepšo igro. Izredna koncentracija ni popustila do konca seta, Jelšancem je uspevalo vse, tako da so Trebnje uspele zbrati le še 3 točke in obtičati na 11:15.

Izola	6	6	0	18:1	12
Jelšane	6	5	1	15:7	11
Kočevje	6	4	2	14:10	10
Senčur	6	3	3	11:11	9
Trebnje	6	2	4	11:12	8
Kropa	6	1	5	4:17	7
Brestanica	6	0	6	3:18	5

V letošnjem spomladanskem delu so primorske odbojkarske ekipe dosegle kvalitetni vzpon, saj držijo oba vrhova v svojih rokah — Kanal v I., Izola-Jelšane pa v II. rep. ligi.

Prvenstvena košarkarska tekma prve zvezne lige 3. julija

MED SLOVANOM IN LESONITOM V ILIRSKI BISTRICI

Slovan je zmagal v obeh delih igre, vendar to ni prava slika tekme, saj so se dogodki na terenu odvijali povsem drugače.

Lesonit je, bodren od 1500 navijačev (če bi bilo vreme boljše, bi jih bilo mnogo več) prvi prevzel vodstvo s petimi koši. Šele v dvanajsti minuti je uspelo Slovanu rezultat izenačiti. Po tem naletu Slovana je Lesonit nekoliko popustil in so gostje v 18. minuti vodili s 27:22. V pičli minuti je uspelo našim preko razpoloženega Stembergerja izenačiti na 27:27. Ob koncu polčasa so imeli gostje veliko več sreče, kar se je odrazilo v rezultatu 31:27.

V drugem polčasu je v osmi minuti uspelo Lesonitu rezultat izenačiti na 46:46, nakar je sledilo pet minut ostre borbe med Stembergerjem, ki je bil najboljši strelec na tekmi, in Peterko; vendar pa je bil Peterka le bolj razpoložen in je svoje moštvo povedel v 14. minuti drugega polčasa v vodstvo s 57:54.

nesreče in nezgode

REKORDNO ŠTEVILO PROMETNIH NESREČ

V zadnjem tednu dni je bilo na ozemlju južnega dela Primorske nad 70 prometnih nesreč, s čimer so bili preseženi vsi dosedanji viški v tako kratkem času. K sreči so se končale večinoma samo z okvarami na vozilih in le z lažjimi poškodbami. Največ nesreč je bilo v nedeljo in v ponedeljek, ko so divjala po našem ozemlju srdita neurja. Vzrok so bile mokre ceste in podirajoča se drevesa. Nekaj se jih je končalo s težjimi telesnimi poškodbami in velikimi okvarami na vozilih in le ena s smrtnim izidom.

SMRTNA NESREČA NA RAVBERKOMANDI

Najhujša prometna nesreča se je dogodila preteklo soboto na cesti med Postojno in Planino pri Ravberkomandi. Osebni avtomobil, ki ga je upravljal Franc Sedmak iz Ljubljane, je zaradi mokre ceste zaneslo na levo, da je trčil v mariborski avtobus, katerega je vozil Alojz Kos iz Maribora. Trčenje je bilo tako hudo, da je ostal Sedmak na mestu mrtev, nevarno pa sta bili ranjeni tudi njegova žena Pepca in hči Ivanka ter so ju morali prepeljati v bolnišnico. Nepoškodovana je ostala le hči Majda. Med potniki v avtobusu ni bil nihče ranjen.

DVA IN POL MILIJONA ŠKODE

Istega dne se je zaradi spolzke ceste pripetila nesreča blizu bloka pri Ferneticih, kjer je zasukalo in vrglo s ceste italijanski hladilni tovornjak, da se je prevrnil. Tovornjak je upravljal Eugenio Refo iz Padove v Italiji. Voznik je ostal cel, nastala škoda pa znaša 2,500.000 din.

PEŠEC POD OSEBNI AVTO

Ko je vozil po cesti pri Dekanih svoj avto Miran Ribnikar iz Žužemberka, stanujoč v Ljubljani, proti Kopru, je nenadoma prečkal cesto Janez Obad iz Dekanov. Ker Ribnikar vozila ni mogel pravočasno ustaviti, je Obada podrl. S poškodbami so ga morali prepeljati v izolsko bolnišnico.

TRIJE SO TRČILI

Pri Sečovljah so trčili hkrati skupaj trije osebni avtomobili, katere so vozili inž. Jože Krisper iz Ljubljane, Stanislav Rustja iz Trsta in Eraldo Banolich, tudi iz Trsta. Hujših poškodb ni bilo, zato pa je nastalo na avtomobilih za okoli 300.000 dinarjev škode.

KARAMBOL PRI ČRNEM KALU

V nedeljo je zaneslo zaradi spolzke ceste avtomobil Marije Gantarjeve z Ljubljane v bližini Črnega kala na levo, kjer je zadela v obcestno znamenje, nakar se je še odbil in s tem preprečil Marjanu Tavčarju iz Medvod, da bi srečno odvozil mimo. Med zaviranjem in obračanjem se je zaletel v avto in še v skalo ob cesti. Oba voznika sta ostala brez poškodb — s praskami, na vozilih pa je za 50.000 dinarjev škode.

AVTO V OBCESTNO DREVO

Zaradi prehitevanja na mokri cesti je 4. junija vrglo s ceste pri Izoli osebni avto, ki ga je vozil iz Portoroža proti Kopru Franc Gabrovšek iz Ljubljane. Zaletel se je v obcestno drevo. Gabrovšek se je nevarno poškodoval in je moral v izolsko bolnišnico. Na avtomobilu znaša nastala škoda milijon dinarjev.

AVTOMOBILSKA NESREČA PRI BITNJI

V nedeljo je blizu Bitnje pri Ilirski Bistrici zavozil v avtobus novomeškega podjetja, ki ga je vozil Milan Jakopinec, francoski državljan Georges Poussy iz Toulousa v Franciji. Na avtomobilu je nastalo za 400.000 din škode, medtem ko je bil Poussy teže ranjen, a poškodbe sta dobila tudi njegova sopotnika. Morali so v bolnišnico v Trst.

NEVARNE POŠKODBE MOTORISTA

Med Obrovom in Golcem je padel v Trstu stanujoči tamkajšnji domačin Mario Kocjančič s svojim motorjem tako nesrečno, da je dobil nevarne poškodbe. Po prvi pomoči so ga odpeljali v bolnišnico v Izolo, kjer bo ostal dalj časa.

ŠE DRUGA NESREČA PRI OBROVU

Istega dne se je dogodila pri Obrovu še druga nesreča. Zaradi mokre ceste in prehitre vožnje se je zaletel Branko Kartin iz Portoroža s svojim avtomobilom v obcestno skalo. Odnesel je v glavnem celo kožo, škoda na vozilu pa dosega 450.000 din.

NESREČA VOZNIKA BREZ DOVOLJENJA

V Strunjanu si je izposodil Franc Jaklič od svojega prijatelja motorno kolo in se, čeprav nima ne izpita ne vozniškega dovoljenja, odpeljal z njim na cesto, kjer se je zaletel v avtomobil Marjana Vogriča iz Šempetra pri Novi Gorici. Jaklica so odpeljali na zdravljenje v Izolo, škoda pa znaša 380.000 dinarjev.

PETDESET METROV PO NASIPU

V bližini Kozine je zaneslo v ponedeljek s ceste avtomobil, ki ga je vozil Alojz Pirnat iz Ljubljane. Zdrknil je čez škarpo, se parkrat prevrnil in obtičal 50 m globoko pod nasipom. Kljub temu je dobil Pirnat le lažje poškodbe, huje pa je bilo poškodovano vozilo.

SREČA V NESREČI

Zaradi mokre ceste je izgubil v ponedeljek češkoslovaški državljan Jaroslav Parik pri Dekanih oblast nad svojim avtomobilom. Zaneslo ga je najprej proti tamkajšnjemu avtobusnemu postajališču, od tam pa v obcestni zid. Sam je dobil le nekaj prask, na avtu je pa utrpel za 550.000 dinarjev škode.

TUDI V ŠKOFIJAH TRČILI TRIJE

Ko se je v ponedeljek vozil s svojim avtom Giovanni Iseppe iz Milana proti Kopru, je zadel v avto Ada Brozića iz Vulpije pri Bujah, nato pa je trčil v oba še Bruno Gherman iz Trsta, ki zaradi mokre ceste vozila ni mogel dovolj hitro ustaviti. Brozić je dobil pri nesreči pretres možganov in je moral v bolnišnico, medtem ko sta dobila njegova sopotnika le lažje poškodbe. V bolnišnico v Trst je pa moral tudi Bruno Gherman.

NESREČA MADŽARSKEGA AVTOMOBILISTA

Na cesti med Izolo in Koprom se je zaletel v obcestno drevo Janozs Szémere iz Budimpešte. On in sopotnica Arnoldina Neumann sta morala v bolnišnico. Utrpela sta na avtomobilu škode za okoli 400.000 din.

PRI ILIRSKI BISTRICI STRMOGLAVILO LETALO

Dne 1. julija je zaradi okvare v motorju strmoglavilo pri Ilirski Bistrici letalo postojnskega aerokluba. Pilota Jože Poljšak in Janez Milič sta se rešila s padali nepoškodovana.

REŠEVANJE V MORJU

V ponedeljek je odnesel vihar na morje na ležalnih blazinah nemška turista Hansa Welzenberga in Neto Lauer. Rešil ju je z motornim čolnom Niko Korič. V Piranu pa je neurje odneslo v smeri Gradeža jadrnico s tremi športniki. Ker se jim je zlomilo jadro, so jih rešili varnostni organi.

POŽAR V DOBROPOLJU

V Dobropolju pri Ilirski Bistrici je strela zanetila požar pri kmetu Ivanu Kastelicu. Zgoreli so deli hiše in gospodarskih poslopij. Škode je za 3 milijone dinarjev. Kastelic je zavarovan. Na pomoč so prišli ilirskobistriški gasilci.

Iz novogoriškega bazena

Topli dnevi so zadnje dni privabili v novogoriško kopališče mnoge kopalce, med njimi tudi tiste, ki so se hoteli naučiti plavati.

Za neplavalce je bil namreč organiziran poseben tečaj, ki je bil zaključen te dni. Izvedeli smo, da se ga je udeležilo 45 pionirjev od 12 do 15 let starosti, in to predvsem s tistih področij, kjer za plavanje nimajo pogojev, to so osnovne šole s Krasa, Kala nad Kanalom, Šempasa in Goriških Brd. Tečaj pod strokovnim vodstvom je vseskozi dosegel svoj namen. Zelo pa je razveseljivo, da so se vsi tečajniki naučili plavati. Ko to poročamo, je v teku že drugi tovrstni tečaj.

V novogoriškem plavalnem bazenu so začeli z rednimi treningi tudi člani najmočnejše plavalne organizacije na Goriškem — plavalci »Partizana« Renče. Dokler pogoji doma — v Vipavi — ne bodo boljši, bodo trenirali trikrat tedensko v Novi Gorici. Kot smo izvedeli, čaka renške plavalce v letošnji sezoni vrsta tekmovanj, med njimi tudi republiško pionirsko prvenstvo v vaterpolu. (a)

ZNAN PA VENDAR NEZNAN IN ZELO ZAHTEVEN POKLIC

Malo izbrancev

Dan za dnem poslušajo mnogoštevilni milijoni ljudi napoved in poročila in slišijo glas tistih, ki jih govore. Čeprav jih nikoli ne vidijo, jih po glasu spoznajo. To so spikerji. Izraz je angleški, postal pa je mednaroden. Kakor poslušalcem niso osebno znani, tako tudi nič ne vedo o njihovem poklicu, življenju in težavah. Osamljeni v zaprtih kabinah, v živčno napeti pažnji, da se jim beseda ne ustavi ali ne zagreše napake, morajo v trenutku dojeti besedilo in ga takoj prebrati, ko da ni napisano. Delovni čas ni zaokrožen v tekoče ure; s presledki je včasih raztegnjen na ves dan. V Jugoslaviji jih je komaj okoli 150, vendar jih ni lahko izbrati. Pri razpisih se jih oglasi tudi do 400, izberejo pa le enega ali dva, pa še od teh izbrancev vsi ne ostanejo. Spiker mora imeti ustrezno izobrazbo, lep, čist glas, znati mora brezhibno brati in govoriti ter znati pravilno izgovarjati še številne besede in imena v različnih tujih jezikih.

Če je težaven spikerski poklic že pri velikih narodih in postajah, je še toliko bolj pri malih, kjer ni zadostne menjave. Poklic pri nas tudi še ni priznan kot stroka zase in službena doba za pokojnino traja tudi zanje 40 let, čeprav je znano, da toliko časa svojega poklica ne morejo opravljati. Naši spikerji imajo svojo strokovno organizacijo in njen častni član je sekretar CK ZKJ Veljko Vlahović, ki je bil sam nekoč spiker. Zdaj se bore za priznanje poklica in skrajšanje let za pokojnino. Pri tem sodelujejo tudi spikerji koprskega Radia, ki ima kot mala in dvojezična postaja še svoje posebne težave. Italijanski morajo npr. biti pripadniki narodne manjšine, med katero jih ni lahko dobiti. (rr)

Sončni izbruhi

Čeprav pričakuje človeštvo z velikim zanimanjem nameravane polete astronavtov v vesolje, za zdaj na Mesec, kar naj bi se po ameriških pripravah zgodilo okoli leta 1970, uspeh še zdaleč ni tako zagotovljen, kakor bi si kdo utegnil misliti. Gre predvsem za vprašanje, če bodo ljudje v vesoljski ladjici ostali živi ali bodo morali žrtvovati svoja življenja. Mimo drugih težav predstavlja zelo veliko sončno bruhanje radioaktivnih protonov in delcev alfa. Radioaktivni izbruhi se na Soncu pojavljajo periodično v ciklih, ki trajajo okoli 11 let. Zdaj je Sonce sorazmerno »mirno«, obdobje velikih izbruhov se bo pričelo šele leta 1967 in bo trajalo čez leto 1970. Za prav ta čas pa pripravljajo Američani svoj prvi polet s posadko na Mesec.

Največji sončni izbruhi morejo doseči tudi 100 megaelektronvoltov, to je sevanje, ki uniči vsako življenje. Če bi tak izbruh zatekel astronavte izven zaščitnega zemeljskega ozračja, bi ne bilo rešitve zanje. Obvarovati bi jih mogel morda samo zelo debel svinčen oklep okoli vesoljske ladjice, toda njegova teža bi vsaj za zdaj presegla potisno moč pogonskih sredstev. Zgraditi bi zato morali še močnejše rakete. Da bi bil polet na Mesec v omenjenem času mogoč tudi s sedanjimi pogonskimi sredstvi, bo treba zanj izbrati čas med posameznimi velikimi sončnimi izbruhi. Če pa bi se med poletom napovedal tak izbruh, bi se morali astronavti z vso mogočo naglico vrniti v zaščito zemeljskega ozračja.

To nalaga pripravljavcem človeškega poleta na Mesec nove ukrepe. Da bi točno in pravočasno ugotovili čas sončnega izbruha, so pričeli Američani graditi več postaj s sončnimi teleskopi, ki bodo razmeščeni okoli in okoli naše Zemlje. Razmeščene bodo v Združenih državah Amerike, na Kanarskih otokih, v Afriki, Avstraliji in na Havajskih otokih. Postaje bodo na podlagi svojih ugotovitev določile čas, ko bo polet najmanj nevaren. To pa bo seveda veljalo predvsem le za odlete z Zemlje, po povsem drugih ukrepih bo treba seči, če pride do sončnega izbruha v času, ko bodo astronavti že na Mesecu.

Zahodnim Nemcem in Berlinčanom gredo močno na živce sovjetska vojaška letala, ki nenehno nadzorujejo zračni prostor tudi nad področjem Zahodnega Berlina, do kamor imajo sicer po sporazumu zahodnjaki nemoten dostop s civilnimi letali na letališče Tempelhof. Na sliki: sovjetski raketni lovci nad Zahodnim Berlinom

Plemiški lovi na Nanosu

Za časa vipavskih grofov je bila Vipava zbirališče ne samo avstrijskega, marveč tudi drugega plemstva. Posebno priljubljeni so bili lovi na Nanosu. Po tamkajšnjih gozdovih je bilo tedaj veliko srn, pa tudi še jelenov, medvedov in risov. Ljudje, ki so hodili iz doline v gozdove, so se posebno bali risov. Zgodilo se je, da je ris neopažen prežal na drevesu in nenadoma skočil na človeka ali žival. Ris je bil krvoločen in ljudje so imeli navado reči o kom, ki je bil hudoben, da »je tak ko ris«. Vipavski grofje so vabili na lov na Nanos razne plemiče, tudi člane avstrijske vladarske rodovine. Med drugimi tujimi gosti pa so bili celo ruski knezi. Še pred sto leti so se Vipavci dobro spominjali takih gostov, katerim so morali tlačani služiti za gonjače.

DRAGOCENE ZBIRKE

Že pred leti so svet presenetile arheološke in knjižne najdbe v težko dostopnih votlinah popolnoma gole obale Mrtvega morja v Palestini. Prve predmete je našel neki izraelski pastir, ki je plezal tam okoli, nato so mu pa sledili znanstveniki, študentje in celo izraelski letalci, ki so iz zraka ugotavljali jame in votline, v katerih bi mogle biti skrite zgodovinske dragocenosti.

Tako so našli npr. vojaške spise staroizraelskega kralja Simona bar Kozibe, in Nazija Izraela, kakor tudi zapiske o skoraj nadčloveškem »zadnjem boju sinov luči proti sinovom teme«, neke zelo tesno medsebojno povezane verske sekte, ki je bila za svojo vero vedno pripravljena žrtvovati tudi življenje. Mimo tega so pa tudi še drugi ostanki njihovih spisov. Po sodbi znanstvenikov so prav iz te sekte izšli kristjani. Tam je bila dalje v več variantah celotna Izaijeva knjiga, poleg nje pa strahotni ostanki iz Masada, kjer je nekaj sto izraelskih mož, žena in otrok, po vsej verjetnosti že po zasedbi Jeruzalema in templja, do smrti branilo svojo postojanko in dolgo kljubovalo tisočem rimskih vojakov. Pred smrtjo so zadnji skušali svoje spise uničiti, nekaj njihovih delov pa se je le ohranilo v posameznih kosih. Ko so jamo odkrili, so našli poleg spisov, shranjenih v vrčih, tam tudi jedilno posodje, svetilke, dele oblačil, denarja in okostja.

Vse te dragocene najdbe, ki niso pomembne samo za izraelsko, marveč tudi za občo človeško zgodovino, so poleg drugih stvari shranjene zdaj v novem muzeju v izraelskem delu Jeruzalema. Muzej je sezidan v obliki pokrivače za lonce, v katerih so našli stare spise. Ni pa to napravljeno zaradi kake arhitektonske novotarije, marveč zaradi varnosti pred atomskimi bombami, ki bi mogle kdaj pasti na Jeruzalem.

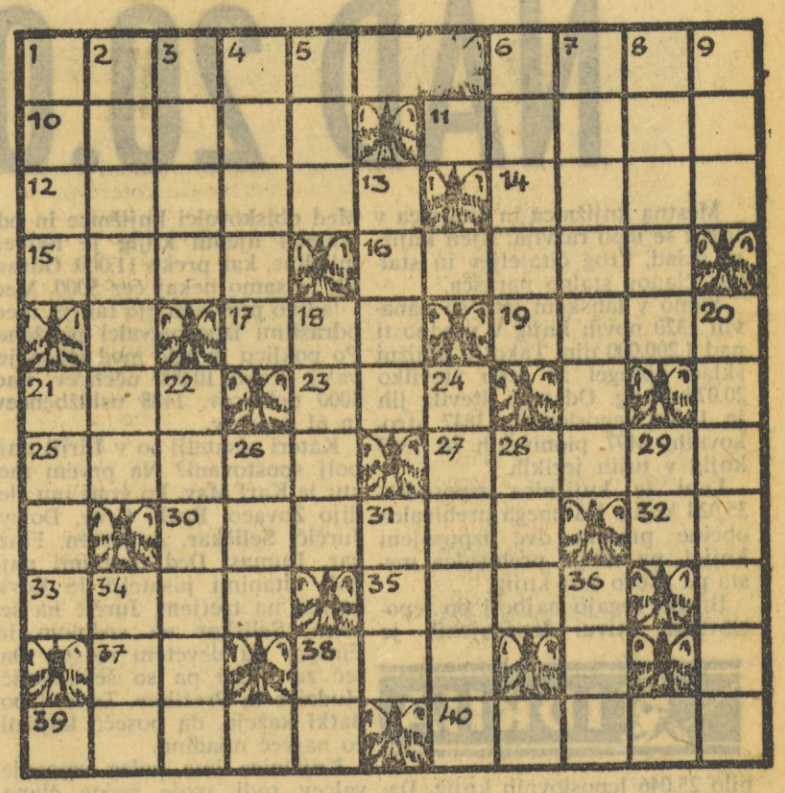

Križanka

VODORAVNO: mesto in reka na Primorskem, 6. vipavska vas s kmetijsko šolo, 10. druga košnja, 11. pivska posoda, 12. poklonitve, 14. dalmatinsko ime, 15. ime predsednika italijanske vlade, 16. črna ptica, 17. zgoraj, 19. žensko ime, 21. dela otrok, ko spi 23. prevozno sredstvo, 25. priimek slovenskega literarnega zgodovinarja, 27. tuja beseda za razvalino, 30. prebivalec južnoafriške države, 32. začetnici najstarejšega tržaškega slovenskega pisatelja, 33. sodobno vozilo, 35. nadležna muha, 37. oblika glagola biti, 38. krajevni prislov, 39. nasprotno od svetlega, 40. predpisana mera dela, tuje žensko ime.

NAVPIČNO: 1. pijača, 2. sosednja država, 3. pripadnik izumrlega naroda, 4. letalo, 5. gib razburkanega morja, 6. gozdar, 7. odvzeti nekaj, 8. rezan, 9. žensko ime, 13. ime bosenskega politika Huma, 18. psovka za nemarno žensko, 20. prednjeazijski polotok, 21. kulturna poljska rastlina, 22. se ukvarja z anatomijo, 24. lesen pod, kadar je čist, 26. predpona, ki označuje posameznost, 28. vrtna hišica, 29. medmet, 34. celotno, 36. tek, 38. kazalni zaimek.

REŠITEV KRIŽANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

VODORAVNO: 1. sopot, 6. lopar, 11. oseka, 12. obara, 13. beril, 14. Pariz, 15. okusi, 16. alkar, 17. nad, 19. Linz, 20. urad, 21. bal, 23. KR, 25. ki, 26. ar, 28. LI, 29. ajdar, 31. Sirec, 33. ravno, 34. Omega, 35. vrat, 36. Ana.

Pred odkritjem Marsovih skrivnosti

V prihodnjih dneh se bo srečala ameriška vesoljska ladja z Marsom. to je s tistim planetom našega osončja, ki je že več ko sto let v središču zanimanja zvezdoslovcev in morda še bolj nezvezdoslovcev. Zvezdarne so že s svojimi nepopolnimi teleskopi ugotovile na tem planetu dvoje zanimivih pojavov: belino na tečajih in »kanale«. To je dalo povod domnevi, da je tam mogoče življenje in da so kanali umetne tvorbe Marsovcev. Danes vemo, da je belina na tečajih sneg, ki zapade in spet izgine, kanali pa so po vsej verjetnosti pasovi vegetacije. Vemo tudi, da ima Mars vodo in ozračje, oboje pa v daleč manjši meri kot naša zemlja. Marsovo ozračje je dosti redko, da bi zadostovalo našim ljudem.

Ameriška ladja se bo približala Marsu na razdaljo okoli 15.000 km, fotografirala bo njegovo površino in slike oddala na Zemljo. Naprave delujejo v redu in smemo pričakovati, da nam bodo oddane slike dokončno razjasnile vprašanje Marsove površine in morebitnega življenja na njem, če ne drugega, vsaj primitivnega rastlinstva. Lahko pa nas bodo slike tudi presenetile ali razočarale. Sedanji bodo seveda sledile še druge ladje, ki se bodo do planetu bolj približale ali pa tam celo pristale. Ni tudi dvoma, da bodo skušali astronavti, če pridejo na Mesec, poleteti v dogledni bodočnosti tudi na ta najbližji znani planet. V tem primeru bi postal Mars odletišče za polete na še bolj oddaljene svetove, najverjetneje na Saturnove mesece, med katerimi ima vsaj eden, kot je že ugotovljeno, vodo in zrak in je skoraj tako velik kakor naša Zemlja.

Na zahodu so zadnje čase močno v modi veliki spektakelski filmi mistične vsebine. Tako pripravljajo te dni ameriški filmski producenti v Rimu snemanje nekaterih zgodb iz biblijske Stare zaveze. Gornja slika kaže 26-letno filmsko igralko Giorgio Moll, kakor jo bo režiser v omenjenem filmu pokazal gledalcem kot Evo v raju, preden je Adama nagovorila k grehu

Odkrita skrivnost slaboumnosti

V zadnjih letih so uvedli v zdravstvo več fizikalnih postopkov, tako na primer izotopsko tehniko. Zdaj so odkrili najzanimivejšega, ki ga je omogočil takoimenuje se po prof. Rudolfu Mössbauerju, ki je prejel za svoje odkritje leta 1961 Nobelovo nagrado. Znanstvenikom na Laurencejevem zavodu za proučevanje jedrskega žarčenja v Berkelevu v Kaliforniji se je posrečilo s pomočjo tega postopka ugotoviti značaj in nastajanje železovih atomov v nekaterih zelo zamotano sestavljenih bioloških zvezah, v velikih molekulah. Tako zdaj počasi razvozlavajo pomen teh molekul za nemoten potek življenjskih presnavljanj. S tem odkrivajo tudi bistva nekaterih bolezni, zar prej ni bilo mogoče. Izvirajo večinoma iz prirojenih nagnenj za tvorbo takih molekul. Nekatere teh bolezni vodijo, če jih pravočasno ne zdravimo, do slaboumnosti.

Novi izsledki o dednosti

Da se lastnosti staršev prenašajo na otroke, ve vsakdo. Znano je tudi že, da se prenašajo z geni, ki jih vsebujejo semenčice. To so neskončno majhni delci žive snovi, od katerih ima vsak svojo funkcijo, ali drugače povedano, prenaša na bodočega otroka in človeka posamezno dedno lastnost. Znanstveniki so napravili tudi že modele sestave genov in se trudijo dognati njihove funkcije. V zadnjem času skušajo nanje vplivati tudi z obsevanjem. Ameriški znanstvenik Francis Sheward napoveduje celo, da bo v bodočnosti mogoči vplivati na spreminjanje dednih lastnosti ljudi.

Naša dežela v preteklosti in bodočnosti

Površina naše Zemlje ni bila vedno taka, kakršna je danes. Celine in morja so se v milijonih let spreminjali. Tako je bilo tudi z ozemljem, na katerem živimo Slovenci. Bili so časi, ko je to ozemlje pokrivalo morje. Tako je npr. naš Kras nastal pod morsko gladino in se je šele postopoma spremenil v kopnino. V poznejših dobah je segalo Jadransko morje tudi v Vipavsko dolino, še pozneje pa je bila v svojem zgornjem delu jezero. Iz tistih časov so se ohranile tudi nekatere rastline. Tako raste npr. nad Vipavo Kristusov trn (Spine Christi), ki je izrazita sredozemska obmorska rastlina. Voda je pokrivala tudi del sedanje pivške kotline in Soška dolina je imela jezera. Zemljeslovci so dalje ugotovili, da reka Idrijca v davnini ni bila pritok Jadranskega morja, marveč je odtekala v savsko in donavsko porečje ter s tem v Črno morje.

Kakor se nam danes zdi, da se v tem nič ne spreminja, vendar ni tako. Zahodna Istra in Dalmacija se ob obalah nižata. Pred Rimljani in še celo za časa Rimljanov je bila pred obalo med Savudrijo in dalje proti jugu kopnina tam, kjer je zdaj morje. Še vedno je mogoče ugotoviti pod morjem naselja, ki so se počasi potopila. Otoki pred Porečem, Rovinjem in Puljem so bili nekoč del kopnine. Tla se nižajo, seveda neskončno počasi, pa tudi morje samo ruši obalo delec za delcem. Drugod reke in morja nanašajo zemljo v zalive. Še za časa Rimljanov je bilo pod Kaštelom v Dragonjski dolini morsko pristanišče. Zdaj je to mesto več kilometrov daleč od obale. Čez milijon let bo podoba našega ozemlja močno drugačna. Tudi v tem ni na Zemlji nič stalnega.

Za dobro voljo

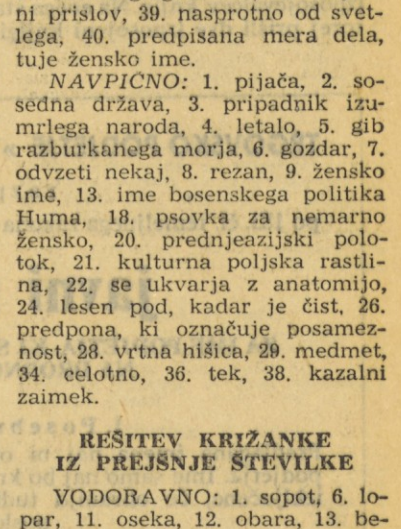

— Kaj bo za večerjo, ženka?
— Ne vem. S konserve sem izgubila nalepnico, dragi možek...

V zadnjem trenutku pred »zamrznjenjem«

— Jejhata, kaj takega pa še nikoli...

Kupčijske poroke

V času pred napadom na Jugoslavijo, ko je Hitler preganjal Žide in so skrivaj bežali čez nemške meje, se je razvila na Štajerskem svojevrstna trgovina s porokami. Neporočene Židinje, ki so pribežale v Maribor in so želele v Palestino, sedanji Izrael, so mogle dobiti potni list samo, če so postale jugoslovanske državljanke. To so postale avtomatično, če so se poročile z Jugoslovani. Ženini in posredovalci so se za denar brž našli.

V Medžimurju je veljal še star madžarski zakon o civilni poroki. Ženinu je bilo le treba dobiti potrdilo, da je pristojen v katero izmed medžimurskih občin in za poroko ni bilo več zapreke. Z odvetniškim posredovanjem in primerno takso so občine taka potrdila izdajala in prav tam so opravili tudi poročne formalnosti. »Žena« je takoj nato zaprosila za potni list, ga dobila in se pred odhodom razporočila. Nekateri ženini so sklenili na ta način več porok in razporok in si prislužili tudi stotisoče predvojnih dinarjev.

Zdaj se dogajajo v Rimu podobne poročne kupčije. Italijanska revija »Oggi« od 1. julija objavlja o tem zanimivo poročilo. Mlade tujke, ki žele dobiti italijansko državljanstvo, si same ali s posredovalci dobe v domovih onemoglih okoli 80 let stare bolne moške, ki so na koncu življenja, in se z njimi poročijo. Ženinom nabavijo obleko in drugo potrebno, zraven pa jim odštejejo še nekaj desettisočakov v lirah, ali pa jim zagotove malenkostne mesečne prejemke. Ko umrejo, kar se zgodi navadno že po nekaj mesecih, postanejo mlade »žene« vdove.

»Oggi« navaja tudi dve Jugoslovanki, ki sta si tako pridobili italijansko državljanstvo. Eno navaja celo z imenom. Piše se Alice Bakarčič in je bila rojena pred 25. leti v Ljubljani. Poročila se je z 80 let starim bivšim tiskarnarjem Lorenzom Bernijem. Alice nastopa v filmih v epizodnih vlogah pod imenom Sonja Romanov. Iz priimka in psevdonima bi bilo mogoče sklepati, da ni Slovenka, marveč v Ljubljani rojena hči ruskih beguncev izza prve svetovne vojne. Slika prikazuje »mladoporočenca« ob poslovitvi za vselej pred domom za onemogle po poroki.

Alice Bakarčič (25 let) in Lorenzo Berni (81 let) po poroki pred dnevi v Rimu

NAD 20.000 KNJIG

Mestna knjižnica in čitalnica v Idriji se lepo razvija. Njen knjižni sklad, krog čitateljev in stalnih članov stalno narašča.

Samo v lanskem letu so nabavili 1320 novih knjig v vrednosti nad 1,200.000 din. Tako je knjižni sklad dosegel že lepo številko 20.078 knjig. Od tega števila jih je 11.365 leposlovnih, 3847 strokovnih, 3497 pionirskih in 1369 knjig v tujih jezikih.

Lani je knjižnica izposodila 35.028 knjig. Na enega prebivalca občine prideta dve izposojeni knjigi, na enega prebivalca mesta pa skoro šest knjig.

Bravci segajo najbolj po leposlovnem čtivu. Izposojenih je bilo 25.046 leposlovnih knjig. Dalje je bilo izposojenih 8.581 pionirskih knjig, tem pa sledijo poučne, politične in ostale. Knjig v tujih jezikih je bilo izposojenih 1830. Največ berejo ljudje italijanske knjige. Teh so izposodili 1183 in le 356 srbohrvatskih.

Knjižnica je imela lani 16.660 izposojevalcev knjig. Na enega statorej prišli dve izposojeni knjigi.

Med obiskovalci knjižnice in odjemalci njenih knjig je največ mladine, kar preko 11.000. Odraslih je samo nekaj čez 5000. Med mladino prevladujejo fantje, med odraslimi izposojevalci pa žene. Po poklicu je bilo med izposojevalci preko 10.000 učencev, nad 4000 delavcev, 1488 uslužbencev in 61 kmetov.

Kateri pisatelji so v Idriji najbolj spoštovani? Na prvem mestu je Karl May. Po vrsti mu sledijo Zavaco, Bevk, Grey, Doley, Jurčič, Seliškar, Andersen, Finžgar, Dumas. Ded desetimi najbolj čitanimi pisatelji je Bevk komaj na tretjem, Jurčič na šestem, Seliškar na sedmem in Finžgar na devetem mestu. Daleč za njimi pa so še Ingolič, Hudales in Prežihov. Tudi ti podatki kažejo, da poseča knjižnico največ mladina.

Knjižnica ima poleg izposojevalcev tudi svoje redne člane. Število teh se je lani povečalo za 206 novih, tako da je sedaj že več kot 3250 rednih članov.

V prostorih knjižnice je tudi skromna čitalnica s 25 sedeži. V čitalnici je stalno na razpolago 64 čisopisov in revij. Dnevno se drenja na malem prostoru od 100 do 150 bralcev, največ mladine.

Finančno je knjižnica odvisna od dotacije iz občinskega proračuna. Lani je znašala preko 3 milijone din. Lastni dohodki, ki izvirajo samo iz izposojevalnine knjig, pa lani niso dosegli niti 800.000 din.

Osnovni problem knjižnice in čitalnice je, in kot izgleda bo tudi še dolgo ostal, prostor. O tem se govori že mnogo let, rešitve pa ni. Letos so celo razprave o tem utihnile. Dvajsetletnica osvoboditve je našla knjižnico tam, kjer je začela pred dvajsetimi leti. Ali bo prespektivni plan r voja občine, ki je v pripravah, morda vendarle vsaj nakazal rešitev problema v nadaljnjem obdobju? (l. b.)

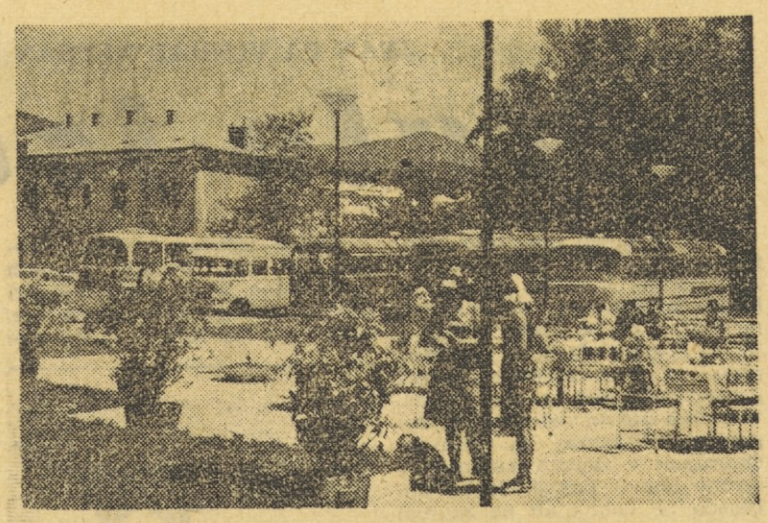

Na velikem parkirnem prostoru sredi Postojne je zdaj že vsakdanja slika, da je poln avtobusov in drugih motornih vozil, ki se ustavijo za krajši ali daljši čas, da se turisti lahko okrepčajo in počijejo.

Nova rudarska poklicna šola

Od skupnih prostih mest jih je na razpolago 75 v gospodarskih organizacijah, 4 mesta nudijo privatni obrtniki, 33 mest pa je na razpolago v poklicnih šolah. Gospodarske organizacij potrebujejo in iščejo samo fante, le hotel »Nanos« bi sprejel tudi 4 dekleta, če ne bo fantov. Privatni obrtniki bodo sprejeli v uk dve dekleti. Torej od 75 vajenskih mest je le 6 mest na razpolago dekletom.

Kar 20 vajencev bo vzelo Montažno podjetje »Simplex«, Avtoprevoz 12, obrtno podjetje »Remont« 11, gradbeno podjetje »Zidgrad« 10, Rudnik 6, trgovsko podjetje »Univerzal« 4, nadaljnjih 5 podjetij pa po 1 do 2 vajenca.

Poleg tega nudi Tovarna kolektorjev 3 štipendije za obiskovanje industrijsko kovinarske šole.

Rudnik živega srebra bo letos na novo odprl v Idriji triletno rudarsko poklicno šolo, v katero bo sprejetih v prvi letnik trideset učencev. Učenci na tej šoli bodo prejemali mesečno nagrado, katere višina bo odvisna od učnega uspeha, prizadevnosti in discipliniranosti pri delu. Nagrade bodo znašale v prvem letniku od 8 do 10 tisoč dinarjev, v drugem letniku od 11 do 15 tisoč din in v zadnjem letniku od 15 do 20 tisoč dinarjev. Za učence izven Idrije bo rudnik poskrbel namestitev v Dijaškem domu in prevzel delne stroške za vzdrževanje v domu. (l. b.)

Mali oglasi

AVTO DOBAVA CARLO LUPO Amortizerji, bati, batni obročki, blazinice, generalna popravila in pregledi motorjev — Obloge, preproge, glušilci za izpušne cevi »ABARTH«. Posebni popusti! — Trst, Ulica S. Francesco 18, tel 28-667.

KOMBINIRANO OMARO, manjšo tridelno omarico, sobno in kuhinjsko mizo, vse novo, poceni prodam. Vprašati pri Dušan Hmelak, Lokavec št. 8 pri Ajdovščini.

GASILSKO DRUŠTVO AJDOVŠČINA bo dne 11. julija 1965 ob 9. uri prodalo na dražbi avto Fiat 1100-E ter avto Fiat 1400.

KUPIM Grand sport ali navadno vespo. Repnik Rudolf, Ul. »B. Vinterja« št. 1, Slov. Bistrica.

TISTEMU, ki mi v najkrajšem času priskrbi dvosobno komfortno stanovanje v Novi Gorici ali Šempetru, dam takoj 1 milijon dinarjev nagrade. Viktor Koblar, Selca 56 nad Škofjo Loko.

UGODNO PRODAM nedokončano trosobno stanovanje in garažo z 250 m² zemljišča v Novi Gorici. Savo Jakovljević, Kidričeva blok 16, Nova Gorica. Informacije vsak parni dan.

GOSTINSKI LOKAL oddam v Postojni v bližini železniške postaje, na prometnem kraju. Naslov na dopisništvu v Novi Gorici.

MALO RABLJEN ŠTEDILNIK na drva in omaro, prodam. Cena po dogovoru. Ljubiša Ristič, Gregorčičeva 28, Ajdovščina.

PREKLICUJEM izrečene žaljive besede Valeriji Kante iz Svetega št. 1. Angel Pipan.

KOMPAS POSTOJNA

Izleti in potovanja

PARIZ — osemdnevni izlet z avtobusom in vlakom z ogledom zanimivosti Pariza, Lyona, Nancyja, Geneve, Lausanne, Züricha, Basla, Verone, Milana in Innsbrucka. Prijave do 13. julija.

6 DNI PO AVSTRIJI, ŠVICI IN ITALIJI — šestdnevni avtobusni izlet skozi predele Avstrije, Švice in Italije. Ogled Innsbrucka, Luzerna, Berna, Züricha in Milana. Prijave do 10. julija.

Na pismeno zahtevo vam takoj pošljemo vse programe s cenami.

TRGOVSKO PODJETJE »TOLMINKA« – TOLMIN

razpisuje

po 183. čl. temeljnega zakona o podjetjih (Ur. list SFRJ št. 17)

javni natečaj

ZA IME PODJETJA, KI SE UKVARJA S TRGOVINO NA DROBNO IN DEBELO

1. Posebni pogoji:

Predlagana imena naj bi obrazložila predmet poslovanja podjetja. Ime samo naj bo kratko in lepo zveneče, tujke niso izključene, če ohranijo tudi v prevodu smisel predmeta poslovanja.

Udeležence natečaja pa opozarjamo, da predlagano ime ne sme biti enako imenu trgovskih podjetij na območju Gospodarskega sodišča Koper.

2. Splošni pogoji:

Predloge pošljite najkasneje do 20. julija 1965 na naslov trgovskega podjetja »Tolminka«, Tolmin pod naslovom »JAVNI NATEČAJ«, svoj naslov pa z istim pismom v posebni kuverti pod šifro, ki je na zunanji in notranji kuverti.

Izbrani predlog bo nagrajen s 50.000 dinarji.

»LUKA KOPER« Koper

razglaša

prosto delovno mesto

kuharja

Pogoj: kvalificiran kuhar z najmanj triletno prakso. Prednost imajo kandidati, ki stanujejo v Kopru ali okolici. Ponudbe sprejema kadrovska služba podjetja do 19. julija 1965

KMETIJSKA ZADRUGA »KRAS«, SEŽANA

razpisuje

v šolskem letu 1965/66 naslednje

štipendije

1 na agronomski fakulteti (vinogradniška smer)
1 na srednji kmetijski šoli
1 na administrativno upravni šoli
1 na kmetijsko strojni šoli

Pri delitvi štipendij bodo imeli prednost otroci, katerih starši so člani kolektiva KZ.

Interesenti naj pošljejo kolkovane prošnje s potrebnimi prilogami v 15 dneh upravi zadruge.

Komunalna banka Gorica

Izid

nagradnega žrebanja za vezane vloge nad 50.000 din na odpovedni rok nad 1 leto v času od 1. januarja do 30. junija 1965

Izžrebane so bile naslednje številke hranilnih knjižic:

Št. HK	Dobitek	Sedež
10095	zakonska spalnica	Ajdovščina
11745	šivalni stroj	Ajdovščina
14839	preproga	Ajdovščina
11361	jedilni servis	Ajdovščina
4626	ekonom lonec	Tolmin
13409	ekonom lonec	Ajdovščina
11040	ekonom lonec	Ajdovščina
9913	likalnik	Nova Gorica
14700	likalnik	Ajdovščina
14822	likalnik	Ajdovščina
8163	mlinček za kavo	Nova Gorica
3973	mlinček za kavo	Tolmin
14740	mlinček za kavo	Ajdovščina
3509	gospodinjska tehtnica	Tolmin
10881	gospodinjska tehtnica	Ajdovščina
14705	gospodinjska tehtnica	Ajdovščina
14723	gospodinjska tehtnica	Ajdovščina
10694	gospodinjska tehtnica	Nova Gorica
13822	potovalna torba	Ajdovščina
14830	potovalna torba	Ajdovščina
14725	potovalna torba	Ajdovščina
8647	potovalna torba	Nova Gorica
14774	potovalna torba	Ajdovščina
11189	potovalna ura	Ajdovščina
13085	potovalna ura	Ajdovščina
3560	potovalna ura	Tolmin
8678	potovalna ura	Nova Gorica
14658	potovalna ura	Ajdovščina

Vlagatelji, katerih številke hranilnih knjižic so bile izžrebane, naj se čimprej zglasijo na sedežu Komunalne banke za dvig dobitka.

KOMUNALNA BANKA GORICA NOVA GORICA

ZAHVALA

Ob izgubi naše tete in sestre

MATILDE vd. VODOPIVEC roj. MARKOČIČ

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in na katerikoli način pomagali, da smo je dostojno spremili na zadnji poti na domačem pokopališču v Kojskem.

Žalujoči: nečak Jožko z družino ter sestre in brata

Kamnje, Brestje, Krmin, Mariano, julija 1965.

ZAHVALA

Ob nenadni smrti naše drage žene, mame in stare mame

EME ČERMELJ iz Gojač

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih in z nami sočustvovali. Posebno se zahvaljujemo darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki so jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti.

Gojače, 27. junija 1965

Žalujoči: mož Franc, hčerki Cirilka in Verica z družinama ter brat Jožef in sestra Karolina

Upravni odbor Lesnoindustrijskega kombinata PRIJEPOLJE — SRBIJA

razpisuje prosto delovno mesto

šefa tehničnega biroja - delovodje

Pogoji:

Tehnik lesne predelovalne industrije z najmanj 5-letno prakso.
Visoko kvalificirani delavec iste stroke ali tudi kvalificirani delavec z dolgoletno prakso na delu v tehnični službi pri finalnih izdelkih.
Spoznati se mora na plan, kalkulacije in delovodsko delo.

Plača po sporazumu od 80 do 100.000 din.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Družinsko stanovanje zagotovljeno oktobra meseca tega leta. Do tedaj prejema dodatek za ločeno življenje 16.000 din.

Prijave poslati na Drvni kombinat Prijepolje — Srbija.

Motorna kosilnica OLIMPIA

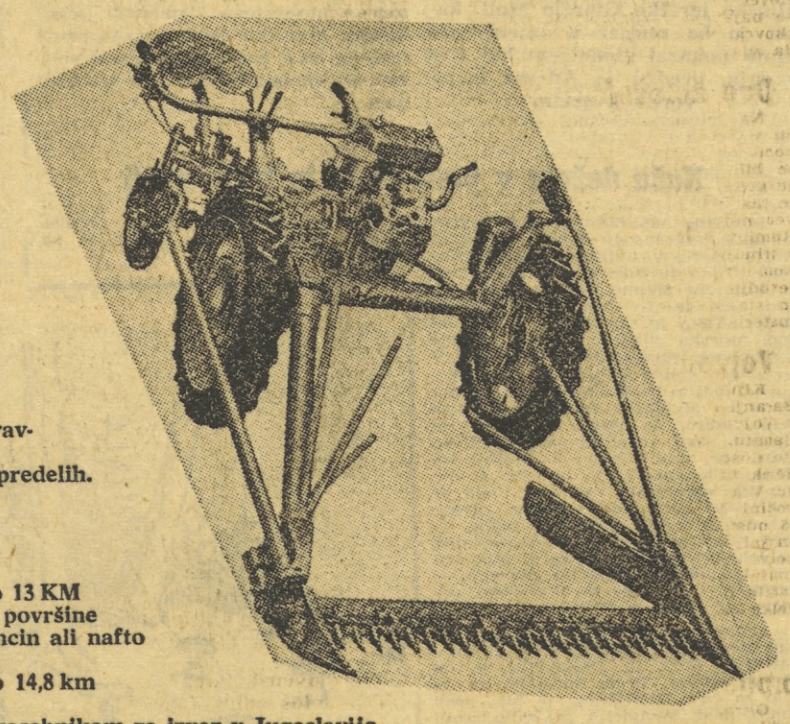

na katero lahko priključite: grablje, samoveznico, škropilnico, sejalnico, krožno žago in druge priključke. To je odlična kosilnica, lahka in enostavna za upravljanje. Je idealna za delo v nižinskih in hribovitih predelih.

Tehnični podatki:

- **tipi na 4 in 6 brzin**
- **moč motorja od 5 do 13 KM**
- **na uro pokosi m² površine**
- **motor: na petr bencin ali nafto**
- **razpon koles se nenja**
- **brzina: naprej od 6 do 14,8 km nazaj od 6 do 9 km**

Prodajamo podjetjem in zasebnikom za izvoz v Jugoslavijo.

Obrnite se na firmo:

AGRARIA — MARINAZ
Monfalcone (Tržič), Ul. D. Fanin 46
telefon 73-242
ITALIA
(samo 25 km od Trsta in 20 km od Gorice)

TOVARNA IGEL »TIK«
Kobarid

razpisuje prosto delovno mesto

ANALITIKA V RAČUNOVODSKI SLUŽBI

Pogoji: Ekonomska fakulteta I. stopnje z najmanj 3-letno prakso v računovodski službi. Interesenti naj pošljejo prijave do 31. julija 1965. Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

ZAHVALA

Ob prerani smrti naše drage mame in stare mame

ANTONIJE CIGOJ, vd. RAPOTEC
roj. SKOK

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in jo spremili na njeni zadnji poti.

Zahvaljujemo se za poklonjene ji vence in cvetje. Posebna zahvala vaščanom, ki so nam ob hudi izgubi drage mame in none stali ob strani in nam pomagali.

Kozina, 3. julija 1965 Hči MARICA z družino

Zunanjepolitični pregled

Popolno razumevanje med Jugoslavijo in SZ

Ob zaključku bivanja predsednika Tita v Sovjetski zvezi je bil v Kremlju v Moskvi sestanek, na katerem sta tovariš Tito in predsednik prezidija vrhovnega sovjeta ZSSR Anastas Mikojan podala oceno jugoslovansko-sovjetskih razgovorov ter obrazložila stališča do nadaljnjih odnosov in mednarodnih dogajanj. Ugotovila sta, da vlada v vseh pogledih načelno soglasje in da se bodo stiki na vseh območjih še poglobili. Prvega julija je pa bila hkrati v Moskvi in v Beogradu objavljena izjava o razgovorih. Po opisu razgovorov omenja izjava, da je bilo sklenjeno ustanoviti mešan odbor za gospodarsko sodelovanje. Z obeh strani je bilo ugotovljeno enako ali sorodno ocenjevanje glavnih mednarodnih vprašanj. Poudarjali so, da lahko napredujeta socializem in človeštvo samo v miru in miroljubnem sodelovanju ter v boju proti imperialističnim in reakcionarnim silam. Obe strani sta zaskrbljeni zaradi poslabšanja mednarodnih odnosov. Obe prisojata tudi velik pomen sklicanju svetovne konference za razorožitev. Obsojata ameriško napadalnost v Vietnamu in zahtevata takojšnjo ustavitev vseh vojaških akcij proti vietnamskemu ljudstvu, kateremu izrekata svojo solidarnost. Podpirata ljudstvo v Dominikanski republiki v boju za odstranitev intervenističnih sil. Priznavata obstoj dveh Nemčij, sta proti njuni atomski oborožitvi in proti spremembam meja v Evropi ter za brezatomska področja. Sta za likvidacijo kolonializma, za enakopravno gospodarsko sodelovanje v svetu in za normalizacijo dela OZN. Morata si prizadevati za krepitev komunističnega in delavskega gibanja in vseh sil, ki se bore za mir in družbeni napredek. Za to je potrebno stalno tovariško razpravljanje o vseh pomembnih vprašanjih sveta. Predsednik Tito je tudi povabil predsednika vrhovnega prezidija Mikojana in predsednika ministrskega sveta ZSSR Kosigina, naj obiščeta Jugoslavijo. Ob vrnitvi v Beograd je imel predsednik Tito po radiu nagovor, v katerem je še posebej opisal svoje bivanje v ZSSR.

Kriza evropske gospodarske skupnosti

Pretekli teden je bila v Bruslju seja zunanjih ministrov držav Evropske gospodarske skupnosti (EGS), katero sestavljajo Italija, Francija, Zahodna Nemčija in države Beneluxa (Belgija, Nizozemska, Luksemburg). Rešiti bi bili morali vprašanje skupne kmetijske politike, ki zanima najbolj Francijo. Vprašanja niso rešili in razšli so se s sklepom o odgoditvi rešitve za nedoločen čas. Francija grozi zdaj z izstopom iz EGS. Z njenim izstopom bi se razbila tudi politična skupnost Zahodne Evrope. To je doslej največja kriza odnosov med temi državami.

Vedno srditejši boji v Vietnamu

Vojna v Vietnamu se čedalje bolj zaostruje. Čete osvobodilne fronte napadajo na vseh koncih in krajih oddelke sajgonske vlade in Američane. Napadle so celo največje ameriško vojaško oporišče Da Nang in vrsto drugih. Američani bombardirajo tudi dalje iz zraka položaje osvobodilne fronte in Severni Vietnam. Izgube so na obeh straneh velike in trpljenje vietnamskega ljudstva postaja pekel. Predlog britanske skupnosti narodov za posredovanje je, kakor kaže, dokončno propadel, s tem pa se je zmanjšalo tudi upanje za politično rešitev vietnamskega vprašanja.

V Alžiriji se položaj ustaljuje

Nemiri z demonstracijami, ki so nastali po nasilni odstranitvi predsednika Ben Bele v Alžiriji, so potihnili in življenje postaja normalno. Bumedienova skupina skuša pritegniti čimveč skupin, ki naj bi jo podprle. Tudi mednarodni položaj se je znatno zboljšal, ker je večje število držav novi režim priznalo. V ponedeljek so slavili tretjo obletnico razglasitve neodvisne republike, vendar so bile proslave bolj športnega in kulturnega ter manj političnega in vojaškega značaja.

Državljanska vojna v Venezueli

V južnoameriški državi Venezueli so pričele vladne čete novo veliko ofenzivo proti ozemlju, ki so ga osvojile čete gverilcev, da bi se borile proti sedanji venezuelski meščanski vladi za socialne, politične in gospodarske spremembe. Vladna poročila pravijo, da so vladne čete sicer osvojile nekaj partizanskih oporišč, niso pa prizadele glavnine. Razdor traja v Venezueli že nekaj let.

Spremembe v vodstvih Madžarske

V Budimpešti so v ponedeljek objavili sklepe CK madžarske socialistične delavske stranke o izvajanjih decembrskega kongresa glede notranje in zunanje politike ter o spremembi na vodstvu. Dosedanji prvi sekretar in predsednik vlade Janos Kádár ostane samo sekretar, posle predsednika vlade pa je prevzel dosedanji podpredsednik Gyula Kalláy. Mimo tega je prišlo še do nekaterih drugih osebnih sprememb na višjih partijskih in drugih položajih. Spremembe so utemeljili kot potrebo po krepitvi vodilne vloge partije in boljšega usmerjanja organizacijskega dela. Vladna politika se zaradi teh osebnih sprememb ne bo spremenila in se bo razvijala dalje v dosedanji smeri, tako doma kakor tudi na zunaj.

Atomsko oboroževanje se nadaljuje

Medtem ko se vse napredne in miroljubne sile na svetu bore za razorožitev, ki naj svet obvaruje pred nevarnostjo vseuničujoče atomske vojne, gre v nekaterih državah oboroževanje dalje svojo pot. To velja v prvi vrsti za Združene države Amerike, ki žrtvujejo astronomske zneske za ustvarjanje in kopičenje še novega in močnejšega orožja. Te dni so sporočili, da so izdelali že 800 raket »Minuteman«, ki nosijo atomske konice. Leteti morejo na daljavo 10.000 km. Izdelovati so pričeli tudi že rakete »Minuteman 2«, ki so še močnejše. Izdelali jih bodo 1.000. Istočasno se Francozi in Kitajci pripravljajo na nove atomske poskuse. Vzporedno s tem pa raste tudi odpor človeštva proti oboroževanju za dokončni mir in varnost človeštva.

Razgovori v Kairu brez pomembnih rezultatov

Razgovori, katere so imeli predsednik Združene arabske republike Naser, predsednik kitajske vlade Ču En Laj, predsednik Indonezije Sukarno in pakistanski zunanji minister v Kairu po odgoditvi afriško-azijske konference v Alžiru, niso prispevali bistvenega k rešitvi vprašanj, ki razdvajajo te skupine. Predsednik Naser se ni vdal kitajskim vabam, katerih namen je izključiti Sovjetsko zvezo iz sodelovanja na bodoči konferenci in sodelovanju pri ustvarjanju nekakšnih »tretjih sil« kot protiuteži Organizaciji zveze narodov. Kitajska je s svojo skupino, ki jo predstavljajo še Severna Koreja, Severni Vietnam in Indonezija, ostala osamljena. Tako niso bili ustvarjeni niti boljši pogoji za soglasje na konferenci v novembru.

Boj z vodo v Vojvodini

Boj z vodami Donave in Drave, ki so se razlile na velikih površinah v Baranji in Bački v Vojvodini, se je nadaljeval tudi vse zadnje dni. Za prvimi obrambnimi nasipi, ki jih je narasla voda na več mestih predrla, so gradili drugo in ponekod celo tretjo obrambno črto. Več vasi in manjših mest so morali izprazniti in prebivalstvo preseliti na varno. K delu je bilo pritegnjenih poleg tisočev in tisočev civilistov tudi veliko število vojakov. V nasipe so vgradili milijone več peska in prsti. Na nekaterih mestih so pa pričeli polja in vasi že obnavljati. Težave so se pojavile tudi s preskrbovanjem prebivalstva in delavcev na nasipih s pitno vodo, katero morajo privažati s cisternami od daleč, ker je uporabljanje onesnažene zaradi nevarnosti epidemij prepovedano. Sproti ocenjujejo tudi nastalo škodo, vendar bo v celoti znana šele po popolnem odtoku voda.

Šet tisoč Pomurcev na delu v Avstriji

Letos je na sezonskem in drugem delu v Avstriji, večinoma na Štajerskem in Gradiščanskem, okoli 6000 naših Prekmurcev. Okoli 5000 jih opravlja sezonska dela, okoli 800 jih je tam že od lani in so delali tudi v zimskem času, nekaj sto pa jih je prišlo tja po raznih okoliščinah. Uporabljajo jih pretežno za najtežja dela in mnogi delajo tudi izven rednih ur, celo po 16 ur na dan, samo da več zaslužijo, ker je hrana v Avstriji draga. Pojavlja se resno vprašanje, ali ne bi bilo pametneje zanje, da bi sprejeli sezonska dela doma, kjer moramo sezonske delavce dovajati od daleč.

Koprska kavarna Loža je v mestu še vedno med tistimi lokali, ki ob sedanjih pretresih, ob odpravi postrežnine in drugih bolj ali manj (ne)utemeljenih vzrokih ni dvignila cen, kakor so to storili na primer v hotelu Triglav ter njegovih obratih v Rižani in Žusterni in kakor so to napravili skoraj v vseh gostinskih lokalih obalnega področja

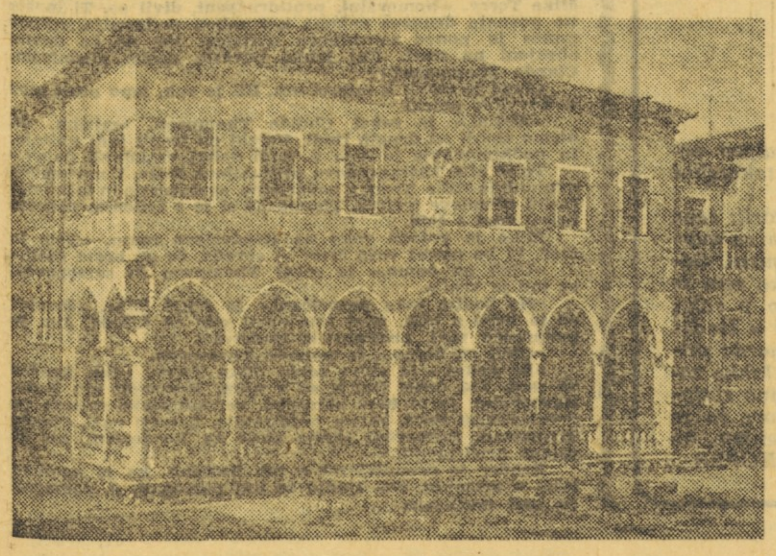

TEDEN DNI DOMA

Tristoletnica mežiškega rudnika

Rudnik svinčene in cinkove rude v Mežici na Koroškem je slavil te dni tristoletnico obstoja. Iz prvotno majhnega in primitivno izkoriščanega obrata se je razvil v veliko podjetje z modernimi napravami. Že pred leti si je zgradil prvo podzemeljsko vodno elektrarno za lastne potrebe, ob tristoletnici so pa spustili v pogon še drugo enako elektrarno, ki bo dajala na leto okoli 14 milijonov kilovatnih ur električne sile. V času, ko bo dovolj vode, bo oddajala del te sile tudi v omrežje celotne Slovenije.

Viharji tudi v Srbiji in Bosni

Kakor po Sloveniji so se razdivjali v nedeljo in v ponedeljek silni viharji tudi v južnem in srednjem delu Srbije ter v severovzhodni Bosni. Viharji z do 100 kilometrov na uro, ponekod tudi s točo, so prizadeli velike površine obdelanih polj, uničili tisoče hektarov pšenice in drugih žit, ruvali sadno in gozdno drevje, razkrivali in podirali hiše, električne in brzojavne naprave, poškodovali več vozil in terjali tudi nekaj človeških žrtev in ranjenih. V Srbiji so največja razdejanja v okolici Leskovca, v Bosni pa v Semberiji. Škoda znaša več milijard dinarjev.

Dve železniški nesreči

Na železniški postaji v Mladenovcu v Srbiji se je vnel v nekem vagonu eksplozivni material, pri čemer je bilo poškodovanih poleg postaje še nekaj okoliških hiš. Huje ali lažje je razstrelivo ranilo 20 ljudi in so jih več morali odpeljati v bolnišnico. V Rumi v Sremu sta trčila tovorni vlak s trinajstimi vozovi in premikalna lokomotiva. Tovorni vlak je iztiril, strojevodja in kurjač pa sta bila ranjena in sta morala na zdravljenje. Tudi materialna škoda je znatna.

Vojvodina pred žetvijo

Kljub povodnji, ki je prizadela v Baranji in Bački velikansko škodo, se v Vojvodini, zlasti še v neprizadetem Banatu, skrbno pripravljajo na žetev. Po dosedanjih ocenah bo znašal pridelek žit povprečno 27 stotov na hektar. V celoti je letos posejanih v Vojvodini 382.460 hektarov njiv, od tega 85 odstotkov s pšenico. Pridelek bo znašal okoli 70.000 vagonov in bo dosti boljši od lanskega. Tržni višek bo znašal okoli 34.000 vagonov. Tudi iz ostale Srbije poročajo o dobrem pridelku žit, zlasti pšenice.

Obsodba zaradi protidržavnega delovanja

Okrožno sodišče v Zagrebu je obsodilo na tri leta zapora Dmitra Popovskega, ki živi kot gostiluški delavec v Zahodni Nemčiji in je bil zdaj doma na dopustu. Obsodilo ga je zaradi članstva in delovanja v emigrantski organizaciji Srbska narodna odbrana, katere delovanje je usmerjeno proti naši državni in družbeni ureditvi za srbsko državo in vrnitev kralja. Pri pristopu je moral podpisati prisego, da bo zvesto deloval za te cilje. Udeležil se je tudi kongresa te organizacije, ki je bil v Düsseldorfu v Zahodni Nemčiji.

Več sto ljudi zbolelo zaradi pikov

V Vojvodini so opikale ljudi, ki so v vodi delali nasipe proti povodnji, neke ličinke in jim povzročile pekoče rane. Na pičenem mestu so se pojavili najprej za oreh veliki mehurji, nato pa do 5 cm široke rdeče rane z oteklinami. Opikane delavce so morali pričeti zdraviti z injekcijami in mazili. Zdravljenje traja od treh do desetih dni. Strupene žuželke so bube nekih muh.

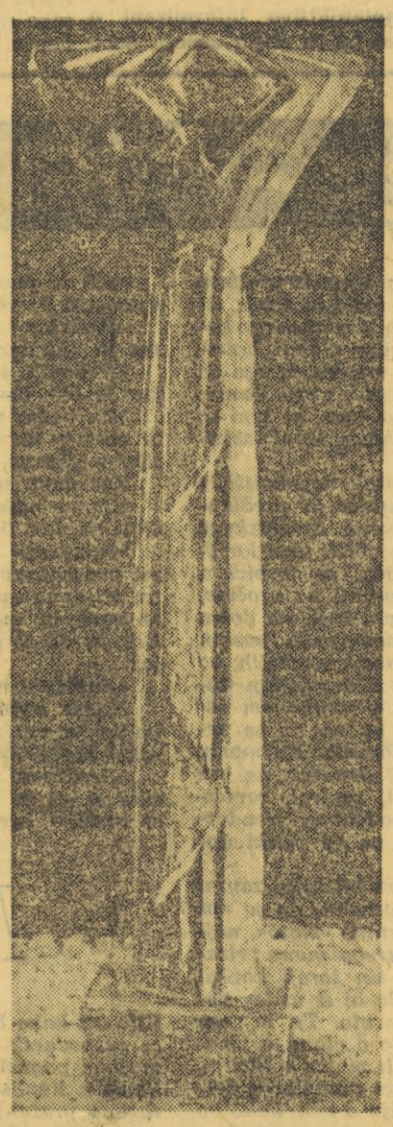

Mladi slovenski kipar Janez Pirnat je letos edini Jugoslovan, ki hkrati s še tremi udeleženci (Francozom, Japoncem in Avstrijcem) sodeluje na mednarodnem kiparskem simpoziju »Forma viva 1965« v Seči pri Portorožu. Na sliki eno njegovih del. V kolikor prihodnje leto ne bo republiške pomoči, pa piranska občina sama ne bo zmogla financiranja in bo za simpozijem ostal samo še spomin v belem kamnu po Seči

Dežurna zdravniška služba

Od 10. julija od 14. ure do 12. julija do 7. ure dežurajo za območja splošnih ambulant:

NOVA GORICA: dr. Danica Čermelj, Zdravstveni dom Nova Gorica, telefon 21-141 in 21-182.

MIREN, DORNBERK in **ŠEMPETER:** dr. Boris Plahuta, splošna ambulanta Šempeter, telefon 21-333.

KANAL in **DOBROVO:** dr. Srečko Zefran, obratna ambulanta Anhovo, telefon 3.

Za nujne obiske na domu v popoldanskem in nočnem času so v stalni pripravljenosti od 12. do 17. julija za naslednja območja splošnih ambulant:

NOVA GORICA: dr. Natalija Pajovič, Zdravstveni dom Nova Gorica.
ŠEMPETER: dr. Aleksander Nardin, splošna ambulanta Šempeter.

Za območja splošnih ambulant DOBROVO, DORNBERK, KANAL in MIREN so vedno v stalni pripravljenosti ambulantni zdravniki in občani naj nujne obiske naročajo v ambulantah ali na stanovanju krajevno pristojnega zdravnika.

kje so ladje

BELA KRAJINA je na poti v ZDA.

BIHAČ je 6. julija priplula v Zadahov.

BLED je na Reki do 17. julija.

BOHINJ bo 13. julija priplula iz Abidjana v Benetke.

BOVEC je v Trstu.

DUBROVNIK bo 11. julija priplula v ZDA.

GORANKA bo 10. julija priplula iz Djakarte v Singapore in od tam nadaljuje plovbo v San Francisco in Los Angeles.

KOROTAN je 6. julija priplula v Genovo in bo od tam nadaljevala pot v Savono, Livorno, Piombino, Civitavecchio in Ancono.

LJUBLJANA bo jutri priplula iz Santosa v Salvador, 24. julija pa bo v Genovi.

PIRAN plove na Kontinent.

POHORJE je 3. julija priplula v Abidjan in nadaljuje v Takoradi.

ROG je v Solunu.

TRBOVLJE je 5. julija odplula iz Jokohame v San Francisco.

ZELENGORA je v Trstu.

KINO

KOPER: 9., 10. in 11. julija mehiški barvni film JAZ... PUSTOLOVEC, 12. julija jugoslovanski film SVITANJE, 13. julija nemški VV film POROČNI ZAVOD AURORA, 14. in 15. julija italijanski barvni CS film SAMSON PROTI NASILNEŽEM.

IZOLA: 9. julija francoski film PLOČNIK PARIZA, 10. in 11. julija ameriški barvni CS film KOMANCEROSI, 12. in 13. julija italijanski barvni CS film SAMSON PROTI NASILNEŽEM, 14. in 15. julija nemški VV film POROČNI ZAVOD AURORA.

ŠKOFIJE: 10. julija jugoslovanski film PROMETEJ Z OTOKA VIŠEVICA, 11. julija ameriški barvni film PAST ZA STARŠE, 13. julija ameriški barvni CS film KOMANCEROSI, 15. julija jugoslovanski film SVITANJE.

ŠMARJE: 10. julija ameriški barvni film PAST ZA STARŠE, 11. julija jugoslovanski film PROMETEJ Z OTOKA VIŠEVICA, 14. julija ameriški barvni film KOMANCEROSI.

AJDOVŠČINA: 9., 10. in 11. julija angleški film KRIK STRAHU, 13. in 14. julija nemški film SKRIVNOSTI ORIENTA (II. del).

PRESTRANEK: 11. julija italijanski film CIOCIARA.

KOSANA: 11. julija ameriški barvni CS film FREDDY POD TUJIMI ZVEZDAMI.

PIVKA: 11. julija ameriški barvni film NAPOLEONOVA PERICA, 14. julija italijanski film CIOCIARA.

VIPAVA: 10. in 11. julija španski barvni film PRIŠEL JE ANGELJ, 13. julija sovjetski film BITKA ZA SEVASTOPOL, 15. julija francoski film KOSILO NA TRAVI.

ROBARID: 10. in 11. julija ameriški barvni CS film SERENADA VELIKE LJUBEZNI, 14. julija ameriški film ŠERIFOV SIN.

RENCE: 10. in 11. julija nemški barvni film MOJA NEČAKINJA TEGA NE DELA, 14. julija francoski barvni film K JAMAJKI.

NOVA GORICA: 9. julija angleški film SPORTNO ŽIVLJENJE; 10. in 11. julija ameriški barvni film NAJLEPŠA NA SVETU; 13. julija italijanski barvni film MARATONSKA BITKA; 14. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del; 15. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, II. del; 16. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, III. del.

ŠEMPETER: 9. julija jugoslovanski film POD ISTIM NEBOM; 10. in 11. julija ameriški barvni film DRUGI ČLOVEK; 13. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del; 14. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, II. del; 15. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, III. del; 16. julija ameriški film SVETOVNI DOGODKI.

SOLKAN: 9. julija ameriški barvni film NAJLEPŠA NA SVETU; 10. julija ELEKTRA; 11. julija jugoslovanski film POD ISTIM NEBOM; 13. julija ameriški barvni film DRUGI ČLOVEK; 14. julija italijanski barvni film MARATONSKA BITKA; 15. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del; 16. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, II. del.

KANAL: 10. julija jugoslovanski film POD ISTIM NEBOM; 11. julija ELEKTRA; 12. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del; 13. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, II. del; 15. julija ameriški barvni film DRUGI ČLOVEK; 16. julija ameriški barvni cinemascope film NAJLEPŠA NA SVETU.

POTUJOČI KINO

ČEPOVAN: 9. julija ŽIVIM ZATE.
KAL NAD KANALOM: 10. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del.
OPATJE SELO: 11. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del.
KOSTANJEVICA: 11. julija ameriški film ZAKAJ SE BORIMO, I. del.
ŠMARTNO: 12. julija italijanski barvni film MARATONSKA DIRKA.
TRNOVO: 13. julija ameriški barvni film NAJLEPŠA NA SVETU.
OPATJE SELO: 14. julija ameriški barvni film NAJLEPŠA NA SVETU.
BILJE: 15. julija DRUGI ČLOVEK.

televizija

jugoslovanska TV JRT

NEDELJA
11. julija

9.00 Kljukčeve dogodivščine — ponovitev — Ljubljana — 9.30 Kmetijska oddaja — Beograd — 16.00 Športno popoldne: Atletski dvoboj Srbija : Hrvatska : Slovenija — Zagreb — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.45 Glasbena oddaja — narodna — Beograd — 21.45 Dr. Kildare — serijski film — Ljubljana — 22.35 Nedeljska TV konferenca — Zagreb — 23.30 Šahovski komentar Bratislava Rebarja — Zagreb — 23.40 Poročila — Beograd.

PONEDELJEK
12. julija

18.30 Poročila — Ljubljana — 18.45 Film za otroke — Zagreb — 19.15 Tedenski športni pregled — Beograd — 19.45 Kalejdoskop — Ljubljana — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.30 Štiri zgodbe o juliju — repor. studia Titograd — Beograd — 20.40 Vratislav Blažek: Tretja želja — Ljubljana — 22.00 VI. jugoslovanski jazz festival na Bledu — Ljubljana — 22.20 IV. jadranski padalski pokal — rep. — Ljubljana — 22.30 TV obzornik — Ljubljana.

SREDA
14. julija

18.40 Poročila — Ljubljana — 18.45 Pogumno in veselo — oddaja studia Skopje za otroke — Beograd — 19.15 Glasbena oddaja — Zagreb — 19.45 Misijon dobre volje — Ljubljana — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.30 Lirika — Vuk Krnjević: Prividi — oddaja studia Sarajevo — Ljubljana — 20.40 Ob 100-letnici prvega vzpona na Matterhorn — Ljubljana — 21.40 TV obzornik — Ljubljana — 21.50 Grindl — serijski film — Ljubljana — 22.10 Danny Kaye show — serijski film — Ljubljana.

ČETRTEK
15. julija

18.40 Poročila — Ljubljana — 18.45 Po Jugoslaviji — Beograd — 19.15 Glasbena porota — Ljubljana — 19.45 V kinu bomo videli — Ljubljana — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.30 Narodna glasba — Beograd — 20.40 TV igra Milan Grgbe: Sonata facile — Zagreb — 21.40 TV obzornik — Ljubljana.

PETEK
16. julija

18.40 Poročila — Ljubljana — 18.45 Malo za vsakogar, nekaj za vse: Naš vrtiček — Ljubljana — 19.00 Britanska enciklopedija — Ljubljana — 19.15 Ilidža 65 — festival narodne glasbe, oddaja studia Sarajevo — Ljubljana — 19.45 Turistične razglednice — Ljubljana — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.30 Oddaljeno bobnenje — celovečerni film — Ljubljana — 22.00 TV obzornik.

SOBOTA
17. julija

18.40 Poročila — Ljubljana — 18.45 Zgode in nezgode — oddaja za otroke — Beograd — 19.30 Vsako soboto — Ljubljana — 19.45 Cik-cak — Ljubljana — 20.00 TV dnevnik — Beograd — 20.30 Glasbeni kotiček — ansambel Indeksi, oddaja Sarajevo — Zagreb — 20.40 Sprehod skozi čas — Ljubljana — 21.10 Pri sodniku za prekrške — humoreska — Beograd — 22.00 TV obzornik — Ljubljana — 22.10 Zgodbe za vas — serijski film — Ljubljana.

Opravičujemo se bralcem, ker do zaključka redakcije nismo prejeli italijanskega televizijskega programa za prihodnji teden in ga zato ne moremo objaviti. — Uredništvo.

RADIO KOPER

VSAK DAN: 6.15 Glasba za dobro jutro — 6.30 Poročila — 6.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 14.40 Radijski dnevnik — 14.45 Reklame in zabavna glasba

NEDELJA, 11. julija

9.05 Nedeljsko srečanje: Včeraj v Portorožu — 9.20 Zabavni zvoki — 10.30 do 11.30 Italijanski program — 13.30 Poročila — 13.40 Nekaj koroških ljudskih pesmi bo zapel Koroški akademski oktet — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Poročila — 14.40 Reklame in zabavna glasba — 14.45 Glasba po željah (II) — 15.30 Nedeljsko popoldne domačih pesmi in melodij

PONEDELJEK, 12. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.40 Operna panorama — 15.00 Ivan Lhotka Kalinski: Medjimurske narodne izvajata zbor in orkester RTV Zagreb — 15.15 Ansambli v ritmu — 15.40 Iz našega športnega življenja — 15.50 Igra orkester Les Brown

TOREK, 13. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.30 Od popevke do popevke — 14.00 Kulturni mozaik — 14.10 Igra pionirski simfonični orkester iz Sofije — 15.00 Za oddih in razvedrilo pojo in igrajo: I Flippers, Les Espagnoles, Hugo Strassner, Nada Knežević in Gianni Fallabrino — 15.45 Slovenske narodne

SREDA, 14. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.40 Mala prodajalna plošč — 14.00 Pesmi in plesi naše domovine — 15.00 Glasbeni vrtiljak — 15.45 Slovenske narodne pesmi

ČETRTEK, 15. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.40 Zabavni orkester RTV Beograd igra za vas — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Operni almanah — 15.40 Iz domačih logov — igra godba LM pod vodstvom Rudolfa Stariča

PETEK, 16. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.40 Poje zbor RTV Ljubljana — 14.00 Popularne skladbe — 15.00 Melodije za vas — 15.45 Domači ansambli

SOBOTA, 17. julija

7.15—13.30 Italijanski program — 13.40 Za prijetno razpoloženje — 14.00 Popevke v soboto ob dveh — 15.00 Mali koncert zabavne glasbe — 15.40 Dvajset minut z jugoslovanskimi pevci

KRVODAJALCI

28. in 29. junija 1965 ter 2. julija 1965 so darovali kri na Transfuzijski postaji v Izoli naslednji krvodajalci:

Bolnica Izola: Ivan Seljak.

Brivski salon »Babelić« Koper: Anton Kamenovič.

Delamaris Izola: Edvard Deško, Brane Homovec, Emil Hrvatin, Jože Kranjec, Alojz Skok.

DPD Svoboda Izola: Viljem Tomšič.

Ekonomist iz Pirana: Avgust Mulec.

Gospodinji iz Božičev: Marija Skrbec, Nevenka Kutnjak.

Gospodinja iz Izole: Ljudmila Ceglar.

Gostišče na obali, Piran: Marjan Rudolf.

KZ Koper: Elza Marsič, Cvetko Stadiha, Mira Tomažinčič.

Lesonit Ilirska Bistrica: Anton Barbiš, Alojz Benigar, Ljubo Cvitanič, Alojz Hvala, Ivan Krebelj, Ivan Ličan, Rade Nikolič, Franc Uljančič.

Mehanotehnika Izola: Atilja Božič, Vilma Hauptman, Mira Gabrijelčič, Marinela Markežič, Anton Remškar, Laura Vascotto.

ObOdbor RK Izola: Božana Ban.

Počitniška skupnost Simonov zaliv, Izola: Franc Skoda.

Slavnik Koper: Bruno Barolin, Slavko Miklavčič, Anita Rupena.

Soline Piran: Ciril Somrak.

Stavbenik Izola: Evgen Matič, Severin Zerjal.

Tomos Koper: Bruna Apolonio, Ranko Dinič, Jože Ferfolja, Jordan Glavina, Lucijan Glavina, Zoran Gortan, Lučila Hrvatin, Rozalija Hrvatin, Sergej Jagodič, Viktor Jakomin, Gvido Jurca, Marjan Kozlan, Djuro Magdič, Franc Mesarec, Ljubo Mulej, Kamilo Muženič, Lucijan Ojo, Vinko Pelicon, Anton Podpečan, Slava Sanjkovič, Bogdan Sotenšek, Amalija Spudič, Ivan Šavron, Alojz Škrbec, Elio Sukljan, Mijo Švraka, Peter Švraka, Ivan Toplak, Anton Vesel, Franc Živič.

Transfuzijska postaja Izola: Elizabeta Lovšin.

Vino Koper: Celestin Levac.

Primorske NOVICE

Izdaja Zavod »Primorske novice« Koper z dopisništvom v Novi Gorici — Ureja uredniški odbor — Direktor in glavni urednik Slavko Ježe — Odgovorni urednik Franc Gerželj — List izhaja vsak petek — Posamezna številka 30 din — Letna naročnina 860, polletna 400, plačljiva vnaprej — Letna naročnina za tujino 2000 din — Sedež Zavoda (uredništvo in uprava) Koper, Ulica Osvobodilne fronte 12 — Telefoni: direktor 21-470, uredništvo 21-481, uprava 21-751 — Dopisništvo v Novi Gorici, Ulica IX korpusa telefon 21-171 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Bančni račun: 602-11-602-27 pri Podružnici NB v Kopru — Slavek: tiskarna CZP »Primorski tisk« Koper, tiskarna »Ljudska pravica« Ljubljana in tiskarna CZP »Soča« Nova Gorica — Rotacijski tisk: tiskarna »Ljudska pravica« Ljubljana.

Zadnje NOVICE

Koper – Nova Gorica, 9. julija 1965

Pustošenje zdivjanega vremena

Preteklo nedeljo in ponedeljek je doživela Slovenija tri silna neurja, ki so hudo prizadela zlasti Primorsko. Močni viharji z vrtinci, nalivi in točo so povzročili škodo, ki v celoti še ni ocenjena, je pa zelo velika in v večini primerov nepopravljiva. Neurje je prišlo po hudo vročih in soparnih dneh. Pustošilo je po Brdih in na Vipavskem, na Postojnskem, po Krasu in obalnem ozemlju.

V Piranu, Portorožu, Izoli, Kopru in okolici je vihar izruval ali polomil veliko število sadnega drevja in dreves po parkih in drevoredih. Uničil je zlasti veliko starih cipres. Poškodoval je več poslopij in streh, zasul s podrtim drevjem prometne ceste, pretrgal telegrafske in električne napeljave ter povzročil tudi več prometnih nesreč. V Piranu je drveča deževnica vdrla v več hiš, morje pa je odplavilo izpred gostišč stole, mize in posodje. Na ankaranski obali je vihar poškodoval nekaj počitniških domov, polomil drevored pod hotelom »Adria« in uničil mnogo sadnega in drugega drevja. Okoli Škofij je uničenih okoli 60 odstotkov pridelkov, podobno pa tudi pri Strunjanu in še ponekod. Hudo so prizadeti vinogradi.

Podobno je razsajal vihar na Postojnskem, kjer je najbolj prizadeta okolica Hruševja. Tam je odkril vrsto hiš in popolnoma uničil skladišče sena KZ. Dosti poslopij je poškodoval tudi po drugih vaseh. Nekateri sadovnjaki so popolnoma uničeni. Pri hruševski cerkvi je prelomil 300 let staro lipo.

Zaradi uničenih vodov je bilo več krajev brez električnega toka in brez telefonskih zvez. Izruvana ali polomljena drevesa so zaprla ceste Postojna—Reka, Planina—Postojna, Postojna—Koper in Trst, Razdrto—Vipavska dolina ter ceste na obalnem območju. Polomljena drevesa so padla na nekaj avtomobilov in jih poškodovala. Prav tako je bilo na delu Goriškega.

Hudo razdejanje in ogromno škodo so povzročili viharji s točo zlasti v Brdih, kjer je dosegla toča tako debelost, kot je Brici ne pomnijo. Nekateri sadovnjaki in vinogradi so do 100 odstotkov uničeni in bo prebivalstvo ostalo brez pridelkov. Prav tako je toča uničila tudi nekaj nasadov in vinogradov po Vipavskem in v slovenski Istri. Po občinah so ustanovili komisije, ki ocenjujejo nastalo škodo. Posebne skupine so pa takoj pričele očiščevati ceste in popravljati električne in telefonske vode. Promet je bil naglo vzpostavljen, za kar se je treba razen požrtvovalnosti javnih organov in prebivalstvu zahvaliti tudi lepšemu vremenu, ki je sledilo neurjem v ponedeljek in torek.

Prizadetim krajem je treba hitro priskočiti na pomoč zlasti z materialom za popravilo poškodovanih hiš in drugih zgradb. Ponekod so za to že poskrbeli. (rr)

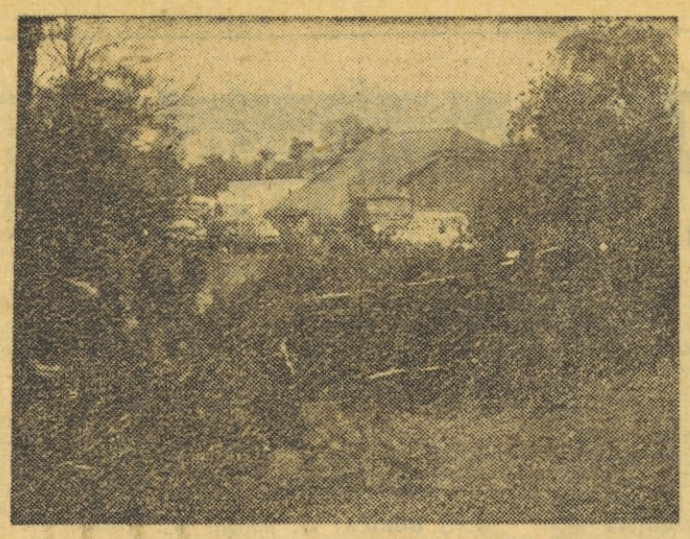

Debela stoletna lipa v Hruševju pri Postojni ni vzdržala silnega viharja, ki je v soboto popoldne in ponoči opustošil velik del Primorske. Neurje je drevo izruvalo in prevrnilo, kot da je majhna rastlinica. Posebno hudo je vihar opustošil tudi mali gozdiček smrek v Hraščah pod Postojno; menda ni ostalo celo niti eno drevo

Poudarek na lovskem turizmu

V Kopru bo jutri izredna letna konferenca področne lovske zveze, na kateri bodo delegati njenih lovskih družin pregledali delo v preteklem in ga začrtali za tekoče lovsko poslovno leto, ki traja od 1. aprila do 31. marca in se torej iz lovsko gospodarskih razlogov ne sklada s koledarskim letom. Povzemamo nekaj najvažnejših problemov, o katerih bodo razpravljali na konferenci.

Koprska lovska zveza zajema področje od Divače in Vrem ob državni meji z Italijo vse do Sečovelj in meje s sosednjo hrvaško republiko ter ob njeni meji preko Brkinov v Vremsko dolino. Obsega 14 lovskih družin, v katerih je včlanjeno skupaj skoraj 600 lovcev — kar krepka brigada oboroženih ljudi.

Medtem ko so lovišča lovskih družin na obalnem področju (Rižana, Dekani, Marezige, Gračišče, Smarje, Koper, Izola in Strunjan) izrazito nižinska z ustrezno divjadjo (zajci, fazani, jerebice, kotorne in prepelice), so lovišča na zgornjem področju zveze izrazito srednjegorska (pretežno srnjad, divji prašiči in tudi kakšen jelen, zajcev malo in skoraj nič perjadi). Prav tako na obalnem področju skoraj ni pravih roparic in škodljivcev, medtem ko na zgornjem področju preveč gospodarijo v loviščih številne lisice, divje mačke, kune, podlasice, dihurji in najrazličnejše pernate roparice od šoj, vran in srak, sov, kraguljev in kanj tja do orla. Spričo tega je tudi položaj takšen, da je v teh loviščih osnova lovskega izživljanja in gospodarjenja predvsem srnjad in še lov na divje prašiče, medtem ko je na obali značilen predvsem lov na perjad.

V skladu s takšno specifičnostjo terena se je razvil kot pomembna veja gospodarjenja in upravljanja lovišč lovski turizem. Lovci iz sosednje Italije, ki so posebni privrženci lova na malo divjad in predvsem perjad, že nekaj let prihajajo k nam kot redni gostje v tako imenovanem pavšalnem lovskem turizmu — se pravi, da s pavšalnim zneskom kupijo pravico izvajanja lova skozi vso lovsko sezono. Seveda pa lahko lovijo le ob nedeljah in državnih praznikih, plen pa je omejen na določeno kvoto.

V preteklem letu so imeli lovci koprske zveze v svojih loviščih 175 takšnih tujih lovskih gostov-pavšalistov ter so iz lovskega turizma dosegli kosmati dohodek 18.350.000 deviznih dinarjev, ki so toliko bolj dragoceni, ker predstavljajo neblagovni priliv deviz. Glede na povečano pavšalno lovnino in glede na devizno reformo je pričakovati, da bo ta dohodek iz lovskega turizma v tekočem in prihodnjih letih še večji.

Seveda pa imajo lovci po drugi strani tudi znatne izdatke z gojitvijo divjadi in gospodarjenjem v loviščih, vzdrževanjem redne čuvajske službe, vlaganjem žive divjadi v lovišča, upravo in vzdrževanjem lovskih naprav v loviščih in podobno. Znano je, da s posebnim prispevkom iz lastnega žepa lovci financirajo delovanje svoje organizacije, izdajanje strokovnega glasila »Lovec« in podobno.

Poseben problem za lovce obmejnega področja je nalezljiva bolezen bruceloza pri zajcih. V sodelovanju z občinskimi in republiško veterinarsko službo ter v sodelovanju z Inštitutom za zoohigieno in patologijo divjih živali ljubljanske univerze pa so uspeli lovci bolezen omejiti in končno zatreti. Seveda se je zaradi tega stalež dolgoušca močno skrčil in ga bo treba ponovno vložiti v večjem obsegu v lovišča. V ta namen bo potrebno blizu 30 milijonov dinarjev, del teh sredstev pa so si lovci že zagotovili in prigospodarili doslej.

Poseben problem so fazani, ki so se na obalnem področju tako razširili, da povzročajo znatno škodo na kmetijskih posevkih in nasadih. Zaradi izredno ugodnih naravnih pogojev in ogromnih površin zapuščene zemlje stalež te divjadi nenehno narašča, čeprav je odstrel vsako lovno sezono zelo intenziven in zajema tudi kokoši (fazanke). V pretekli lovni sezoni so lovci na obalnem področju po zbranih podatkih uplenili 5064 fazanov, kar pomeni pet milijonov dohodka.

V celoti pa so lovci v lovski zvezi Koper v preteklem lovskem letu uplenili skupaj s svojimi inozemskimi gosti razen omenjenih fazanov še 4255 zajcev, 1385 jerebic, 156 kotorn (skalna jerebica), 73 prepelic, 85 kljunačev, 865 divjih golobov, 248 divjih rac, 176 kosov srnjadi, 20 divjih prašičev, 258 lisic, 83 jazbecev, 36 kun, 17 dihurjev, 31 divjih mačk, 143 kraguljev ter 2256 srak, šoj in vran. S tem so lovske družine ustvarile dohodek v znesku 26,335.000 dinarjev, nad 16 milijonov dinarjev pa so v tem času imele izdatkov. Razlika služi za pokrivanje tekočih izdatkov do nove sezone oziroma gre v sklad za nabavo žive divjadi za osvežitev krvi v loviščih.

To je le nekaj pičlih podatkov, ki pa jasno govorijo o dosežkih lovcev na Koprskem in rezultatih njihovega pridnega dela. (rb)

SVETOVNI KONGRES PISATELJEV

Na Bledu se je v soboto začel in v sredo zaključil 33. kongres PEN klubov vsega sveta. Udeležilo se ga je okrog 550 delegatov in častnih gostov iz 78 nacionalnih penklubskih centrov 58 držav. Slovenski književnik Matej Bor je kot predsednik kongresa v otvoritvenem govoru med drugim dejal:

»33. kongres PEN na Bledu utegne postati eno najpomembnejših pisateljskih srečanj novejšega časa, saj se je na njem zbralo izredno veliko število pisateljev, da bi razpravljali o enem osrednjih vprašanj našega poklica, namreč o mestu pisatelja v sodobnem svetu — prav posebej pa še o tem, ali umetniška beseda, ki je imela tako veliko vlogo v zgodovini človeških civilizacij in kultur, lahko še vedno posredno ali neposredno vpliva na usodo sveta.« Svoj govor pa je zaključil z besedami: »Če se bodo iz teh razprav spočele določene pobude za zboljšanje duhovnega podnebja na našem planetu, bo nam, ki smo dali tem mislim, če že ne smer in globino, pa vsaj streho nad glavo, to v največje zadoščenje.«

Kongres je izbral za novega predsednika mednarodne organizacije PEN klubov ameriškega književnika Arthurja Millerja, ki se je prav tako udeležil blejskega zasedanja.

OBISK PRI SOSEDIH

Na povabilo C. G. I. L. (Nove delavske zbornice) v Trstu sta zvezni poslanec Marjan Rožič in predsednik občinskega sindikalnega sveta v Kopru Pavle Pečar 5. t. m. obiskala tržaške predstavnike te organizacije. S skupino funkcionarjev sta izmenjala gledišča o svojem delu. Tržaški tovariši so se predvsem zanimali za nove gospodarske ukrepe. Zanimalo jih je, kako bodo ti ukrepi vplivali na samoupravljanje, v kakšnem položaju bodo gospodarske organizacije, način planiranja in podobno.

Še posebno so se zanimali za medsebojno sodelovanje, za maloobmejni promet in turizem. Izmenjava določenih mnenj, še posebno pa informacija o gospodarskih ukrepih in njihovem vplivu, je pokazala, kako koristni so taki medsebojni stiki, posebno zato, ker so naši sosedje včasih enostransko ali pa pomanjkljivo informirani o vsebini in ciljih našega dela.

Končno z avtom čez Vršič

Pretekli teden so končno spet odprli za osebne avtomobile cesto čez alpski prelaz na Vršiču. Dolgotrajna zima je cesto poškodovala tako močno, da je doslej še niso mogli usposobiti tudi za promet z avtobusi, tovornjaki ali drugimi težkimi vozili, za katera je zato cesta čez Vršič še vedno zaprta.

Vse je bilo pripravljeno: prihranki prešteti, posojilo odobreno (letos pri tašči in tastu, ki sta kot upokojenca v našem družinskem kolektivu edina kreditno sposobna člana), hotelska soba rezervirana in od meseca marca že tudi v podjetju vse potrebno planirano. Jasno: govorim o letnem dopustu, o času, ki sem se nanj vso prvo polovico letošnjega obračunskega leta skrbno pripravljal.

Kljub skušnjam sem ostal nepoboljšljiv optimist; pozabil sem na lansko in predlansko in predpredlansko funkcijo družinskega nosača (štirje kovčki ženinih oblek, dva kovčka sinovih športnih rekvizitov, pa torbica z mojo »odvečno« prtljago), pozabil na vročino, na gnečo v avtobusih, na prerivanje, na dolga čakanja zaradi zamud in nemogočih voznih redov, na natakarsko »vljudnost« v hotelih, ko so mi po enournem rotenju z angelskim nasmehom sporočili, da nisem v »njihovem rajonu«; pozabil sem skratka na vse in se neskončno veselil letošnjega dopusta. Na morju seveda. Štel sem dneve, štel denarce, na vse strani kontraktiral, planiral, saniral, revidiral — in se sploh, kot se spodobi za preudarneža mojih let, pripravljal na ta veliki dopustniški čas.

Zadnjih štirinajst dni sem bil tako zavzet s pripravami, da sem celo pozabil, da je naš rodovni naslednik (včasih ženino »zlato«, največkrat pa »cel oče«, če je treba mene prizadeti, mulca pa opravičiti), sin torej, končal šolo in da bi se spodobilo, da bi si malce pobliže ogledal njegovo spričevalo. Tu in tam mi je sicer za trenutek šinilo v glavo, a zmeraj takrat, ko ni bilo žene ali mulca v bližini, kadar pa sta bila, je ta misel potonila v dolgem in nadrobnem razpletanju o tem, kako bo lepo na dopustu. Žena in sin sta me obzirno pustila v tem toku romantičnega razpoloženja in se le včasih pomenljivo spogledala.

Pred tremi dnevi sem se spet vrnil razvnet domov, pocmakal ženo na lica, potrepljal sina in rekel:

»No, čez tri dni pa odrinemo.«

Žena je — tako kot le ona zna — pogledala svoje »zlato« in kot bi trenil, se je sin nekam zgubil.

»Ali se veseliš dopusta?« sem jo brbravo spraševal in srkal juho.

»Poslušaj,« je dejala žena, »zaradi dopusta se moramo resno pogovoriti.«

»Nobenih skrbi,« sem jo potolažil. »Vse, kar je bilo treba, sem uredil.«

»Za božjo voljo, kakšen oče pa si! Da te ni sram!« mi je poočitala z visokim dramatičnim glasom.

Začudeno sem jo pogledal.

»Samo nase misliš in na ta svoj dopust. Govoriš, kot bi ga bil kdove kako potreben.«

»Poslušaj,« sem ji pomirljivo rekel. »Kaj mi pravzaprav očitaš? Na dopust bomo odšli vsi trije, ne samo jaz. Potemtakem ne mislim le nase in mi brez vzroka očitaš egoizem. Res je, da si ga ti bržčas bolj potrebna kot jaz . . .«

»Bržčas?« me je takoj prijela za besedo.

Kadar začne žena tako dlakocepiti, vem, koliko je ura, zato sem se iz previdnosti odrekel besednemu dvoboju in ji priznal:

»Predvsem si ti potrebna dopusta, pa tudi sine si ga je zaslužil. Dovoli mi vendar, da se veselim, ker vama ga lahko letos še nudim.

»Saj to je tisto,« se je postavila žena v napoleonski drži predme. »Sinka samega ne moreva pustiti v tem kritičnem času doma. Fant je čisto obupan, lahko bi si kaj storil Saj veš, kako je rahločuten. Pravzaprav pa ničesar ne veš, saj se sploh ne brigaš zanj. Samo jaz vem, kako vse dneve trpi, kako z muko prenaša krivico, ki ga je prizadela. In če bi mene ne imel in če bi ga jaz ne tolažila, kdo ve, kaj bi že bilo.«

Žena je presunljivo posmrkala, zavzdihnila in si z rokami, ki je v njih še pravkar držala čebulo, obrisala oči. Zares: bile so solzne.

»Za božjo voljo,« sem planil od mize. »Kaj se je zgodilo? Kaj mi prikrivaš?«

»Jaz — prikrivam?« je zahlipala. »Nič ti ne prikrivam. Le ti si tak kratkovidnež, tako nesramno sam vase zaverovan, da sploh ne vprašaš . . .«

In ko mi je zdrdrala vse resnične in umišljene grehe najine petnajstletne zakonske federacije, je še postavila piko na i: MULC IMA V SPRIČEVALU DVE ČISTOKRVNI ENKI.

Ob tej novici bi prav gotovo podivjal, če bi žena z neomajnim prepričanjem ne trdila, da sem kriv tega jaz, ker se vse leto nisem brigal zanj in za njegove učne uspehe.

»Povej,« je s tresočim se glasom terjala, kolikokrat pa si bil v šoli? Niti en samkrat ne.«

Ker je odgovorila namesto mene, sem ostal brez besed.

MOJ DOPUST

Kdo ve, kako bo prihodnje leto. Napovedovalci gospodarskih reform imajo z menoj vred majhne pomisleke, če nam bo revidirani življenjski standard prihodnje leto dovolil brezskrbno praženje na morskem bregu.«

»Ja,« je pomirjevalno vzdihnila žena. »Res sem potrebna dopusta. Čisto sem izčrpana.«

»No, vidiš,« sem se zmagoslavno napihnil. »Ampak srce mi ne da, da bi vaju v najhujšem zapustila in odšla sama na dopust.«

Odprtih ust sem zijal vanjo, dokler me ni začel cmok v ustih dušiti. S težavo sem ga pogoltnil in vprašal:

»Kako sama? Vsi trije gremo. Menda ne misliš, da bova pustila sinka samega doma.«

Ostal pa sem tudi krivec za mulčev neuspeh v šoli, njeno »zlato dete« pa takorekoč žrtev brezbrižnega očeta.

Za svoj greh se bom pošteno pokoril: žena je danes odpotovala s taščo in tastom na morje, ker je pač nadvse potrebna dopusta. Odnesel sem ji kovčke na postajo in ko sem se vrnil, sem vzel sinovo šolsko torbo v roke, pobrskal za knjigami in se poglobil v študij.

Če bom marljivo študiral, bom morda prihodnji teden tako daleč, da ga bom lahko začel inštruirati. Dotlej pa ima »mamino zlato« prosto: hodi na kopališče, nabija žogo in se praži na soncu. Ko bova začela z učenjem, bo bržčas že cel Indijanec.

SRAKOPER

ROBERT SHECKLEY: 3

PLAČILO ZA NEVARNOST

Bližal se mu je težak kamion. Potegnil si je klobuk globoko na oči. Ko je bil kamion le še nekaj metrov oddaljen, je zaslišal iz televizijskega sprejemnika v žepu krik: »Pazi!«

Vrgel se je v grmovje ob cesti. Kamion ga je zgrešil za las. Odropotal je mimo, vendar se je kmalu ustavil. Šofer je vpil: »Tamle je! Streljaj, Harry, streljaj!«

Krogle so trgale listje z dreves, med katerimi je bežal Reader.

»Položaj je težaven.« Mike Terryjev glas je bil visok od razburjenja. »Bojim se, da je naš Jim Reader mnogo premalo previden. Tako ne gre, Jim! Igraš se z življenjem. Ne pozabi, da so ti za petami najzlobnejši zločinci Amerike. Le previdno, Jim, še štiri ure in pol moraš zdržati!«

Šofer je vpil: »Claude, Harry, pojdita z druge strani. V pasti ga imamo.«

»Ujeli so te v past, Jim Reader!« je stokal Mike Terry. »Toda . . . ne obupaj. Pred nekaj trenutki te je glas dobre Susy Peters iz New Jerseya rešil smrti pod kamionskimi kolesi . . . Dragi gledalci, v nekaj minutah vam bomo predstavili gospodično Susy . . . In tu, spoštovani gledalci, je naš helikopter. Pravkar je priletel na sceno. Zdaj lahko vidite bežečega Readerja in morilce, ki sklepajo obroč okoli ubežnika.«

Reader je tekel skozi gozd in se nenadoma znašel na betonski cesti. Za seboj je slišal lomastenje revolverašа. Kamion se je vrnil na glavno cesto in je bil oddaljen kaka dva kilometra. Iz nasprotne smeri je pridrvel osebni avto. Reader je obupano mahal z roba ceste. Zavore so zacvilile.

»Hitro!« je zavpila mlada plavolaska, ki je sedela za krmilom.

Reader se je vrgel v avto. Žena je naglo obrnila vozilo. Krogla je predrla steklo. Pritisnila je na ročico za plin in skoraj podrla morilca, ki je stal sredi ceste. V zadnjem trenutku sta ušla iz dosega krogel s kamiona.

Reader se je sprostil v sedežu in zapri oči. Plavolaska se je posvetila krmilu. Oči so ji begale od ceste do zrcala za opazovanje.

»Rešen je, začasno je rešen,« je navdušeno vpil Mike Terry. »Jim Reader se je iztrgal objemu smrti. Rešila ga je gospodična Janice Morrow iz Lexingtonske avenije, New York City. Ste že videli kaj podobnega, dragi gledalci? Kako je gospodična Morrow drvela skozi točo krogel in pobrala Jima Readerja iz šap smrti! Pozneje bomo povabili gospodično Morrow pred kamere, da nam poroča o svojih občutkih . . . Zdaj pa, dragi gledalci, nekaj vesti iz tovarne, ki plača današnjo oddajo. Ostanite pri sprejemnikih! Jim mora zdržati še štiri ure in deset minut. Marsikaj se še lahko zgodi.«

»Dobro,« je rekla plavolaska, »zdaj naju ne ujamejo. Reader, kaj, hudiča, je narobe z vami?«

»Aaa?« je vprašal Reader. Dekle je imelo kakih dvajset let. Bila je privlačna. Lep obraz je dopolnjeval skladno, vitko postavo. Opazil je, da je zelo jezna.

»Draga gospodična, ne vem, kako naj se vam zahvalim . . .«

»Ne bodite smešni,« je rekla Janice Morrow. »Nisem nobena dobra duša, pač pa uslužbenka televizijske družbe.«

»Torej so me rešili voditelji oddaje?«

»Vaše misli so zelo ostre,« se je norčevala.

»Zakaj so naredili to?«

»Reader, »Plačilo za nevarnost« je zelo draga oddaja. Pokazati moramo gledalcem razburljive, divje dogodke, sicer bomo ob službo. Zakaj, hudiča, se ne potrudite?«

»Kaj? Zakaj?«

»Vaše obnašanje je otročje. To je obupno, to je poraz. Ali hočete narediti samomor? Se niste ničesar naučili iz prejšnjih nastopov?«

»Trudim se z vsemi močmi.«

»Thomsonovi bi vas lahko že nekajkrat zašili. Prosili smo jih, naj nategujejo oddajo. Pomagajo nam, a tako ne gre naprej. Če se tokrat ne bi pojavila, bi vas morali preluknjati.«

Reader je buljil vanjo. Čudil se je, kako lahko iz tako čednih ust pridejo take besede. Pogledala ga je, a je oči nemudoma uprla nazaj na cesto.

»Zakaj me tako gledate?« je rekla. »Prostovoljno tvegate svoje življenje za denar, bratec. Za mnogo denarja! Ne smete igrati vloge nedolžnega trgovca, ki ga zasledujejo morilci. Tokrat gre zares.«

»Vem,« je rekel Reader.

»Če ne znate dobro živeti, vsaj umrite dobro.«

»Tega ne mislite resno,« je rekel Reader.

»Ne bodite prepričani . . . Do konca oddaje je še tri ure in štirideset minut. Če boste ostali živi, v redu. Sicer pa pokažite vsaj nekaj borbenosti pred smrtjo.«

Reader je pokimal.

»V nekaj sekundah bova spet na zaslonih. Pokvaril se mi bo stroj. Vi boste zbežali. Thomsonovi bodo kmalu za vami in ne bodo vam nič več prizanašali. Razumete?«

»Da,« je rekel Reader. »Če bom prišel iz te oddaje živ, bi se lahko kdaj videla?«

Jezno se je ugriznila v ustnico. »Se norčujete?«

»Ne. Rad bi vas še kdaj videl. Prav?«

Zvedavo ga je pogledala. »Ne vem. Vsak trenutek bomo nadaljevali oddajo. Najpametneje bo, če zbežite v gozdove na desni. Ste pripravljeni?«

»Da. Kje vas lahko poiščem?«

»Našli boste mojo telefonsko številko v imeniku.« Ustavila je vozilo. »Tako, Reader, zdaj pa tecite!«

Odprla je vrata.

»Počakaj,« je rekla. Sklonila se je k njemu in ga poljubila.

»Srečno, tepček. Poišči me, če boš preživel oddajo.«

Tekel je proti gozdu.

Tekel je med drevesi, mimo redkih koč. Videl je obraze na oknih. Nekdo je moral obvestiti morilce, kajti bili so mu za petami, ko je dosegel goščavo. Tisti, mirni, častljivi ljudje v kočah niso marali, da bi ušel morilcem. Hotelj so videti, kako ga bodo ubili.

Zakopal se je v gosto grmovje in miroval. Thomsonovi so se pojavili na obeh straneh. Premikali so se počasi in pazili, če se bo kaj premaknilo v goščavi. Reader je zadržal sapo.

Počil je strel. Nekdo od revolverašev je ustrelil veverico. Jim se je oddahnil.

Slišal je ropot helikopterja s snemalnimi kamerami nad seboj. Spraševal se je, če imajo nanj uperjeno televizijsko oko. Morda mu bo kak dober človek priskočil na pomoč.

Ozrl se je proti helikopterju. Sklenil je roke in molil. Pogled na uro mu je povedal, da mora zdržati še dve uri.

Ne, ni hotel umreti! Ni bilo vredno tvegati, čeprav je bila nagrada visoka. Kako neumen je bil, da se je spustil v tako pustolovščino!

A spomnil se je, kako premišljeno je sprejel ponudbo za nastop v »Plačilu za nevarnost«.

Pred tednom dni je stal v televizijskem studiu, osvetljen z reflektorji. Mike Terry mu je stiskal roko.

»Dragi gospod Reader,« je rekel Mike Terry. »Ali poznate pravila igre, v kateri boste sodelovali?«

Reader je pokimal.

»Če privolite v nastop, boste teden dni preganjani mož. Morilci vas bodo zasledovali. Izkušeni morilci, ki jih lovi policija, a smo jim za teden dni preskrbeli varnost. Poskušali vas bodo ubiti, Jim. Razumete?«

»Razumem,« je rekel Reader. Vedel je tudi, da bo dobil dvesto tisoč dolarjev, če zdrži teden dni.

»Še vedno se lahko umaknete, Jim Reader. Nikogar ne silimo, da sodeluje pri naših oddajah.«

»Sodeloval bom.«

Mike Terry se je obrnil proti gledalcem. »Spoštovane gledalke in gledalci! Tule imam list z rezultati psihološkega pregleda, ki dokazuje, da je Jim Reader zdrav, uravnovešen mož. Kopijo tega dokumenta lahko pošljemo vsakemu gledalcu.« Obrnil se je proti Readerju. »Torej ste trdno odločeni sodelovati v oddaji?«

»Da.«

»Dobro,« je rekel Mike Terry. »Jim Reader, dovolite, da vam predstavim vaše preganjalce.«

Thompsonova tolpa revolverašev se je pojavila na sceni.

»Samo poglejte jih, dragi gledalci,« je nadaljeval Mike Terry. »Nemoralni, protidružbeni, divji so. Ti možje ne poznajo drugega zakona kot zakon podzemlja, njihov ponos je ponos zahrbtnega ubijalca. Vsi so že davno obsojeni na smrt. Kaj lahko poveste našim gledalcem, Claude Thompson?«

Claud je stopil k mikrofonu. Bil je suh, lepo obrit mož v dostojni obleki.

»Mislim,« je rekel Claude Thompson, »mislim, da nismo slabši od drugih ljudi. Vojaki na fronti tudi ubijajo. In podkupovanje je celo v vladi dokaj vsakdanji pojav.«

To je bila Thompsonova priljubljena fraza. V naslednjih minutah je Mike Terry z neverjetno spretnostjo in točnostjo razbil Claudove trditve. Thompson si je s svilenim robcem brisal znoj s čela.

Mike je položil roko na Readerjevo ramo. »Tole je mož, ki bo postal vaša žrtev — seveda, če ga boste ujeli.«

»Ujeli ga bomo,« je rekel Thompson in samozavest se mu je vrnila.

»Ne bodite tako prepričani,« je rekel Mike. »Reader se je boril z biki, zdaj ima proti sebi še šakale, Jim je povprečen mož, predstavnik ljudstva.«

»Ujeli ga bomo,« je ponovil Thompson.

»Še nekaj,« je suho rekel Mike Terry. »Jim Reader ni sam. Vsi dobri ljudje so z njim. Pomagali mu bodo. Neoborožen je in brez obrambe, vendar lahko računa na dobrosrčnost ljudi, katere predstavlja. Zatorej pazi, Claude Thompson. Povprečni ljudje stoje za Readerjem, saj je njihov predstavnik.«

Reader je premišljeval o teh besedah, ko je negibno ležal v grmovju. Da, ljudje so mu pomagali. A pomagali so tudi morilcem.